

Co-funded by
the European Union

EuroCivic Lab

**The EuroCivic Lab project: Strengthening
European Identity and Citizenship through
SDGs, Social Activism and Living Lab
methodology in School Education**

WP2

**Εκπαιδευτικό υλικό για εκπαιδευτικούς για
την ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας
μέσω καινοτόμων εκπαιδευτικών
προσεγγίσεων**

Ενότητα 5

**Ευρωπαϊκή ταυτότητα & 17 Στόχοι
Βιώσιμης Ανάπτυξης**

The EuroCivic Lab project: Strengthening European Identity and Citizenship through SDGs, Social Activism and Living Lab methodology in School Education

2024-1-HU01-KA220-SCH-000251467

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Erasmus+ National Agency ŠMPF. Neither the European Union nor the administering body can be held responsible for them.

Άδεια Creative Commons

CC BY-NC 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

Η άδεια αυτή απαιτεί από τους χρήστες να αναφέρουν τον δημιουργό. Επιτρέπει στους επαναχρησιμοποιούντες να διανέμουν, να αναμιγνύουν, να προσαρμόζουν και να αξιοποιούν το υλικό σε οποιοδήποτε μέσο ή μορφή, αποκλειστικά για μη εμπορικούς σκοπούς.

Εταίροι του έργου

universität
wien

Συγγραφείς	Εταίροι του έργου
Gergely Guszmán	Eszterházy Károly Catholic University
Csaba Patkós	Eszterházy Károly Catholic University
Barbara Wassen	Eszterházy Károly Catholic University
Margarida Amaral	Salesianos do Porto - Colégio
Sule Kirkmali	Torbalı Atatürk Anadolu Lisesi
Ilona Ragazinskiene	Siauliai 'Saules' primary school

Εταίροι του έργου

universität
wien

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή	5
1.1 Σκοπός και κοινό-στόχος	5
1.2 Συνάφεια με το πλαίσιο της ΕΕ και το παγκόσμιο πλαίσιο	8
1.3 Επισκόπηση της δομής του εγχειριδίου	10
2. Στόχοι και μαθησιακά αποτελέσματα	13
2.1 Μαθησιακοί στόχοι	13
2.2 Βασικές ικανότητες.....	16
3. Σύνδεση της ευρωπαϊκής ταυτότητας με τους ΣΒΑ.....	23
3.1 Σημεία σύνδεσης της ταυτότητας της ΕΕ και των 17 ΣΒΑ.....	24
3.2 Ο ρόλος των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στη διαμόρφωση της συλλογικής ταυτότητας	28
3.3 Πρακτικές προσεγγίσεις για την εφαρμογή	32
4. Συνεργασίες μεταξύ πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών και τοπικός αντίκτυπος	37
4.1 Κοινοτικές συνεργασίες.....	37
4.2 Στρατηγικές παρακολούθησης και αξιολόγησης	41
5. Εκπαιδευτικές και μεθοδολογικές συστάσεις	45
5.1 Στρατηγικές διδασκαλίας	45
5.2 Ψηφιακά εργαλεία και πόροι.....	50
5.3 Καινοτόμες μαθησιακές προσεγγίσεις.....	53
5.4 Μέθοδοι αξιολόγησης.....	58
6. Περίληψη και βασικά συμπεράσματα.....	64

Εταίροι του έργου

universität
wien

6.1 Σύνοψη βασικών εννοιών	64
6.2 Ερωτήσεις για προβληματισμό	68
6.3 Πρακτικές εφαρμογές	72
7. Αυτοαξιολόγηση και ερωτήσεις ελέγχου	78
7.1 Ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης	78
7.2 Ερωτήσεις βασισμένες στη γνώση	83
7.3 Ασκήσεις βασισμένες στην εφαρμογή	89
8. Παραρτήματα	94
8.1 Γλωσσάριο	94
8.2 Κατάλογος συντομογραφιών	100
8.3 Περαιτέρω βιβλιογραφία	104
8.4 Συχνές ερωτήσεις (FAQ)	106
Αναφορές	112

Εταίροι του έργου

universität
wien

1. Εισαγωγή

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs) είναι 17 παγκόσμιοι στόχοι για ένα καλύτερο μέλλον, που δημιουργήθηκαν από τα Ηνωμένα Έθνη για την αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η φτώχεια, η δικαιοσύνη και η κλιματική αλλαγή έως το 2030. Αυτοί οι στόχοι συνάδουν απόλυτα με τις ευρωπαϊκές αξίες, όπως η ομαδική εργασία, ο σεβασμός και η ισότητα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιεί τους ΣΒAs για να βοηθήσει τα σχολεία να επικεντρωθούν σε σημαντικά θέματα, όπως η πράσινη ενέργεια και η κοινωνική ένταξη.

Αυτό το εγχειρίδιο καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς ώστε να ενσωματώνουν εύκολα τους ΣΒAs στα καθημερινά μαθήματα και στα σχολικά έργα. Παρέχει πρακτικές ιδέες, όπως ομαδική εργασία, συζητήσεις, δημιουργικές δραστηριότητες, παιχνίδια και εκστρατείες ευαισθητοποίησης, για να βοηθήσει τους μαθητές να μάθουν μέσα από την πράξη. Τα σχολεία ενθαρρύνονται να μοιράζονται την ευθύνη, να καλωσορίζουν όλους τους μαθητές και να διδάσκουν κοινωνική και περιβαλλοντική δικαιοσύνη.

Οι εκπαιδευτικοί δεν χρειάζεται να είναι ειδικοί αρκεί να είναι πρόθυμοι να χρησιμοποιήσουν πρακτικά έργα και ανοιχτό διάλογο. Το εγχειρίδιο περιέχει εξηγήσεις, παραδείγματα και εύχρηστα εργαλεία για τους εκπαιδευτικούς. Διδάσκοντας τους ΣΒΑ, οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες, να συνδέσουν τη μάθηση στην τάξη με τις παγκόσμιες προκλήσεις και να γίνουν σκεπτόμενοι και ενημερωμένοι, ενεργοί πολίτες στην Ευρώπη και πέραν αυτής.

1.1 Σκοπός και κοινό-στόχος

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) είναι παγκόσμιοι στόχοι που θέσπισαν τα Ηνωμένα Έθνη το 2015 με σκοπό την αντιμετώπιση επείγουσών προκλήσεων όπως η φτώχεια, η ανισότητα, η κλιματική αλλαγή και η δικαιοσύνη έως το 2030 (Ηνωμένα Έθνη, 2015). Αυτοί

Εταίροι του έργου

οι αλληλένδετοι στόχοι προωθούν την ειρήνη, την ευημερία και την προστασία του περιβάλλοντος για όλους, βασιζόμενοι σε προηγούμενες προσπάθειες όπως οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας. Οι ΣΒΑ ισχύουν για κάθε χώρα και δίνουν έμφαση στο να μην μείνει κανείς πίσω μέσω της συνεργασίας και των στρατηγικών χωρίς αποκλεισμούς (Apiday, 2024; Wikipedia, 2013). Οι ΣΒΑ συνδέονται στενά με τις βασικές αρχές και την ευρωπαϊκή ταυτότητα, αντανακλώντας κοινές αξίες όπως η ενότητα, η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ισότητα και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου. Η ΕΕ ενσωματώνει τους ΣΒΑ στα στρατηγικά της πλαίσια συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (ΕΠΣ), της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου Πολιτικής Συντονισμού και του Σχεδίου Ανάκαμψης της ΕΕ προκειμένου να καθοδηγήσει τα κράτη μέλη προς μια συντονισμένη μετάβαση στη βιωσιμότητα και την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Αυτή η ενσωμάτωση προάγει την ενότητα ευθυγραμμίζοντας τις εθνικές πολιτικές με κοινούς στόχους βιωσιμότητας και ενισχύει τη συνεργασία μέσω εργαλείων όπως η προσέγγιση χαρτογράφησης 3D, η οποία συνδέει τις συστάσεις ανά χώρα, τους ΣΒΑ και την ΕΠΠ για τον εντοπισμό συνεργιών και την αποφυγή αντισταθμίσεων πολιτικής. Η προσέγγιση αυτή βοηθά τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής να διασφαλίσουν ότι οι προκλήσεις της βιωσιμότητας αντιμετωπίζονται με συνέπεια σε ολόκληρη την ΕΕ και τα κράτη μέλη, ενισχύοντας τη συλλογική δράση και την κοινή ευθύνη (Koundouri, Devves & Plataniotis, 2021).

Επιπλέον, η δέσμευση της ΕΕ για τη βιώσιμη ανάπτυξη ενσαρκώνει την ταυτότητά της ως ένωσης που βασίζεται στην αλληλεγγύη και την ένταξη, τονίζοντας την αρχή του να μην μείνει κανείς πίσω στη μετάβαση. Προτεραιότητες όπως η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, η βιώσιμη βιομηχανία, η εξάλειψη της ρύπανσης και η δράση για το κλίμα υλοποιούν τους ΣΒΑ σύμφωνα με τις αξίες της ΕΕ, προωθώντας τη συνοχή και μια προοδευτική ατζέντα που ενισχύει τον παγκόσμιο ρόλο της ΕΕ ως προωθητή της ειρήνης, της ισότητας και της

Εταίροι του έργου**universität
wien**

βιωσιμότητας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023α; Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής Περιβαλλοντικής Πολιτικής, 2022; Ευρωπαϊκό Κέντρο Διαχείρισης Πολιτικής Ανάπτυξης, 2023).

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενσωμάτωση των ΣΒΑ στα καθημερινά σχέδια μαθήματος και τα έργα, επιτρέποντας στους μαθητές να συνδέσουν τη μάθηση στην τάξη με τις προκλήσεις του πραγματικού κόσμου. Ενσωματώνοντας τους στόχους των ΣΒΑ στο καθημερινό πρόγραμμα σπουδών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της κριτικής σκέψης, της συνεργασίας και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών μέσω της μάθησης με βάση τα έργα, της διδασκαλίας από ομότιμους και δημιουργικών δραστηριοτήτων, όπως εκστρατείες ευαισθητοποίησης, παιχνίδια και πρακτικά έργα. Αυτή η προσέγγιση όχι μόνο εμβαθύνει την κατανόηση των μαθητών για τα παγκόσμια ζητήματα, αλλά τους δίνει επίσης τη δυνατότητα να αναλάβουν την ευθύνη για λύσεις σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο. Καινοτόμες πλατφόρμες και πόροι υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς σε αυτή την ενσωμάτωση, ενισχύοντας τις διδακτικές πρακτικές και προωθώντας την παγκόσμια πολιτειότητα (Class2Class, 2025; NDLI & British Council, 2024; Sikri, 2025; Teaching Interns, 2024; Twinscience, 2024).

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να θεωρούν την περιβαλλοντική συνείδηση και την κοινωνική ισότητα ως θεμελιώδη στοιχεία για την καλλιέργεια ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού ήθους στα σχολεία. Η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής δικαιοσύνης της δίκαιης κατανομής των περιβαλλοντικών οφελών και βαρών και της συμμετοχικής λήψης αποφάσεων στις σχολικές πρακτικές προάγει μια κουλτούρα κοινής ευθύνης και σεβασμού για τις διαφορετικές οπτικές. Αυτή η προσέγγιση ευθυγραμμίζεται με τη δέσμευση της ΕΕ για την εκπαίδευση στην αειφορία, η οποία ενσωματώνει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑς) ως πλαίσιο για την αντιμετώπιση παγκόσμιων προκλήσεων όπως η ανισότητα, η κλιματική αλλαγή και η περιβαλλοντική υποβάθμιση. Προγράμματα όπως τα Eco-Schools και τα Blue Schools αποτελούν παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο τα σχολεία μπορούν να εμπλέξουν τους μαθητές σε περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα μέσω της συμμετοχικής

Εταίροι του έργου

universität
wien

μάθησης και της κοινοτικής συνεργασίας, προωθώντας τον ακτιβισμό και την ισότητα. Η ενίσχυση των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών και η παροχή στοχευμένης υποστήριξης είναι απαραίτητες για την πλήρη ενσωμάτωση της βιωσιμότητας και της κοινωνικής ευθύνης στα προγράμματα σπουδών, ενδυναμώνοντας έτσι τους νέους Ευρωπαίους να συμβάλουν σε ένα δίκαιο και βιώσιμο μέλλον (Anefore, 2024; EPALE, 2023; JPI Urban Europe, 2025).

1.2 Συνάφεια με το πλαίσιο της ΕΕ και το παγκόσμιο πλαίσιο

Οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών και οι πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ, όπως η ΕΓΔ και τα πλαίσια κοινωνικής ένταξης, είναι βαθιά συνεργατικά. Και τα δύο πλαίσια προωθούν μια ολιστική προσέγγιση της βιώσιμης ανάπτυξης, ενσωματώνοντας οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016; Ινστιτούτο Περιβάλλοντος της Στοκχόλμης, 2019). Η ΕΕ ενσωματώνει τους ΣΒΑ στις πολιτικές της, διασφαλίζοντας ότι πρωτοβουλίες όπως η EGD υποστηρίζουν άμεσα την κλιματική ουδετερότητα, ενώ ταυτόχρονα αντιμετωπίζουν ευρύτερους στόχους των ΣΒΑ, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ένταξης και της μείωσης των ανισοτήτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023β; UNSDSN, 2022). Η δέσμευση της ΕΕ για συνοχή των πολιτικών σημαίνει ότι κάθε νομοθετική πρόταση αξιολογείται ως προς τον αντίκτυπό της στους ΣΒΑ, ενισχύοντας την ευθυγράμμιση μεταξύ της Ατζέντας 2030 και των στρατηγικών της ΕΕ (International IDEA, 2023). Τα πλαίσια κοινωνικής ένταξης, όπως αυτά που στοχεύουν στην ένταξη των Ρομά, αποτελούν ένα ακόμη παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η προσέγγιση των ΣΒΑ που βασίζεται στα δικαιώματα συνάδει με τις προτεραιότητες της ΕΕ όσον αφορά την ισότητα και τη μη διάκριση (UNDP, 2017). Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση αξιοποιεί τις συνέργειες, ελαχιστοποιεί τις αντισταθμίσεις και υποστηρίζει τη μετασχηματιστική αλλαγή για μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη.

Εταίροι του έργου

Η ηγετική θέση της ΕΕ στον τομέα της βιωσιμότητας ασκεί σημαντική επιρροή στην παγκόσμια συνεργασία και ενισχύει την ευρωπαϊκή ταυτότητα στη διεθνή σκηνή. Με την προώθηση φιλόδοξων πολιτικών, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ), η ΕΕ θέτει υψηλά πρότυπα για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη δράση για το κλίμα, εμπνέοντας άλλες περιοχές και χώρες να ακολουθήσουν το παράδειγμά της (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019α; UNEP, 2025). Ενώ πολλές επίσημες πηγές επισημαίνουν τις φιλόδοξες πολιτικές της ΕΕ και τη θετική παγκόσμια επιρροή της, η ακαδημαϊκή βιβλιογραφία συχνά επισημαίνει περιορισμούς, προκλήσεις και αμφισβητούμενες επιπτώσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019; Leturcq, 2025; Van Schaik & Schunz, 2012; Sommer & Hain, 2017). Οι μελετητές αμφισβητούν κατά πόσον η ΕΕ επιτυγχάνει με συνέπεια τους στόχους της, επισημαίνοντας ανάμεικτα αποτελέσματα όσον αφορά τη συνοχή των πολιτικών, την παγκόσμια ηγεσία και την εξωτερική επιρροή στις κλιματικές διαπραγματεύσεις (Van Schaik & Schunz, 2012; Sommer & Hain, 2017). Μέσω της ενεργού συμμετοχής σε πολυμερείς περιβαλλοντικές συμφωνίες και της κλιματικής διπλωματίας, η ΕΕ αξιοποιεί τη ρυθμιστική της εξουσία και το οικονομικό της μοντέλο για να προωθήσει παγκόσμιες λύσεις για την κλιματική αλλαγή, την απώλεια βιοποικιλότητας και τη ρύπανση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ECDPM, 2024). Η προσέγγιση της ΕΕ για τη δημιουργία εταιρικών σχέσεων όπως το Global Gateway και οι Πράσινες Συμμαχίες καταδεικνύει μια στροφή από τη δυναμική δωρητή-αποδέκτη προς εταιρικές σχέσεις μεταξύ ίσων, ενισχύοντας τη συνεργασία με τις αναπτυσσόμενες χώρες και τις αναδυόμενες οικονομίες (NewClimate Institute, 2024). Αυτές οι προσπάθειες όχι μόνο υποστηρίζουν την παγκόσμια εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs), αλλά και προβάλλουν μια ενιαία ευρωπαϊκή ταυτότητα που βασίζεται σε κοινές αξίες βιωσιμότητας, συμμετοχικότητας και πολυμερισμού (IEEP, 2022; Consilium, 2019). Η διατήρηση και η προώθηση αυτής της ηγετικής θέσης είναι ζωτικής σημασίας για την αξιοπιστία της ΕΕ και την ικανότητά της να διαμορφώνει διεθνείς κανόνες, ενισχύοντας τον ρόλο της Ευρώπης ως παγκόσμιου φορέα θέσπισης προτύπων και ενισχύοντας τη συλλογική της ταυτότητα (ECDPM, 2024).

Εταίροι του έργου**universität
wien**

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν συγκρίσεις μεταξύ των βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ και των παγκόσμιων βέλτιστων πρακτικών για να ενισχύσουν τις κριτικές συζητήσεις των μαθητών σχετικά με τη βιωσιμότητα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει ενεργά τη μάθηση μεταξύ ομότιμων και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, αναγνωρίζοντας ότι η εξέταση ποικίλων εθνικών στρατηγικών μπορεί να εμβαθύνει την κατανόηση των μαθητών σχετικά με τις προκλήσεις και τις λύσεις της βιωσιμότητας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025; Ευρωπαϊκό Φόρουμ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, 2022). Οι συγκριτικές προσεγγίσεις βοηθούν τους μαθητές να αξιολογήσουν κριτικά τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα ενσωματώνουν τη βιωσιμότητα στα προγράμματα σπουδών, στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών και στις σχολικές δραστηριότητες, καλλιεργώντας τόσο αναλυτικές δεξιότητες όσο και παγκόσμια πολιτειότητα (Eurydice, 2024; Swisscore, 2025). Αντλώντας από παγκόσμια παραδείγματα και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενθαρρύνουν τους μαθητές να αναστοχαστούν πάνω σε τοπικές και διεθνείς προοπτικές, διεγείροντας έναν πλουσιότερο διάλογο στην τάξη και ενδυναμώνοντάς τους να προτείνουν καινοτόμες λύσεις (ΑΡΑ, χ.χ.; Ευρωπαϊκό Φόρουμ Βιώσιμης Ανάπτυξης, 2022).

1.3 Επισκόπηση της δομής του εγχειριδίου

Το εγχειρίδιο έχει σχεδιαστεί για να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς στη σύνδεση των θεωρητικών εννοιών με τις πρακτικές εφαρμογές στην τάξη. Ξεκινά με τους Στόχους και τα Μαθησιακά Αποτελέσματα, περιγράφοντας τις βασικές γνώσεις και δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι μαθητές, όπως η κατανόηση των ΣΒΑ και η ανάπτυξη δεξιοτήτων κριτικής σκέψης. Η επόμενη ενότητα, με τίτλο «Σύνδεση της ευρωπαϊκής ταυτότητας με τους ΣΒΑ», διερευνά τον τρόπο με τον οποίο οι ευρωπαϊκές αξίες συνάδουν με τους 17 ΣΒΑ και προσφέρει πρακτικές στρατηγικές, σχέδια μαθήματος και μελέτες περιπτώσεων για την ανάδειξη αυτών των συνδέσεων στην τάξη. Το κεφάλαιο «Συνεργασίες πολλαπλών

Εταίροι του έργου

ενδιαφερομένων και τοπικός αντίκτυπος» παρέχει καθοδήγηση για τη δημιουργία συνεργασιών με τοπικές κοινότητες και οργανισμούς και εισάγει στρατηγικές παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη μέτρηση του αντίκτυπου των έργων ΣΒΑ. Το κεφάλαιο «Εκπαιδευτικές και μεθοδολογικές συστάσεις» προτείνει αποτελεσματικές στρατηγικές διδασκαλίας, ψηφιακά εργαλεία και καινοτόμες μεθόδους αξιολόγησης για την υποστήριξη της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Μια συνοπτική «Περίληψη και βασικά συμπεράσματα» ανακεφαλαιώνει βασικές έννοιες, προσφέρει ερωτήσεις για προβληματισμό και επισημαίνει πρακτικές εφαρμογές στην τάξη. Η ενότητα «Αυτοαξιολόγηση και ερωτήσεις ελέγχου γνώσεων» επιτρέπει στους εκπαιδευτικούς να ελέγξουν την κατανόησή τους και να εφαρμόσουν τις γνώσεις τους μέσω ασκήσεων και σεναρίων. Τα παραρτήματα περιλαμβάνουν γλωσσάριο, συχνές ερωτήσεις, περαιτέρω βιβλιογραφία και κατάλογο συντομογραφιών για την υποστήριξη της εμβάθυνσης και της συνεχούς μάθησης. Τέλος, η ενότητα παρέχει έναν ολοκληρωμένο κατάλογο όλων των πηγών που αναφέρονται, με απευθείας συνδέσμους για περαιτέρω εξερεύνηση.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καθοδηγήσουν τους μαθητές από την κατανόηση των θεμελιωδών ορισμών των 17 ΣΒΑ έως την εφαρμογή τους σε δραστηριότητες έτοιμες για την τάξη, συνδέοντας συστηματικά τους ΣΒΑ με τις ευρωπαϊκές αρχές και την ευρωπαϊκή ταυτότητα. Πρώτον, οι εκπαιδευτικοί παρουσιάζουν τους ΣΒΑ ως ένα παγκόσμιο πλαίσιο, αποσαφηνίζοντας τους ορισμούς, τη διασύνδεσή τους και την παγκόσμια σημασία τους (ΑΡΑ, χ.χ.; Science on Stage Europe, 2024). Στη συνέχεια, τοποθετούν τους στόχους στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, επισημαίνοντας πώς οι αξίες της ΕΕ όπως η δημοκρατία, η ισότητα και η ενεργός πολιτειότητα ευθυγραμμίζονται με τους ΣΒΑ και τους ενισχύουν (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2024; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025).

Μέσω συμμετοχικών μεθόδων διδασκαλίας, όπως συζητήσεις τύπου, ομαδικά έργα και επίλυση πραγματικών προβλημάτων, οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τους μαθητές να εξετάσουν κριτικά τον τρόπο με τον οποίο οι ευρωπαϊκές κοινωνίες αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις των

Εταίροι του έργου**universität
wien**

ΣΒΑ, ενθαρρύνοντάς τους να συγκρίνουν αυτές τις προσεγγίσεις με παραδείγματα από όλο τον κόσμο (Oxfam, 2019; Science on Stage Europe, 2024). Με την ενσωμάτωση μελετών περιπτώσεων και πρακτικών δραστηριοτήτων, οι μαθητές ενδυναμώνονται ώστε να αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους ως ενεργών πολιτών που μπορούν να συμβάλουν τόσο στις ευρωπαϊκές όσο και στις παγκόσμιες προσπάθειες βιωσιμότητας (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2024· Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025). Αυτή η εξέλιξη από τους ορισμούς στην εφαρμογή, επιτρέπει στους μαθητές να εσωτερικεύσουν τους ΣΒΑ, να κατανοήσουν τη σημασία τους για την ευρωπαϊκή ταυτότητα και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για ενημερωμένη δράση στις κοινότητές τους και πέραν αυτών (APA, χ.χ.; Oxfam, 2019).

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνουν ιδιαίτερα τη χρήση των παραρτημάτων, όπως το γλωσσάρι και η ενότητα Συχνές Ερωτήσεις (FAQ) του εγχειριδίου, προκειμένου να παρέχουν πιο εμπειριστατωμένες πληροφορίες και υποστήριξη τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές. Το γλωσσάρι προσφέρει σαφείς και συνοπτικούς ορισμούς βασικών όρων, καθιστώντας την πολύπλοκη ή εξειδικευμένη γλώσσα πιο προσιτή και διασφαλίζοντας μια κοινή κατανόηση σε διαφορετικές τάξεις. Αυτό όχι μόνο προάγει τη σαφήνεια, αλλά υποστηρίζει επίσης την ανάπτυξη του λεξιλογίου και βοηθά τους μαθητές να ασχοληθούν με αυτοπεποίθηση με νέες έννοιες. Η ενότητα «Συχνές Ερωτήσεις» προλαμβάνει συνήθεις ερωτήσεις, αντιμετωπίζει πιθανές παρεξηγήσεις και παρέχει πρακτικές οδηγίες για την εφαρμογή του στην τάξη, καθιστώντας το εγχειρίδιο έναν πιο ολοκληρωμένο και φιλικό προς τον χρήστη πόρο. Χρησιμοποιώντας ενεργά αυτά τα παραρτήματα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βελτιώσουν τη χρησιμότητα αυτού του εγχειριδίου, να υποστηρίξουν τη διαφοροποιημένη μάθηση και να καλλιεργήσουν ένα πιο συμπεριληπτικό και αποτελεσματικό εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

2. Στόχοι και μαθησιακά αποτελέσματα

Η διδασκαλία των ΣΒΑ βοηθά τους μαθητές να μάθουν σημαντικές αξίες για το μέλλον, όπως η ομαδική εργασία, η δικαιοσύνη, η φροντίδα για τον πλανήτη και η ενεργός συμμετοχή στα κοινά. Ο κύριος στόχος είναι να δοθούν στους μαθητές οι δεξιότητες και οι γνώσεις που χρειάζονται για να κάνουν μια θετική διαφορά στις κοινότητές τους και πέρα από αυτές. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να το επιτύχουν αυτό συμπεριλαμβάνοντας πρακτικά έργα, κοινοτικές δραστηριότητες και συζητήσεις στην τάξη σχετικά με ζητήματα του πραγματικού κόσμου, όπως η κλιματική αλλαγή, η ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Υπάρχουν έντεκα βασικές δεξιότητες, ή «ικανότητες», που πρέπει να αναπτύξουν οι μαθητές. Αυτές περιλαμβάνουν τη συνεργασία με άλλους, την επίλυση προβλημάτων, τον σεβασμό σε διαφορετικές κουλτούρες, την προστασία του περιβάλλοντος και τη σκέψη για το πώς οι σημερινές ενέργειες επηρεάζουν το μέλλον. Για παράδειγμα, οι μαθητές μπορούν να συμμετάσχουν σε ένα σχολικό πρόγραμμα κηπουρικής, να οργανώσουν μια ημέρα καθαρισμού ή να σχεδιάσουν μια εκστρατεία ευαισθητοποίησης σχετικά με ένα θέμα των ΣΒΑ.

Οι εκπαιδευτικοί δεν χρειάζεται να καλύψουν τα πάντα με τη μία, είναι αποτελεσματικό να ξεκινήσουν με μικρά έργα ή να συνδέσουν τους ΣΒΑ με μαθήματα που ήδη διδάσκουν. Ο κύριος στόχος είναι να βοηθήσουν τους μαθητές να γίνουν σκεπτόμενοι και ενημερωμένοι, υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες, έτοιμοι να συμβάλουν στη δημιουργία ενός δίκαιου και βιώσιμου κόσμου για όλους.

2.1 Μαθησιακοί στόχοι

Όταν οι εκπαιδευτικοί ενσωματώνουν τους ΣΒΑ στα μαθήματά τους, ευθυγραμμίζονται φυσικά με τις βασικές αξίες της ΕΕ, όπως η αλληλεγγύη, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η

Εταίροι του έργου

δράση για το κλίμα, τόσο μέσω των μαθησιακών στόχων όσο και των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Οι μαθησιακοί στόχοι συχνά εστιάζουν στην παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους μαθητές για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, συμπεριλαμβανομένης της καλλιέργειας του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ενθάρρυνσης της κοινωνικής ένταξης και της καλλιέργειας ενός αισθήματος παγκόσμιας και της ιθαγένειας της ΕΕ (UNESCO, 2017; Γραφείο του Υπατού Αρμοστή των Ηνωμένων Εθνών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, 2016). Για παράδειγμα, ο Στόχος 4.7 των ΣΒΑ απαιτεί συγκεκριμένα μια εκπαίδευση που αναπτύσσει αξίες και στάσεις που επιτρέπουν στους μαθητές να αντιμετωπίζουν τοπικές και παγκόσμιες προκλήσεις, αντανakλώντας την έμφαση της ΕΕ στην ποιοτική εκπαίδευση, την ισότητα και τη δημοκρατική κουλτούρα (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2024; UNESCO, 2017).

Στην πράξη, τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν μαθητές που επιδεικνύουν αλληλεγγύη συμμετέχοντας σε κοινοτικά έργα και συλλογικές δράσεις για το κλίμα, κατανοώντας και υποστηρίζοντας τα ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και συμμετέχοντας σε διεπιστημονική μάθηση που συνδέει την περιβαλλοντική, κοινωνική και οικονομική βιωσιμότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025; Bridge 47, 2021). Το πλαίσιο GreenComp της ΕΕ υποστηρίζει περαιτέρω αυτά τα αποτελέσματα, περιγράφοντας ικανότητες όπως η ενσωμάτωση των αξιών της βιωσιμότητας, η δράση για τη βιωσιμότητα και η οραματισμός ενός βιώσιμου μέλλοντος καθεμία από τις οποίες βασίζεται στις αρχές της ΕΕ για τη δικαιοσύνη, την ένταξη και την περιβαλλοντική διαχείριση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025). Συνδέοντας τους ΣΒΑ με τις αξίες της ΕΕ, οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν τις ικανότητες που απαιτούνται για να γίνουν ενεργοί, υπεύθυνοι πολίτες που συμβάλλουν σε μια δίκαιη, χωρίς αποκλεισμούς και ανθεκτική στο κλίμα Ευρώπη (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2024· Bridge 47, 2021).

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να εμπνέουν τους μαθητές να συνδέουν τη βιωσιμότητα με την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, καλλιεργώντας ένα αίσθημα κοινού πεπρωμένου και κοινοτικής

Εταίροι του έργου**universität
wien**

δράσης. Ενσωματώνοντας την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα στην τάξη, οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τους μαθητές να κατανοήσουν ότι η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των περιβαλλοντικών προκλήσεων δεν είναι μόνο ένα επιστημονικό ή τεχνικό ζήτημα, αλλά και θέμα συλλογικών ευρωπαϊκών αξιών, όπως η αλληλεγγύη, η ένταξη και η κοινή ευθύνη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025). Το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων για τη βιωσιμότητα (GreenComp) δίνει έμφαση στην «ενσωμάτωση των αξιών της βιωσιμότητας» και στη «δράση για τη βιωσιμότητα», ενθαρρύνοντας τους μαθητές να συμμετέχουν σε συλλογικές προσπάθειες και να εκτιμούν την αλληλεξάρτηση των ευρωπαϊκών κοινωνιών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025; ITU, 2025).

Μέσω της πρακτικής, διεπιστημονικής μάθησης και της συμμετοχής σε πρωτοβουλίες όπως το Erasmus+ και το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, οι μαθητές βιώνουν από πρώτο χέρι πόσο απαραίτητες είναι η συνεργασία και η αλληλεγγύη για την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας (Swisscore, 2025). Αυτά τα προγράμματα υπογραμμίζουν τη σημασία της συνεργασίας πέρα από τα σύνορα, τις κουλτούρες και τις κοινότητες, ενισχύοντας την ιδέα ότι ένα βιώσιμο μέλλον εξαρτάται από την αμοιβαία υποστήριξη και ένα κοινό όραμα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2025).

Η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη καλλιεργεί επίσης την παγκόσμια πολιτειότητα, προωθώντας αξίες όπως η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο σεβασμός της διαφορετικότητας αξίες που αποτελούν τον πυρήνα τόσο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs) όσο και του ευρωπαϊκού εγχειρήματος (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2018). Καθιστώντας αυτές τις συνδέσεις σαφείς, οι εκπαιδευτικοί ενδυναμώνουν τους μαθητές ώστε να βλέπουν τους εαυτούς τους ως ενεργούς συντελεστές μιας πιο πράσινης, πιο δίκαιης Ευρώπης, ενωμένης από ένα κοινό πεπρωμένο (Erasmus+ & Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, 2024).

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να σχεδιάσουν πρακτικά έργα που αναδεικνύουν την ηγετική θέση της ΕΕ στην αειφόρο πρόοδο, αξιοποιώντας μια σειρά πόρων, πλαισίων και παραδειγμάτων

Εταίροι του έργου

universität
wien

από τον πραγματικό κόσμο που υποστηρίζονται από την πολιτική και τη χρηματοδότηση της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να ενσωματώσουν την αειφορία σε όλες τις πτυχές της διδασκαλίας, προσφέροντας πρακτικά εργαλεία, ευκαιρίες μάθησης από ομότιμους και χρηματοδότηση για διεπιστημονική, βασισμένη σε έργα μάθηση που συνδέει τους μαθητές με τοπικές και ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες αειφορίας. Έργα εμπνευσμένα από το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους και την Ευρωπαϊκή Πράσινη Σύμβαση, όπως η αστική αναγέννηση, οι αναβαθμίσεις ενεργειακής απόδοσης ή τα προγράμματα σχολικών κήπων, επιτρέπουν στους μαθητές να ασχοληθούν ενεργά με προκλήσεις όπως η δράση για το κλίμα, η κυκλική οικονομία και η κοινωνική ένταξη, ενώ παράλληλα βλέπουν την ηγετική θέση της ΕΕ σε δράση (Horizon Magazine, 2024).

Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να καθοδηγήσουν τους μαθητές ώστε να συνεργαστούν με τις τοπικές κοινότητες για το σχεδιασμό κήπων βροχής με σκοπό τον καθαρισμό του νερού ή να συμμετάσχουν σε σχολικές «εβδομάδες οικολογίας» και επιτροπές βιωσιμότητας, όπως φαίνεται στην προσέγγιση του Ευρωπαϊκού Σχολείου του Μονάχου (χ.χ.). Τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και οι ακαδημίες εκπαιδευτικών Erasmus+ παρέχουν στους εκπαιδευτικούς επιπλέον κατάρτιση, ψηφιακούς πόρους και διακρατικές ανταλλαγές, με σκοπό την ενίσχυση των ικανοτήτων βιωσιμότητας και την προώθηση της καινοτομίας στα σχολικά έργα. Αυτές οι πρακτικές δραστηριότητες όχι μόνο αναπτύσσουν κρίσιμες δεξιότητες και περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, αλλά και εμβαθύνουν την κατανόηση των μαθητών σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι πολιτικές και οι αξίες της ΕΕ προωθούν τη βιώσιμη αλλαγή σε όλη την Ευρώπη και πέραν αυτής.

2.2 Βασικές ικανότητες

Για να ενδυναμωθούν οι μαθητές ως ενεργοί Ευρωπαίοι και παγκόσμιοι πολίτες στον 21ο αιώνα, η εκπαίδευση πρέπει να δομηθεί γύρω από ένα σύνολο βασικών ικανοτήτων που

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

ευθυγραμμίζονται με τους **17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs)**, προωθούν τις **ευρωπαϊκές αξίες** και ενθαρρύνουν την **εμπλοκή στον πραγματικό κόσμο μέσω των Ζωντανών Εργαστηρίων (Living Labs)** και του **κοινωνικού ακτιβισμού**. Αυτές οι ικανότητες είναι αλληλένδετες και κεντρικής σημασίας για τη δια βίου μάθηση, την υπεύθυνη πολιτική δράση και την καινοτομία με γνώμονα τη βιωσιμότητα. Οι παρακάτω ικανότητες παρουσιάζονται με **αλφαβητική σειρά** για λόγους σαφήνειας και συνοχής.

1. Ενεργός πολιτειότητα

Η ενεργός πολιτειότητα συνεπάγεται ουσιαστική συμμετοχή σε κοινωνικές, πολιτικές και περιβαλλοντικές δράσεις. Βοηθά τους μαθητές να συμμετέχουν σε δημοκρατικές διαδικασίες, να υποστηρίζουν την αλλαγή και να ενισχύουν τις κοινότητες μέσω του διαλόγου και της συνεργασίας. Στα σχολεία, αυτό μπορεί να υλοποιηθεί μέσω πρωτοβουλιών υπό την ηγεσία των μαθητών, όπως εκστρατείες ευαισθητοποίησης για τους ΣΒΑ ή εκστρατείες καθαρισμού της κοινότητας, οι οποίες συχνά δοκιμάζονται μέσω Living Labs που συνδέουν τοπικά προβλήματα με λύσεις υπό την ηγεσία των μαθητών (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018· UNESCO, 2017).

Σχετικοί ΣΒΑ: 11, 13, 16, 17

Ευρωπαϊκή διάσταση: Ενισχύει τις δημοκρατικές αξίες, τη συμμετοχή και το κράτος δικαίου.

2. Ικανότητα δράσης

Η ικανότητα δράσης είναι η ικανότητα να ενεργεί με πρωτοβουλία σε θέματα βιωσιμότητας και να αναλαμβάνει την ευθύνη του ρόλου του στη διαμόρφωση του μέλλοντος. Γεφυρώνει τη γνώση και τον αντίκτυπο στον πραγματικό κόσμο, προωθώντας την κοινωνική συμμετοχή,

Εταίροι του έργου

τον εθελοντισμό, τις περιβαλλοντικές πρωτοβουλίες και την καινοτομία υπό την ηγεσία των νέων. Τα Living Labs παρέχουν ευέλικτους χώρους για την καλλιέργεια της ικανότητας δράσης, βοηθώντας τους μαθητές να δημιουργήσουν πρωτότυπα λύσεων για τα προβλήματα της κοινότητας (ΟΟΣΑ, 2018; GreenComp, 2022).

Σχετικοί ΣΒΑ: 4, 11, 13, 16

Ευρωπαϊκή διάσταση: Προάγει το αίσθημα ευθύνης και πρωτοβουλίας μεταξύ των νέων.

3. Πολιτειακή ικανότητα

Η πολιτειακή ικανότητα περιλαμβάνει την κατανόηση της πολιτισμικής πολυμορφίας, των ευρωπαϊκών αξιών, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατικής συμμετοχής. Καλλιεργεί μια κριτική άποψη για τις κοινωνικές διαδικασίες και την ενεργό συμμετοχή σε ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης. Μέσω των Living Labs που εστιάζουν στην ένταξη (π.χ. βελτίωση της προσβασιμότητας στα σχολεία), οι μαθητές βιώνουν τη δημοκρατική δράση από πρώτο χέρι (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Σχετικοί ΣΒΑ: 4, 5, 10, 16

Ευρωπαϊκή διάσταση: Εμβαθύνει την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα, τα καθήκοντα και την κοινή ταυτότητα.

4. Συνεργασία

Αυτή η ικανότητα δίνει έμφαση στην ομαδική εργασία, τη διαπραγμάτευση, την ενσυναίσθηση και τη συλλογική επίλυση προβλημάτων. Επιτρέπει στους μαθητές να συν-δημιουργούν λύσεις για τις προκλήσεις της βιωσιμότητας μέσω της διεπιστημονικής σκέψης

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

και του διαπολιτισμικού διαλόγου. Μέσω συνεργατικών έργων Living Lab, όπως σχολικά σχέδια μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας, οι μαθητές εξασκούνται στη συνεργασία πέρα από τα όρια (ΟΟΣΑ, 2018).

Σχετικοί ΣΒΑ: 4, 12, 17

Ευρωπαϊκή διάσταση: Οικοδομεί ενότητα στην πολυμορφία και αλληλεγγύη.

5. Περιβαλλοντική ευθύνη

Η κατανόηση του ανθρώπινου αντίκτυπου στα οικοσυστήματα και η δέσμευση σε φιλικές προς το περιβάλλον συμπεριφορές είναι κεντρικής σημασίας για αυτή την ικανότητα. Τα σχολεία μπορούν να ξεκινήσουν Living Labs που διερευνούν τη βιοποικιλότητα σε τοπικά πάρκα, βιώσιμα μοντέλα μεταφοράς ή στρατηγικές εξοικονόμησης ενέργειας. Αυτό ενσταλάζει τον σεβασμό για τα όρια του πλανήτη και τη διαγενεακή ηθική (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Σχετικοί ΣΒΑ: 6, 12, 13, 14, 15

Ευρωπαϊκή διάσταση: Υποστηρίζει την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ και την «οικολογική πολιτειότητα».

6. Προοπτική για το μέλλον

Αυτό αναφέρεται στην ικανότητα πρόβλεψης μελλοντικών τάσεων, κατανόησης της συστημικής αλλαγής και σχεδιασμού για μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Εφαρμόζοντάς το στην τάξη, οι μαθητές μπορούν να προσομοιώσουν πολιτικές απαντήσεις στην κλιματική

Εταίροι του έργου

universität
wien

αλλαγή ή σενάρια πολεοδομικού σχεδιασμού. Τα Living Labs ενισχύουν αυτό το στοιχείο συνδέοντας την πρόβλεψη με τον πειραματισμό (ΟΟΣΑ, 2018).

Σχετικοί ΣΒΑ: 8, 9, 11, 13

Ευρωπαϊκή διάσταση: Ενθαρρύνει την καινοτομία και την ευαισθητοποίηση σε θέματα πολιτικής, σε ευθυγράμμιση με τους στόχους της ΕΕ.

7. Παγκόσμια ευαισθητοποίηση

Η παγκόσμια συνειδητοποίηση περιλαμβάνει τη διαπολιτισμική κατανόηση, τη διεθνή συνεργασία και την επίγνωση των παγκόσμιων αλληλεξαρτήσεων — ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση προκλήσεων όπως η κλιματική αλλαγή, η ανισότητα και οι πανδημίες. Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιούν ψηφιακές πλατφόρμες για να συνεργάζονται με συνομηλίκους από άλλες χώρες σε έργα βασισμένα στους ΣΒΑ (UNESCO, 2017).

Σχετικοί ΣΒΑ: Όλοι, ειδικά οι 1, 10, 17

Ευρωπαϊκή διάσταση: Ενισχύει την ευρωπαϊκή και παγκόσμια αλληλεγγύη.

8. Κοινωνική και πολιτισμική ικανότητα

Αυτή η ικανότητα περιλαμβάνει την ενσυναίσθηση, τις διαπολιτισμικές δεξιότητες και τον σεβασμό της πολυμορφίας. Προετοιμάζει τους μαθητές να ζουν και να εργάζονται σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Δραστηριότητες όπως πολιτιστικά φεστιβάλ, αφηγήσεις με συμμετοχή όλων ή γλωσσικές ανταλλαγές μπορούν να ενισχυθούν μέσω των Living Labs που προωθούν διαφορετικές οπτικές γωνίες (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Σχετικοί ΣΒΑ: 4, 5, 10, 11

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Ευρωπαϊκή διάσταση: Ενισχύει την «ενότητα στην πολυμορφία» και την κοινωνική συνοχή.

9. Γνώσεις για τη βιωσιμότητα

Οι μαθητές πρέπει να αποκτήσουν εννοιολογική γνώση της βιωσιμότητας, ενσωματωμένη στις περιβαλλοντικές επιστήμες, την οικονομία και την κοινωνική ευημερία. Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση των φυσικών κύκλων, της χρήσης των πόρων και της ισότητας. Η γνώση από μόνη της δεν αρκεί· επομένως, πρέπει να συνδεθεί με τα Living Labs για εφαρμοσμένη μάθηση (GreenComp, 2022; UNESCO, 2017).

Σχετικοί Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης: Όλοι

Ευρωπαϊκή διάσταση: Εμβάθυνση της ενημέρωσης του κοινού για τη στήριξη βιώσιμων δημοκρατιών.

10. Συστημική σκέψη

Η συστημική σκέψη περιλαμβάνει την αναγνώριση των σχέσεων μεταξύ κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών συστημάτων. Βελτιώνει τη λήψη αποφάσεων αποκαλύπτοντας πολύπλοκες αλυσίδες αιτίου-αποτελέσματος. Οι μαθητές την αναπτύσσουν μέσω της μοντελοποίησης σεναρίων και των ελέγχων επιπτώσεων σε ολόκληρο το σχολείο που διευκολύνονται μέσω των Living Labs (GreenComp, 2022).

Σχετικοί ΣΒΑ: 7, 9, 12, 13, 17

Ευρωπαϊκή διάσταση: Προωθεί τη συνεκτική πολιτική σκέψη και την ολιστική εκπαίδευση.

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

11. Προσανατολισμός στις αξίες

Ο προσανατολισμός στις αξίες αντανακλά την ηθική συλλογιστική, τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την αλληλεγγύη και τη δέσμευση για την ευημερία όλων. Απαιτεί τη διασαφήνιση των προσωπικών και συλλογικών αξιών υπό το πρίσμα των παγκόσμιων και ευρωπαϊκών προτεραιοτήτων. Τα σχολεία μπορούν να διερευνήσουν ηθικά διλήμματα και ζητήματα κοινωνικής δικαιοσύνης χρησιμοποιώντας συζητήσεις Living Lab ή προσομοιώσεις συνελεύσεων (ΟΟΣΑ, 2018).

Σχετικοί ΣΒΑ: 1, 5, 10, 16

Ευρωπαϊκή διάσταση: Συνδέεται στενά με τις βασικές αξίες της ΕΕ και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Η ανάπτυξη αυτών των ικανοτήτων εξοπλίζει τους μαθητές ώστε να συν-δημιουργήσουν ένα βιώσιμο μέλλον, να ενσωματώσουν **την ευρωπαϊκή ταυτότητα με μια παγκόσμια προοπτική** και να συμβάλουν ουσιαστικά και στους **17 ΣΒΑ**. Όταν ενσωματώνονται σε πραγματικά έργα μέσω της μεθοδολογίας Living Labs, αυτές οι ικανότητες μετατρέπουν τις τάξεις σε φορείς αλλαγής, προωθώντας **τον κοινωνικό ακτιβισμό, τον διαπολιτισμικό διάλογο και την πολιτική συμμετοχή**.

Εταίροι του έργου

universität
wien

3. Σύνδεση της ευρωπαϊκής ταυτότητας με τους ΣΒΑ

Οι 17 ΣΒΑ βρίσκονται στο επίκεντρο του ευρύτερου σχεδίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ένα δίκαιο και πράσινο μέλλον, βοηθώντας τις χώρες να συνεργαστούν για την επίλυση προβλημάτων όπως η φτώχεια, η ρύπανση, η κλιματική αλλαγή και η ανισότητα. Οι ΣΒΑ αφορούν κάθε χώρα, μεγάλη ή μικρή. Επειδή η Ευρώπη περιλαμβάνει ποικίλες κουλτούρες και έθνη, η σύνδεση αυτών των παγκόσμιων στόχων με τις ευρωπαϊκές αξίες είναι ιδιαίτερα σημαντική.

Στην πράξη, η ΕΕ ενσωματώνει αυτούς τους στόχους στην καθημερινή σχολική ζωή. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν τους μαθητές να συνδέσουν θέματα όπως η ενέργεια, οι υγιείς πόλεις, η ανακύκλωση, η ισότητα και το καθαρό νερό με μαθήματα σχετικά με την ομαδική εργασία, τη δικαιοσύνη και τη φροντίδα του περιβάλλοντος. Εθνικά προγράμματα όπως η Εβδομάδα με θέμα τη Βιωσιμότητα στην Ουγγαρία ή τα οικολογικά σχολεία στη Λιθουανία δείχνουν πώς τα σχολεία μπορούν να διδάξουν τους ΣΒΑ χρησιμοποιώντας διασκεδαστικές, πραγματικές δραστηριότητες, από τη φύτευση δέντρων έως επιστημονικές έρευνες.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιούν σχολικά προγράμματα, να μοιράζονται ιστορίες από όλη την Ευρώπη και να ενθαρρύνουν πρωτοβουλίες που αναλαμβάνουν οι μαθητές, όπως οι «Πράσινες Ομάδες», για να θέσουν τους ΣΒΑ σε εφαρμογή. Δουλεύοντας μαζί, οι μαθητές μαθαίνουν ότι η επίλυση μεγάλων προκλήσεων απαιτεί τις ιδέες και την προσπάθεια όλων. Αυτό τους βοηθά να κατανοήσουν τι σημαίνει να είναι μέρος της Ευρώπης χρησιμοποιώντας την αλληλεγγύη, τον σεβασμό και την ομαδική εργασία για να βελτιώσουμε τις ζωές μας και τον πλανήτη.

Εταίροι του έργου

universität
wien

3.1 Σημεία σύνδεσης της ταυτότητας της ΕΕ και των 17 ΣΒΑ

Οι **17 ΣΒΑ** αντιμετωπίζουν παγκόσμιες προκλήσεις όπως η φτώχεια, η ανισότητα και η κλιματική αλλαγή μέσω ολοκληρωμένων οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023α). Η ΕΕ ενσωματώνει ενεργά αυτούς τους στόχους στις πολιτικές της, ευθυγραμμίζοντάς τους με πρωτοβουλίες όπως η **Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ)** και η **Global Gateway**, οι οποίες δίνουν προτεραιότητα στην κλιματική ουδετερότητα, τις κυκλικές οικονομίες και τις βιώσιμες υποδομές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, MPRA, 2023).

Σε αντίθεση με τους προηγούμενους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας (MDGs), οι ΣΒΑ ισχύουν καθολικά για **όλες τις χώρες**, συμπεριλαμβανομένων **των κρατών μελών της ΕΕ και των υποψηφίων χωρών όπως η Τουρκία**, καθιστώντας τους πιο συμπεριληπτικούς και προσανατολισμένους στη δράση. Αυτό το καθολικό πεδίο εφαρμογής επιτρέπει σε χώρες σε διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης να εργάζονται προς την κατεύθυνση μιας **κοινής ατζέντας βιωσιμότητας**, ενισχύοντας κοινές αξίες όπως η **κοινωνική δικαιοσύνη**, η **προστασία του περιβάλλοντος** και η **ισότητα** (UNESCO, 2017; OECD, 2018).

Στους βασικούς ΣΒΑ που έχουν άμεση σχέση με την ΕΕ περιλαμβάνεται ο **ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση)**, όπου η ΕΕ δίνει έμφαση στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, τη δια βίου μάθηση και τις ψηφιακές δεξιότητες, προκειμένου να διασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση και η ετοιμότητα του εργατικού δυναμικού (Eurostat, χ.χ.). Ο **ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή)** αντιμετωπίζεται μέσω των προσπάθειών της ΕΕ στον τομέα της ενεργειακής παραγωγικότητας, της διαχείρισης αποβλήτων και της μείωσης των επικίνδυνων χημικών ουσιών, αν και παραμένουν προκλήσεις όπως το υψηλό αποτύπωμα υλικών (Eurostat, 2024). Για παράδειγμα, η Τουρκία έχει εισαγάγει **φιλικές προς το περιβάλλον πρακτικές** στα σχολεία, όπως **προγράμματα ανακύκλωσης και πρωτοβουλίες εξοικονόμησης ενέργειας**, ενώ **οι εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις** ευθυγραμμίζουν σταδιακά το εθνικό σύστημα με τα **πρότυπα της ΕΕ** όσον αφορά τις ίσες ευκαιρίες και την πρόσβαση σε εκπαίδευση υψηλής

Εταίροι του έργου

ποιότητας. Αυτές οι προσπάθειες υποστηρίζουν τις κοινές ευθύνες για την επίτευξη των ΣΒΑ 4 και 12 στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Η **EGD** προωθεί άμεσα τους ΣΒΑ που σχετίζονται με την ενέργεια (ΣΒΑ 7), τη δράση για το κλίμα (ΣΒΑ 13) και τις βιώσιμες πόλεις (ΣΒΑ 11), ενώ παράλληλα υπογραμμίζει τη σημασία της χρηστής διακυβέρνησης (ΣΒΑ 16) και των εταιρικών σχέσεων (ΣΒΑ 17) ως κρίσιμων καταλυτών (MPRA, 2023). Μέσω πρωτοβουλιών όπως το **Global Gateway**, η ΕΕ αξιοποιεί τη θέση της ως ο μεγαλύτερος δωρητής αναπτυξιακής βοήθειας στον κόσμο για να υποστηρίξει έργα που συνάδουν με τους ΣΒΑ σε παγκόσμιο επίπεδο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023).

Όσον αφορά τη συλλογική ευθύνη και τις κοινές αξίες, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι **ηθικές και κοινωνικές ευθύνες** βασίζονται στις αρχές της **ενότητας, της ισότητας και της αλληλεγγύης**, ιδίως όταν πρόκειται για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, της φτώχειας και της ανισότητας. Η κλιματική πολιτική της ΕΕ στηρίζεται στη **συλλογική ευθύνη**, υπογραμμίζοντας ότι οι αποτελεσματικές λύσεις απαιτούν **συντονισμένη δράση** σε όλα τα κράτη μέλη και όλους τους τομείς της κοινωνίας (Sustain Europe, 2016). Με τη συντονισμένη δράση της, η ΕΕ έχει επιτύχει αξιοσημείωτη μείωση των εκπομπών και έχει κερδίσει παγκόσμια αναγνώριση για την ηγετική της θέση στον τομέα του κλίματος (Sustain Europe, 2016; UNESCO, 2017).

Η ηθική διακυβέρνηση στην ΕΕ εστιάζει στη **δικαιοσύνη, την αποφυγή βλάβης και την αλληλεγγύη**, διασφαλίζοντας ότι η δράση για το κλίμα είναι **κοινωνικά δίκαιη** και ότι οι ευάλωτες κοινότητες προστατεύονται. Το **Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης** και το **Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα** αποτελούν απτά παραδείγματα αυτού του πλαισίου, τα οποία έχουν σχεδιαστεί για να μετριάζουν τους κινδύνους αποκλεισμού και άνισης επιβάρυνσης κατά τη διάρκεια των μεταβάσεων (Scientific Reports, 2023; College of Europe, 2021). Ομοίως, ο **Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων** προασπίζει τις ίσες ευκαιρίες και τις δίκαιες συνθήκες εργασίας σε ολόκληρη την Ένωση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, χ.χ.).

Εταίροι του έργου

universität
wien

Σύμφωνα με αυτές τις αρχές, η ΕΕ υιοθετεί μια **ολιστική προσέγγιση** για τη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας μέσω επενδύσεων στην **κοινωνική προστασία, την περιφερειακή ανάπτυξη και την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς**. Μέσα όπως το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Plus** και το **Ταμείο Συνοχής** υποστηρίζουν την απασχόληση, την κατάρτιση και την ένταξη, προωθώντας τη συνοχή και συμβάλλοντας στη μείωση των ανισοτήτων (EAPN, 2022; Caritas Europa, 2023; SSRC, 2024).

Οι προσπάθειες των κρατών μελών και των υποψηφίων χωρών καταδεικνύουν περαιτέρω τον τρόπο με τον οποίο η **δέσμευση για τους ΣΒΑ ενισχύει την ευρωπαϊκή ταυτότητα** μέσω της σύγκλισης γύρω από κοινές προκλήσεις. Στην **Τουρκία**, εθνικά προγράμματα όπως οι **Υπό Όρους Μεταβιβάσεις Χρημάτων για την Εκπαίδευση (CCTE)** βοηθούν τις οικογένειες χαμηλού εισοδήματος και **τους Σύριους πρόσφυγες** να έχουν πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση, συμβάλλοντας άμεσα στον **ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση)** και στον **ΣΒΑ 10 (Μείωση των Ανισοτήτων)**. Επιπλέον, οι επενδύσεις της Τουρκίας στις **ανανεώσιμες πηγές ενέργειας** και **στις πράσινες υποδομές** υπογραμμίζουν τη δέσμευσή της στον ευρωπαϊκό στόχο της **περιβαλλοντικής βιωσιμότητας** και της δράσης για το κλίμα.

Ομοίως, η **Λιθουανία** αποτελεί παράδειγμα αυτής της σύγκλισης μέσω της φιλόδοξης εφαρμογής του **ΣΒΑ 13 (Δράση για το Κλίμα)**, επεκτείνοντας τις **υποδομές αιολικής και ηλιακής ενέργειας** και ενθαρρύνοντας τους πολίτες να συμμετάσχουν σε **ενεργειακές κοινότητες**. Η πρωτοβουλία **«Σχολεία της Χιλιετίας»** της χώρας, που συνδέεται με τον **ΣΒΑ 4**, παρέχει εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, ανεξάρτητα από τις περιφερειακές ανισότητες ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Επιπλέον, η Λιθουανία προωθεί ενεργά τη **διαπολιτισμική εκπαίδευση και τον σεβασμό της πολυμορφίας**, ενισχύοντας τις βασικές αξίες της ΕΕ για τη δημοκρατία, την ένταξη και την ενότητα (UNESCO, 2017).

Αυτά τα εθνικά παραδείγματα όχι μόνο ευθυγραμμίζονται με τις πολιτικές της ΕΕ, αλλά και ενισχύουν την αρχή της ΕΕ της **«ενότητας στην πολυμορφία»**, παρέχοντας ευκαιρίες στους

Εταίροι του έργου

πολίτες τόσο των κρατών μελών όσο και των υποψηφίων χωρών να συμμετάσχουν σε κοινές αξίες μέσω συγκεκριμένων δράσεων.

Η εμπλοκή με τους ΣΒΑ καλλιεργεί μια **συλλογική νοοτροπία** που βασίζεται στον κοινό σκοπό και τον **αμοιβαίο σεβασμό**. Ο ΣΒΑ 17 (Συνεργασίες για τους Στόχους) ενθαρρύνει ρητά τη συνεργασία μεταξύ **κυβερνήσεων, κοινωνίας των πολιτών, επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών τομέων**, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για **λύσεις χωρίς αποκλεισμούς και με πολιτισμική ευαισθησία** (World Summit Awards, 2024). Στην εκπαίδευση, συμμετοχικές μορφές όπως τα **Living Labs** και πρωτοβουλίες όπως το «17 Rooms» δίνουν τη δυνατότητα σε μαθητές και εκπαιδευτικούς να συν-δημιουργήσουν τοπικές λύσεις βιωσιμότητας, παραμένοντας συνδεδεμένοι με παγκόσμια πλαίσια (Brookings Institution, 2022).

Στο σχολικό περιβάλλον, η μάθηση με βάση τους ΣΒΑ προάγει την ενσυναίσθηση, την επίλυση προβλημάτων και τη συστημική σκέψη μετατοπίζοντας την εστίαση από την ατομική επίδοση προς τον **συλλογικό αντίκτυπο**. Αυτές οι μέθοδοι βοηθούν τους μαθητές να εξερευνήσουν την **αλληλεξάρτηση**, τον σεβασμό στον πολιτισμικό πλουραλισμό και την ενασχόληση με παγκόσμια ζητήματα, σύμφωνα με τον στρατηγικό στόχο της ΕΕ για την οικοδόμηση κοινωνικά δίκαιων, βιώσιμων και ανθεκτικών κοινωνιών (Emerald, 2024; UNESCO, 2017).

Δίνοντας έμφαση στη συνεργατική επίλυση προβλημάτων μέσω των ΣΒΑ, οι ευρωπαϊκές χώρες δεν συμμορφώνονται απλώς με τα κριτήρια αναφοράς της ΕΕ **διαμορφώνουν ενεργά το τι σημαίνει να είσαι Ευρωπαίος** στον 21ο αιώνα: **ενεργός, ηθικός και υπεύθυνος σε παγκόσμιο επίπεδο**.

Εταίροι του έργου

universität
wien

3.2 Ο ρόλος των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στη διαμόρφωση της συλλογικής ταυτότητας

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, τα έθνη αντιμετωπίζουν πολύπλοκες, αλληλένδετες προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η απώλεια βιοποικιλότητας, η εξάντληση των πόρων και η εντεινόμενη ανισότητα που απειλούν τη συλλογική ευημερία και τη μελλοντική ευημερία. Οι **17 ΣΒΑ** παρέχουν όχι μόνο έναν παγκόσμιο χάρτη πορείας δράσης, αλλά και ένα πλαίσιο για την οικοδόμηση μιας ισχυρότερης συλλογικής ταυτότητας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (UNESCO, 2017; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Αντιμετωπίζοντας τη φτώχεια, την υγεία, την εκπαίδευση, την ισότητα των φύλων, το καθαρό νερό, την καθαρή ενέργεια, την οικονομική ανάπτυξη, την υπεύθυνη παραγωγή, την ειρήνη και τις παγκόσμιες συνεργασίες, οι ΣΒΑ ενισχύουν αξίες που είναι κεντρικές για το ευρωπαϊκό εγχείρημα: τη δημοκρατία, την ένταξη, την αλληλεγγύη και τη διαχείριση του περιβάλλοντος (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Κοινές προκλήσεις και κοινές λύσεις

Η καθολικότητα των ΣΒΑ προάγει την ενότητα, απαιτώντας **διακρατική και διεπιστημονική συνεργασία**. Κανένα κράτος δεν μπορεί να αντιμετωπίσει μόνο του ζητήματα όπως η έλλειψη πόρων, η αυξανόμενη ανισότητα ή η κλιματική διαταραχή, οι κοινές λύσεις είναι απαραίτητες. Αυτή η πραγματικότητα θέτει τα θεμέλια για μια ευρωπαϊκή ταυτότητα που βασίζεται στη συνεργασία, την ευθύνη και την αμοιβαία υποστήριξη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Εθνικά παραδείγματα: Πώς οι ΣΒΑ διαμορφώνουν τη συλλογική δράση

Η Τουρκία, ως υποψήφια χώρα για ένταξη στην ΕΕ, αποτελεί παράδειγμα του ρόλου των ΣΒΑ ως γέφυρας. Αντιμετωπίζοντας παράλληλες προκλήσεις με τα κράτη μέλη της ΕΕ κλιματική αλλαγή, χρήση πόρων και ανισότητα, η Τουρκία επιδιώκει παρόμοιες λύσεις που συνάδουν με τους ΣΒΑ:

Εταίροι του έργου

- **ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση) & ΣΒΑ 10 (Μείωση των Ανισοτήτων):** Το πρόγραμμα «Conditional Cash Transfers for Education» (CCTE) αυξάνει την πρόσβαση στη σχολική εκπαίδευση για παιδιά χαμηλού εισοδήματος και Σύριους πρόσφυγες, προωθώντας τόσο την εκπαιδευτική ισότητα όσο και την ένταξη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).
- **ΣΒΑ 7 (Προσιτή και Καθαρή Ενέργεια):** Το φωτοβολταϊκό πάρκο Kararınar στην Κόνια, ένα από τα μεγαλύτερα της Ευρώπης, αποτελεί παράδειγμα μεγάλης κλίμακας επένδυσης στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στη μείωση των εκπομπών.
- **ΣΒΑ 6 (Καθαρό νερό και αποχέτευση) & ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή):** Σε περιοχές με έλλειψη νερού, όπως η Σανλιούρφα, οι τοπικές αρχές εφαρμόζουν σύγχρονα συστήματα άρδευσης και εξοικονόμησης νερού για την αντιμετώπιση των τοπικών και παγκόσμιων προτεραιοτήτων βιωσιμότητας.

Η Λιθουανία, ως μέλος της ΕΕ, αποδεικνύει πώς η ευθυγράμμιση με τους ΣΒΑ ενισχύει τόσο την εγχώρια ανθεκτικότητα όσο και την ευρωπαϊκή ενότητα:

- **ΣΒΑ 13 (Δράση για το κλίμα):** Η Λιθουανία επεκτείνει την αιολική και ηλιακή ενέργεια και ενθαρρύνει τη συμμετοχή σε κοινοτικά ενεργειακά έργα.
- **ΣΒΑ 4 (Ποιοτική εκπαίδευση):** Πρωτοβουλίες όπως τα Σχολεία της Χιλιετίας εξασφαλίζουν την ένταξη και την εκπαιδευτική ισότητα, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική θέση ή το κοινωνικό καθεστώς.
- **ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες):** Οι πρωτοβουλίες πολεοδομικού σχεδιασμού αντανακλούν τις αρχές της κυκλικής οικονομίας και τα βιώσιμα συστήματα δημόσιων μεταφορών.
- Άλλοι τομείς από τον **ΣΒΑ 8 (Αξιοπρεπής εργασία)** έως τον **ΣΒΑ 9 (Καινοτομία)** αναδεικνύουν τις εθνικές προσπάθειες για την προώθηση πράσινων θέσεων εργασίας, της καινοτομίας και αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης.

Εταίροι του έργου

universität
wien

Η Ουγγαρία αναδεικνύει τις προσπάθειες με επίκεντρο την εκπαίδευση μέσω της εθνικής Εβδομάδας με θέμα τη Βιωσιμότητα, μιας ετήσιας εκδήλωσης στην οποία συμμετέχουν πάνω από 1.800 σχολεία και εκατοντάδες χιλιάδες μαθητές. Καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας, οι συμμετέχοντες εξερευνούν θέματα όπως η βιοποικιλότητα (ΣΒΑ 15), η εξοικονόμηση νερού (ΣΒΑ 6), η μείωση της σπατάλης τροφίμων (ΣΒΑ 12), η υπεύθυνη κατανάλωση, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΣΒΑ 7) και η ψηφιακή καινοτομία (ΣΒΑ 9). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει διαγωνισμούς, εργαστήρια και πρακτικά έργα, ενισχύοντας την ευαισθητοποίηση και τη δράση γύρω από όλους τους ΣΒΑ, ενώ παράλληλα καλλιεργεί την υπερηφάνεια των πολιτών και την οικολογική ιθαγένεια. Οι εκπαιδευτικοί συνεργάζονται με ΜΚΟ, πανεπιστήμια και επιχειρήσεις, συνδέοντας τη μάθηση στην τάξη με τη δράση στην κοινότητα και την εθνική ταυτότητα (Υπουργείο Εσωτερικών της Ουγγαρίας, 2024).

Η ανάδειξη τέτοιων ποικίλων βέλτιστων πρακτικών σε όλη την Ευρώπη βοηθά τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να αντιληφθούν ότι οι λύσεις είναι συνεργατικές, προσαρμοσμένες πολιτισμικά και ενισχύουν το αίσθημα υπερηφάνειας τόσο για την εθνική ταυτότητα όσο και για την ευρωπαϊκή ιδιότητα μέλους.

Μοιραζόμαστε τις επιτυχίες για να ενισχύσουμε την ενότητα

Η προβολή των επιτευγμάτων σε όλη την Ευρώπη, στη Δανία (αιολική ενέργεια, ΣΒΑ 7), την Πορτογαλία (κοινωνική ένταξη και ένταξη προσφύγων, ΣΒΑ 5 και ΣΒΑ 16), τις κοινωνικές επιχειρήσεις της Λιθουανίας (ΣΒΑ 8), εμπνέει την αμοιβαία μάθηση και ενθαρρύνει την υιοθέτηση ισχυρών, προσαρμόσιμων λύσεων. Αυτές οι ιστορίες, όταν διδάσκονται στα σχολεία, καλλιεργούν την υπερηφάνεια, την ενσυναίσθηση και μια δυναμική αίσθηση «ευρωπαϊκής ταυτότητας» (UNESCO, 2017).

Εταίροι του έργου

Ο ρόλος του σχολείου: Διαμόρφωση ταυτότητας μέσω των ΣΒΑ

Η εκπαίδευση είναι το κλειδί για τη σύνδεση των ΣΒΑ με τη συλλογική ταυτότητα. Τα σχολεία ενσωματώνουν την κοινωνική δικαιοσύνη (ΣΒΑ 16), την ισότητα των φύλων (ΣΒΑ 5), την προστασία του περιβάλλοντος (ΣΒΑ 14, ΣΒΑ 15), την καλή υγεία (ΣΒΑ 3), την εξάλειψη της πείνας (ΣΒΑ 2) και τη μείωση της φτώχειας (ΣΒΑ 1) στη διδασκαλία και στις εξωσχολικές δραστηριότητες. Μέσω της μάθησης μέσω της υπηρεσίας, των Living Labs, των προγραμμάτων Erasmus+ και των συνεργασιών (ΣΒΑ 17), οι μαθητές αναπτύσσουν ενσυναίσθηση, κριτική σκέψη και συνεργατική επίλυση προβλημάτων δεξιότητες απαραίτητες για μια συνεκτική, βιώσιμη κοινωνία (GreenComp, 2022).

Τα σχολικά προγράμματα που ενσωματώνουν αρχές βιωσιμότητας ενισχύουν τόσο τη **σύνδεση με τον τοπικό χώρο μέσω της ιστορίας, της γλώσσας και των παραδόσεων, όσο και τις ευρωπαϊκές/παγκόσμιες αξίες**, βοηθώντας τους μαθητές να αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως πολίτες της κοινότητάς τους, της χώρας τους και της Ευρώπης (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018)

Ανάπτυξη δεξιοτήτων έτοιμων για το μέλλον

Οι ΣΒΑ ενθαρρύνουν την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα, την ενεργό συμμετοχή, τον προσανατολισμό στις αξίες και τη συστημική σκέψη προετοιμάζοντας τους νέους για ενεργό και υπεύθυνη πολιτειότητα σε έναν αλληλοσυνδεδεμένο κόσμο (GreenComp, 2022; ΟΟΣΑ, 2018).

Οι ΣΒΑ είναι κάτι περισσότερο από ένας κατάλογος πολιτικών: αποτελούν ένα πολιτισμικό πλαίσιο για την οικοδόμηση συλλογικής ταυτότητας. Ενσωματώνοντας τους ΣΒΑ στις εθνικές και σχολικές πρακτικές, χώρες όπως η Ουγγαρία, η Τουρκία και η Λιθουανία καταδεικνύουν ότι η οικοδόμηση μιας ενωμένης, βιώσιμης Ευρώπης σημαίνει τη δημιουργία κοινών αξιών, ικανοτήτων και υπερηφάνειας για την επόμενη γενιά (UNESCO, 2017; Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Εταίροι του έργου

3.3 Πρακτικές προσεγγίσεις για την εφαρμογή

Η εφαρμογή των 17 ΣΒΑ στην εκπαίδευση απαιτεί την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στην καθημερινή σχολική ζωή, την καλλιέργεια ενός αισθήματος ιδιοκτησίας μεταξύ των μαθητών και τη δημιουργία συνεργασιών με την ευρύτερη κοινότητα. Τέτοιες προσεγγίσεις που αφορούν ολόκληρο το σχολείο αντιμετωπίζουν όχι μόνο τους περιβαλλοντικούς στόχους, αλλά και τις οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της βιώσιμης ανάπτυξης που ενσωματώνονται στο πλαίσιο των ΣΒΑ (UNESCO, 2017; Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Σχολικές δραστηριότητες που συνδέουν τους ΣΒΑ με την κοινότητα

Τα σχολεία μπορούν να προωθήσουν τους ΣΒΑ μέσω μιας σειράς τοπικών προγραμμάτων που ενθαρρύνουν τη βιωματική μάθηση και την εμπλοκή με τον πραγματικό κόσμο. Συνηθισμένα παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- **Εκστρατείες ανακύκλωσης και μείωσης των αποβλήτων** που αφορούν τον ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή), τον ΣΒΑ 13 (Δράση για το κλίμα) και τον ΣΒΑ 15 (Ζωή στη ξηρά).
- **Εκδηλώσεις δενδροφύτευσης και έργα βιοποικιλότητας** που συμβάλλουν στους ΣΒΑ 13, ΣΒΑ 15 και ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες).
- **Εργαστήρια για το κλίμα** και διαγωνισμοί εξοικονόμησης ενέργειας, που προωθούν τον ΣΒΑ 7 (Προσιτή και Καθαρή Ενέργεια) και τον ΣΒΑ 9 (Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές).
- **Πρωτοβουλίες για την υγεία**, όπως προγράμματα διατροφικής εκπαίδευσης και σωματικής άσκησης, που υποστηρίζουν τον ΣΒΑ 2 (Καμία πείνα) και τον ΣΒΑ 3 (Καλή υγεία και ευημερία).

Τέτοιες δραστηριότητες εξασφαλίζουν ότι οι μαθητές βιώνουν τους ΣΒΑ ως ζωντανές έννοιες, που απαιτούν δράση και δημιουργικότητα στο τοπικό πλαίσιο (UNESCO, 2017).

Εταίροι του έργου

Ενσωμάτωση των ΣΒΑ στην καθημερινή διδασκαλία

Η ενσωμάτωση των ΣΒΑ σε όλα τα μαθήματα ενισχύει περαιτέρω τη συνάφεια με τον πραγματικό κόσμο:

- **Τα μαθήματα φυσικών επιστημών** παρέχουν στους μαθητές χώρο για να ερευνήσουν τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΣΒΑ 7), τους κύκλους του νερού (ΣΒΑ 6) και τις επιπτώσεις της ρύπανσης (ΣΒΑ 14: Ζωή κάτω από το νερό, ΣΒΑ 15).
- **Τα μαθήματα κοινωνικών επιστημών και ανθρωπιστικών επιστημών** επιτρέπουν την εξερεύνηση θεμάτων όπως η ισότητα των φύλων (ΣΒΑ 5), η ειρήνη και η δικαιοσύνη (ΣΒΑ 16), η συμμετοχή των πολιτών (ΣΒΑ 17) και η μείωση της φτώχειας (ΣΒΑ 1).
- **Τα μαθήματα γλώσσας** μπορούν να ενσωματώσουν πειστική γραφή σχετικά με την κοινωνική ισότητα, αφήγηση ιστοριών για τη μετανάστευση (ΣΒΑ 10: Μείωση των ανισοτήτων) ή αναστοχαστικά δοκίμια σχετικά με την πολιτισμική πολυμορφία και την ένταξη (ΣΒΑ 4, ΣΒΑ 8).

Η προσέγγιση αυτή συνάδει με τις συστάσεις ότι όλες οι επιστημονικές ειδικότητες πρέπει να υποστηρίζουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις, την ενεργό δράση και τις αξίες της βιωσιμότητας (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018· ΟΟΣΑ, 2018).

Πρωτοβουλίες υπό την ηγεσία των μαθητών και ενδυνάμωση

Η ενθάρρυνση της **ενεργού συμμετοχής των μαθητών** ενισχύει τον αντίκτυπο της εκπαίδευσης που βασίζεται στους ΣΒΑ. Τα σχολεία στην Τουρκία, για παράδειγμα, έχουν ενδυναμώσει τους νέους μέσω:

- «**Πράσινες Ομάδες**» ή «**Οικολογικά Κλαμπ**», όπου οι μαθητές σχεδιάζουν και διοργανώνουν εκθέσεις βιωσιμότητας, κάνουν εκστρατεία για γεύματα χωρίς

Εταίροι του έργου

universität
wien

πλαστικό και ξεκινάνε δραστηριότητες ευαισθητοποίησης του κοινού γύρω από την εξοικονόμηση νερού, την καθαρή ενέργεια και την κοινωνική ένταξη (ΣΒΑs 6, 7, 12, 13, 16, 17).

- **Προγράμματα εκπαίδευσης από ομότιμους** σε θέματα όπως ο υγιεινός τρόπος ζωής, η ψηφιακή ασφάλεια και η ισότητα των φύλων, που αφορούν τους ΣΒΑ 3, 5 και 9.

Τέτοιες πρωτοβουλίες με πρωτοβουλία των μαθητών όχι μόνο καλλιεργούν την περιβαλλοντική και την πολιτειακή ευθύνη, αλλά και αναπτύσσουν ζωτικές ικανότητες για συνεργασία, ηγεσία και κριτική σκέψη (GreenComp, 2022).

Μελέτη περίπτωσης: Βέλτιστη πρακτική στη Λιθουανία

Στο Δημοτικό Σχολείο «Saulės» του Σιαουλιάι στη Λιθουανία, η συστηματική ενσωμάτωση των ΣΒΑ επιτυγχάνεται μέσω:

- **Παρατήρηση του περιβάλλοντος και γνώση των φυσικών φαινομένων** (ΣΒΑ 13: Δράση για το κλίμα, ΣΒΑ 4: Εκπαίδευση).
- **Διαλογή απορριμμάτων και επαναχρησιμοποίηση δευτερογενών πρώτων υλών** (ΣΒΑ 12).
- **Εξοικονόμηση ενέργειας και διαμόρφωση συνηθειών** (ΣΒΑ 7, ΣΒΑ 11).
- **Συμμετοχή σε τοπικά, εθνικά και διεθνή προγράμματα** — συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών για τη συλλογή ηλεκτρονικών αποβλήτων (ΣΒΑ 12), τη διατήρηση των πτηνών (ΣΒΑ 15) και τις ημέρες χωρίς αυτοκίνητα για την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας (ΣΒΑ 11, ΣΒΑ 3).

Το σχολείο είναι μέλος του Λιθουανικού Δικτύου ECO Schools και συνεργάζεται με ΜΚΟ, άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα και περιβαλλοντικές οργανώσεις σε δημιουργικά εργαστήρια

Εταίροι του έργου

universität
wien

(ΣΒΑ 8), προγράμματα κηπουρικής (ΣΒΑ 2, ΣΒΑ 15) και πρωτοβουλίες ειρήνης και αλληλεγγύης (ΣΒΑ 16, ΣΒΑ 17). Η ετήσια αυτοαξιολόγησή του στο πλαίσιο της ατζέντας «Βιώσιμα Σχολεία 2030» εξασφαλίζει τη συνεχή ευθυγράμμιση με όλους τους σχετικούς ΣΒΑ και την καλλιέργεια μιας κουλτούρας βιωσιμότητας (UNESCO, 2017).

Θεσμική συνεργασία και επαγγελματική ανάπτυξη

Το 2024, το Δημοτικό Σχολείο «Saulės» του Σιαουλιάι ηγήθηκε της δημιουργίας του Δικτύου Οικολογικών Σχολείων της πόλης του Σιαουλιάι, συνεργαζόμενο με τοπικούς εταίρους για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών στρατηγικών με επίκεντρο τη βιωσιμότητα. Η διεθνής διάσκεψη του δικτύου με θέμα την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη επέτρεψε την ανταλλαγή καλών πρακτικών και τη διάδοση καινοτόμων παιδαγωγικών μοντέλων (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Συνεχής αξιολόγηση

Η δέσμευση για τη βιωσιμότητα αντανακλάται μέσω της συνεχούς θεσμικής αυτοαξιολόγησης με τη χρήση του Οδηγού Αξιολόγησης Βιώσιμων Σχολείων, ο οποίος εγγυάται ότι σημειώνεται πρόοδος προς την επίτευξη και των 17 ΣΒΑ, και όχι μόνο επιλεγμένων περιβαλλοντικών ή κοινωνικών στόχων (ΟΟΣΑ, 2018; GreenComp, 2022).

Συνδέοντας με συνέπεια τις σχολικές δραστηριότητες και τα προγράμματα σπουδών με όλους τους ΣΒΑ, ενθαρρύνοντας την ανάληψη ευθύνης από τους μαθητές και καλλιεργώντας συνεργασίες σε ολόκληρη την κοινότητα και πέραν αυτής, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα καλλιεργούν όχι μόνο τη γνώση, αλλά και τις αξίες, τις δεξιότητες και την ικανότητα δράσης που απαιτούνται για την οικοδόμηση μιας δίκαιης και βιώσιμης κοινωνίας. Η εμπειρία

Εταίροι του έργου

σχολείων όπως το «Saulės» του Σιαουλιάι αποδεικνύει ότι η πραγματική ενσωμάτωση των ΣΒΑ δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να γίνουν ηγέτες τόσο σε τοπικό όσο και σε παγκόσμιο πλαίσιο , διασφαλίζοντας ότι η εκπαίδευση λειτουργεί ως καταλύτης για την κοινωνική μεταμόρφωση (UNESCO, 2017; GreenComp, 2022).

Εταίροι του έργου**universität
wien**

4. Συνεργασίες μεταξύ πολλαπλών ενδιαφερόμενων μερών και τοπικός αντίκτυπος

Τα σχολεία μπορούν να έχουν μεγάλο αντίκτυπο στις κοινότητές τους συνεργαζόμενα με τοπικούς εταίρους, όπως ΜΚΟ, δήμους, επιχειρήσεις και οικογένειες. Μέσω της συνεργασίας, οι μαθητές μπορούν να βοηθήσουν στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων, όπως η δημιουργία πιο πράσινων πόλεων, η βελτίωση της υγείας, η προώθηση της ισότητας και ο καθαρισμός των ποταμών. Όταν τα σχολεία προσεγγίζουν τους εταίρους, όλοι μαθαίνουν μαζί και δημιουργούν ισχυρούς δεσμούς.

Μια επιτυχημένη συνεργασία ξεκινά με τακτικές συζητήσεις, σαφείς στόχους και ανοιχτή ανταλλαγή πληροφοριών. Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές μπορούν να προσκαλέσουν εταίρους να συμμετάσχουν σε σχολικές εκδηλώσεις, να μοιραστούν τις δεξιότητές τους και να συμμετάσχουν σε ομαδικά έργα. Οι μαθητές μπορούν ακόμη και να αναλάβουν ηγετικό ρόλο — οργανώνοντας οικολογικούς συλλόγους, συμμετέχοντας σε δραστηριότητες καθαρισμού και βοηθώντας σε τοπικές ημέρες δράσης. Αυτό κάνει τη μάθηση διασκεδαστική, βοηθά όλους να κατανοήσουν τις τοπικές ανάγκες και δημιουργεί υπερηφάνεια για τα επιτεύγματα των σχολείων και των κοινοτήτων.

Μέσω αυτών των συνεργασιών, τα σχολεία διδάσκουν σημαντικές αξίες των ΣΒΑ: ομαδική εργασία, υπευθυνότητα, δικαιοσύνη και δημιουργική επίλυση προβλημάτων. Όταν τα σχολεία και οι τοπικοί εταίροι συνεργάζονται ως ομάδα, οι μαθητές γίνονται ενεργοί πολίτες, έτοιμοι να κάνουν μια πραγματική διαφορά για έναν πιο δίκαιο και πιο πράσινο κόσμο.

4.1 Κοινοτικές συνεργασίες

Στο σημερινό δυναμικό πλαίσιο των ταχέως μεταβαλλόμενων κοινωνικών αναγκών και των σύνθετων παγκόσμιων προκλήσεων, τα σχολεία βρίσκονται σε μοναδική θέση να

Εταίροι του έργου

universität
wien

λειτουργήσουν ως καταλύτες για την εμπλοκή της κοινότητας και τη μετάβαση προς τη βιωσιμότητα. Καθώς τα όρια μεταξύ της τυπικής εκπαίδευσης και των χώρων άτυπης μάθησης γίνονται όλο και πιο διαπερατά, οι συνεργασίες με τις τοπικές αρχές, τις ΜΚΟ, τις επιχειρήσεις και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των αξιών που κατοχυρώνονται στους **17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης** (UNESCO, 2017; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Αυτές οι συνεργασίες όχι μόνο ενισχύουν τη μάθηση στο πλαίσιο της πραγματικής ζωής, αλλά και ενδυναμώνουν τους μαθητές ώστε να συμμετέχουν σε ουσιαστική πολιτική δράση, θέτοντας τα θεμέλια για μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς Ευρώπη.

Η βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί συνεργατική διακυβέρνηση και κοινή ανάληψη ευθύνης για τους στόχους — αρχές που συνάδουν με τον **Ευρωπαϊκό Κώδικα Δεοντολογίας για τις Συνεργασίες**, ο οποίος προτρέπει σε συμμετοχική και διαφανή δέσμευση σε όλους τους τομείς της εκπαίδευσης και της κοινωνίας των πολιτών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2014). Αξιοποιώντας τις κοινοτικές συνεργασίες, τα σχολεία μπορούν να συν-δημιουργήσουν καινοτόμες λύσεις σε πραγματικά προβλήματα, ενισχύοντας παράλληλα τις αξίες της **αλληλεγγύης, της ένταξης και της δημοκρατικής συμμετοχής** που στηρίζουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα.

A. Σχεδιασμός συνεργασιών με στόχο τον αντίκτυπο

Η δημιουργία εταιρικών σχέσεων μεταξύ πολλών ενδιαφερομένων μερών πρέπει να ξεκινά με τη **στρατηγική χαρτογράφηση των πόρων και των αναγκών της κοινότητας**. Τα σχολεία μπορούν να εντοπίσουν τοπικούς φορείς - δήμους, περιβαλλοντικές ομάδες, κέντρα νεότητας, πολιτιστικά ιδρύματα, επιχειρήσεις και δίκτυα προώθησης αιτημάτων - που μοιράζονται τις αξίες και την ατζέντα της βιωσιμότητας. Αυτοί οι φορείς μπορούν να εμπλακούν μέσω σεναρίων συνεργασίας βασισμένων σε προβλήματα που αντιμετωπίζουν διατομεακούς ΣΒΑ, όπως:

Εταίροι του έργου

- ο ΣΒΑ 3 (Καλή υγεία) και ο ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες πόλεις) μέσω πρωτοβουλιών για καθαρή κινητικότητα ή έργα ενεργών μετακινήσεων, όπως η πεζή μετακίνηση και το ποδήλατο
- ΣΒΑ 6 (Καθαρό νερό) και ΣΒΑ 14 (Ζωή κάτω από το νερό) μέσω τοπικών προγραμμάτων καθαρισμού ποταμών και διατήρησης
- ΣΒΑ 5 (Ισότητα των φύλων) και ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί) μέσω συνεργασιών με γυναικείες οργανώσεις ή ομάδες για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Το μοντέλο της Ανάπτυξης της Κοινότητας με Βάση τα Πλεονεκτήματα (ABCD) είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό για αυτό το στάδιο, καθώς δίνει έμφαση στον εντοπισμό πλεονεκτημάτων των ανθρώπων, ταλέντων, χώρων, δικτύων που ήδη υπάρχουν στην κοινότητα. Δραστηριότητες όπως περίπατοι στη γειτονιά, ασκήσεις ψηφιακής χαρτογράφησης με τη χρήση εργαλείων όπως το Padlet ή το Google My Maps, και συνεντεύξεις με ενδιαφερόμενους φορείς βοηθούν στη θεμελίωση των συνεργασιών στις τοπικές πραγματικότητες (Kretzmann & McKnight, 1993).

Β. Δημιουργία σαφών και χωρίς αποκλεισμούς καναλιών επικοινωνίας

Οι βιώσιμες συνεργασίες βασίζονται στην **τακτική, αμφίδρομη επικοινωνία**. Ο αρχικός ενθουσιασμός συχνά διαλύεται χωρίς δομημένο διάλογο, τακτικές επαφές ή μηχανισμούς ανατροφοδότησης. Οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των σχολείων θα πρέπει να προγραμματίζουν τακτικές διαπροσωπικές ή ψηφιακές συναντήσεις, να δημιουργούν κοινές πλατφόρμες (π.χ. Slack, Trello, Basecamp) και να εμπλέκουν τους μαθητές στη διάδοση των αποτελεσμάτων μέσω των σχολικών μέσων ενημέρωσης. Με την προώθηση της διαφάνειας και της συμμετοχικότητας στην επικοινωνία, τα σχολεία ενισχύουν την εμπιστοσύνη, διασφαλίζουν τη διάρκεια των συνεργασιών και ενσωματώνουν **τον Στόχο 17 (Συνεργασίες για τους Στόχους)** ως μια συνεχή διαδικασία και όχι ως μια μεμονωμένη εκδήλωση (UNESCO, 2017).

Εταίροι του έργου

Γ. Συν-δημιουργία γνώσης και λήψη αποφάσεων

Οι αποτελεσματικές συνεργασίες απαιτούν κάτι περισσότερο από την κατανομή εργασιών· πρέπει να ενσωματώνουν **τη συν-δημιουργία**, όπου όλα τα μέρη συμβάλλουν εξίσου στον καθορισμό της ατζέντας, στη διατύπωση των προβλημάτων και στην ανάπτυξη στρατηγικών. Οι μαθητές, οι οικογένειες, οι ΜΚΟ και οι τοπικοί φορείς γίνονται **συν-σχεδιαστές**, και όχι απλώς δικαιούχοι, των διαδικασιών μάθησης και δράσης. Αυτή η προσέγγιση μετατρέπει τα σχολεία σε **ζωντανά εργαστήρια πολιτικής αγωγής** που ασχολούνται άμεσα με ζητήματα όπως:

- **ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη Κατανάλωση)** μέσω εργαστηρίων κυκλικής οικονομίας ή εκστρατειών μείωσης της σπατάλης τροφίμων
- **ΣΒΑ 8 (Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη)** μέσω προγραμμάτων πράσινων δεξιοτήτων και πρακτικής άσκησης σε εταιρείες με οικολογική συνείδηση
- **ΣΒΑ 9 (Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές)** μέσω της συνεργατικής δημιουργίας πρωτοτύπων κοινοτικών έργων

Η σαφής εσωτερική διακυβέρνηση όπως η δημιουργία **Επιτροπών Έργων** με εκπροσώπηση μαθητών, εκπαιδευτικών και εταίρων εξασφαλίζει λογοδοσία και κοινή ηγεσία. Αυτή η συμμετοχική αρχιτεκτονική ευθυγραμμίζεται τόσο με **τον ΣΒΑ 10 (Μείωση των ανισοτήτων)** όσο και με τον ΣΒΑ 16, προωθώντας την ισότητα, τη διαφάνεια των διαδικασιών και τη δημοκρατική δράση.

Δ. Ενσωμάτωση των συνεργασιών στην εκπαιδευτική διαδικασία

Οι κοινοτικές συνεργασίες δεν πρέπει να παραμένουν περιφερειακές, αλλά να **ενσωματώνονται στα προγράμματα σπουδών και στη σχολική κουλτούρα**. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω:

Εταίροι του έργου

- **Σχολικές εκστρατείες** όπως εκθέσεις βιωσιμότητας ή εβδομάδες ΣΒΑ χωρίς αποκλεισμούς (ΣΒΑ 4 και ΣΒΑ 13)
- **Ημερίδες ανοιχτών θυρών για όλες τις τάξεις**, όπου τα μέλη της κοινότητας καλούνται να παρακολουθήσουν περιβαλλοντικά και κοινωνικά προγράμματα δικαιοσύνης που διοργανώνουν οι μαθητές
- **Τοπικά ερευνητικά προγράμματα δράσης**, στα οποία οι μαθητές διερευνούν τις προκλήσεις της κοινότητας και εφαρμόζουν διεπιστημονικές προσεγγίσεις επίλυσης προβλημάτων (υποστηρίζοντας ολιστικά όλους τους ΣΒΑ)

Σύμφωνα με το **πλαίσιο GreenComp**, τέτοιες πρακτικές πλούσιες σε συνεργασίες αναπτύσσουν τη συστημική σκέψη, τον προσανατολισμό στις αξίες και τη συνεργατική ηγεσία μεταξύ των μαθητών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Οι στρατηγικές, χωρίς αποκλεισμούς και προσανατολισμένες στη δράση κοινοτικές συνεργασίες είναι απαραίτητες για τη μετατροπή των σχολείων σε ισχυρούς παράγοντες βιώσιμης ανάπτυξης και διαμόρφωσης συλλογικής ταυτότητας. Μέσω της αυθεντικής συνεργασίας με διάφορους τοπικούς φορείς, τα σχολεία δημιουργούν υποστηρικτικά οικοσυστήματα για την υλοποίηση των ΣΒΑ, ενσωματώνοντας παράλληλα **τις βασικές ευρωπαϊκές αξίες** στις συμπεριφορές των πολιτών. Αυτές οι συνεργασίες συνδυάζουν την απόκτηση γνώσεων με την ηθική δράση, επιτρέποντας στους νέους να αναδειχθούν σε **ικανούς, σκεπτόμενους και ενημερωμένους πολίτες** στην υπηρεσία μιας πιο δίκαιης, πιο πράσινης και πιο ανθεκτικής κοινωνίας (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018; ΟΟΣΑ, 2018).

4.2 Στρατηγικές παρακολούθησης και αξιολόγησης

Η αποτελεσματική υλοποίηση των 17 ΣΒΑ στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων απαιτεί συνεχείς, συμμετοχικές και πολυδιάστατες προσεγγίσεις παρακολούθησης και αξιολόγησης

Εταίροι του έργου

universität
wien

(ΠΑ) (UNESCO, 2017; ΟΟΣΑ, 2018). Μέσω ισχυρών συστημάτων παρακολούθησης, ανταλλαγής και αναστοχασμού, τα σχολεία μπορούν να διασφαλίσουν όχι μόνο πρόοδο σε περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς δείκτες, αλλά και διαρκή συμμετοχή, μάθηση και συλλογικό αντίκτυπο σε όλο το φάσμα των ΣΒΑ.

Παρακολούθηση της προόδου σε όλους τους ΣΒΑ

Για την αντιμετώπιση των αλληλένδετων οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών πυλώνων των ΣΒΑ, οι στρατηγικές παρακολούθησης σε επίπεδο σχολείου και κοινότητας πρέπει να είναι ολοκληρωμένες. Οι προσεγγίσεις μπορεί να περιλαμβάνουν:

- **Περιβαλλοντικούς δείκτες**, όπως η μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος, η παρακολούθηση της βιοποικιλότητας, η χρήση νερού και ενέργειας και η διαχείριση των αποβλήτων (ΣΒΑ 6, 7, 12, 13, 14, 15).
- **Δείκτες κοινωνικής προόδου**, όπως η συμμετοχή στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, τα ποσοστά εθελοντισμού των μαθητών, οι έρευνες για την υγεία και την ευημερία, τα μέτρα για την ισότητα των φύλων και η μείωση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων (ΣΒΑ 1-5, 8, 10, 16).
- **Δεδομένα σχετικά με την οικονομία και την καινοτομία**, που περιλαμβάνουν τη συμμετοχή σε επιχειρηματικά έργα, συνεργασίες με τοπικές επιχειρήσεις και παρακολούθηση των αποτελεσμάτων πρωτοβουλιών ψηφιακής παιδείας ή πράσινης οικονομίας (ΣΒΑ 8, 9, 17).

Συνδέοντας γνωστικά αντικείμενα (για παράδειγμα, συνδέοντας τη γεωγραφία και τη βιολογία με τη διατήρηση των οικοτύπων ή χρησιμοποιώντας τα μαθηματικά για την καταγραφή και έλεγχο των παραγόμενων αποβλήτων), τα σχολεία μπορούν να παράγουν διεπιστημονικά δεδομένα που αντικατοπτρίζουν τον άμεσο αντίκτυπό τους στους στόχους των ΣΒΑ (ΟΟΣΑ, 2018).

Εταίροι του έργου

universität
wien

Συμμετοχική αξιολόγηση και ηγεσία των μαθητών

Μια κουλτούρα συμμετοχικής αξιολόγησης είναι κεντρικής σημασίας για την ενδυνάμωση των μαθητών ως υπευθύνων για τη δράση και τη μάθηση σχετικά με τους ΣΒΑ. Η δημιουργία **μαθητικών επιτροπών** ή «ομάδων εργασίας για τους ΣΒΑ», οι οποίες ηγούνται της αξιολόγησης σχολικών και κοινοτικών έργων, εξασφαλίζει συνεχή ανατροφοδότηση, αναστοχασμό και προσαρμογή. Αυτές οι ομάδες μπορούν να χρησιμοποιούν μια σειρά εργαλείων, όπως ψηφιακά πορτοφόλια, ημερολόγια αναστοχασμού, κοινοτικές έρευνες και διαδραστικές παρουσιάσεις, επιτρέποντας στους μαθητές να μαθαίνουν τόσο από τις επιτυχίες όσο και από τις προκλήσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Για την εμβάθυνση της πολιτικής και της ευρωπαϊκής ταυτότητας, οι αναστοχαστικές έρευνες και οι συνελεύσεις μπορούν να μετρήσουν τις μεταβολές στην αίσθηση αλληλεγγύης, δημοκρατικής δράσης και διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης των μαθητών (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018). Μέθοδοι όπως η αφήγηση ιστοριών μέσω βίντεο με θέμα «τι σημαίνει να είσαι Ευρωπαίος» ή ασκήσεις ρόλων και ενσυναίσθησης υποστηρίζουν περαιτέρω την ολιστική αξιολόγηση της εκπαίδευσης στις αξίες (UNESCO, 2017).

Κοινοτικές συνεργασίες και κοινή ευθύνη

Η συνεργασία με τοπικές αρχές, ΜΚΟ, επιχειρήσεις και οικογένειες ενισχύει την αξιοπιστία και τη νομιμότητα των συστημάτων παρακολούθησης. Οι τακτικές συναντήσεις με τους εταίρους δημιουργούν ευκαιρίες για τη συν-δημιουργία δεικτών, τη διαφανή αναφορά και την αμοιβαία υποστήριξη. Τα κοινά πλαίσια αξιολόγησης, όπως τα ημερολόγια πεδίου, οι πίνακες δεδομένων ή τα δημόσια φόρουμ, ανοίγουν τις πρακτικές των σχολείων και των κοινοτήτων σε ευρύτερη εξέταση και μάθηση (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Εταίροι του έργου

Οι ευρωπαϊκές ψηφιακές πλατφόρμες, συμπεριλαμβανομένων των **eTwinning** και **School Education Gateway**, διευκολύνουν την ανταλλαγή αποτελεσμάτων και ιστοριών επιπτώσεων μεταξύ σχολείων και χωρών. Αυτή η διάδοση ενθαρρύνει τη συγκριτική αξιολόγηση, τη μάθηση από ομότιμους και τη λογοδοσία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ βοηθά τα σχολεία να τοποθετήσουν το έργο τους για τους ΣΒΑ στο ευρύτερο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πολιτικής και της ιθαγένειας της ΕΕ (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Παραδειγματική πρακτική: Το έργο «SULCO» του Salesianos do Porto

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι το διαγενεακό έργο **SULCO** που αναπτύχθηκε στο Salesianos do Porto, σε συνεργασία με το Κοινοτικό Συμβούλιο Bonfim. Οι μαθητές πήραν συνεντεύξεις και συγκέντρωσαν ιστορίες από ηλικιωμένα μέλη της κοινότητας, δημιουργώντας μια καλλιτεχνική παράσταση που γεφύρωσε τα χάσματα μεταξύ των γενεών και προώθησε την κοινωνική ένταξη. Η πρωτοβουλία αυτή μέτρησε τον αντίκτυπό της μέσω της ανατροφοδότησης των συμμετεχόντων, των διαγενεακών συνελεύσεων και των δεικτών προσωπικής ευημερίας, αντιμετωπίζοντας έτσι άμεσα τους ΣΒΑ 3 (Καλή υγεία και ευημερία), 4 (Ποιοτική εκπαίδευση), 10 (Μείωση των ανισοτήτων) και 11 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες) (UNESCO, 2017).

Μια δυναμική, διαφανής και συμμετοχική προσέγγιση στην παρακολούθηση και την αξιολόγηση μετατρέπει την υλοποίηση των ΣΒΑ από ένα σύνολο μεμονωμένων δράσεων σε μια κουλτούρα συνεχούς βελτίωσης, αναστοχασμού και κοινής ευθύνης. Μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών που βασίζονται τόσο σε ποσοτικά δεδομένα όσο και σε συμμετοχική, αξιακή αξιολόγηση τα σχολεία μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά σε καθέναν από τους 17 ΣΒΑ και να καλλιεργήσουν ένα ισχυρό αίσθημα ευρωπαϊκής και παγκόσμιας πολιτεότητας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022· ΟΟΣΑ, 2018· UNESCO, 2017).

Εταίροι του έργου

universität
wien

5. Εκπαιδευτικές και μεθοδολογικές συστάσεις

Για να βοηθήσουν τους μαθητές να κατανοήσουν και να δράσουν με βάση τους ΣΒΑ, τα σχολεία θα πρέπει να συνδυάζουν τα παραδοσιακά μαθήματα με ενεργά, δημιουργικά και πραγματικά έργα. Αντί να διδάσκουν απλώς γεγονότα, οι εκπαιδευτικοί καθοδηγούν τους μαθητές μέσω ομαδικής εργασίας, συζητήσεων, μάθησης στην ύπαιθρο, παιχνιδιών ρόλων και κοινοτικών προκλήσεων, έτσι ώστε όλοι να μαθαίνουν με την πράξη. Αυτές οι δραστηριότητες κάνουν μεγάλα θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η υγεία και η ισότητα να φαίνονται πραγματικά και εμπνευσμένα.

Τα σύγχρονα εργαλεία διδασκαλίας, όπως οι ψηφιακές πλατφόρμες, τα παιχνίδια και τα podcast, είναι χρήσιμα για την ανταλλαγή ιδεών και τη μεταφορά του κόσμου μέσα στην τάξη. Οι μαθητές μπορούν να συμμετέχουν σε διαδικτυακές συνεργασίες και να χρησιμοποιούν εφαρμογές για να ελέγχουν την ποιότητα του αέρα ή του νερού στην περιοχή τους, και μάλιστα να μοιράζονται τα αποτελέσματα με τάξεις σε άλλες χώρες. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βρουν χρήσιμους πόρους και δραστηριότητες σε αξιόπιστους ιστότοπους όπως το EU Learn, το eTwinning και την Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας.

Η αξιολόγηση δεν περιορίζεται στις εξετάσεις. Οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν τους μαθητές καθώς επιλύουν πρακτικά προβλήματα, αναστοχάζονται πάνω σε όσα μαθαίνουν και ανταλλάσσουν μεταξύ τους σχόλια. Τα χαρτοφυλάκια και η ομαδική εργασία δείχνουν πόσο καλά οι μαθητές συνδέουν τις ιδέες των ΣΒΑ με την πραγματική ζωή. Αυτό βοηθά όλους να γίνουν στοχαστές, ηγέτες και ενεργοί πολίτες, έτοιμοι για ένα βιώσιμο μέλλον.

5.1 Στρατηγικές διδασκαλίας

Σε μια εποχή επιταχυνόμενων παγκόσμιων προκλήσεων που κυμαίνονται από την κλιματική αλλαγή έως την αυξανόμενη ανισότητα και την απώλεια βιοποικιλότητας τα εκπαιδευτικά

Εταίροι του έργου

συστήματα πρέπει να εξελιχθούν ώστε να αναπτύξουν τις ικανότητες, τις αξίες και την κριτική σκέψη που απαιτούνται για τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Οι παραδοσιακές, δασκαλοκεντρικές μέθοδοι πρέπει επομένως να συμπληρωθούν από **ενεργητικές, συνεργατικές και προσανατολισμένες στη δράση παιδαγωγικές προσεγγίσεις** που ενδυναμώνουν τους μαθητές να ασχοληθούν με στοχαστικό και εποικοδομητικό τρόπο με σύνθετα οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα (UNESCO, 2017).

Η εφαρμογή διδακτικών στρατηγικών που ευθυγραμμίζονται με τους **17 ΣΒΑ** δεν συνεπάγεται απλώς την ενσωμάτωση περιεχομένου βιωσιμότητας στα υπάρχοντα προγράμματα σπουδών. Απαιτεί μια μεταμόρφωση του σκοπού και των μεθόδων διδασκαλίας: μια μεταμόρφωση που να είναι **σχεσιακή, διεπιστημονική, μαθητοκεντρική και καθοδηγούμενη από αξίες** (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Αυτό απαιτεί συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη για τους εκπαιδευτικούς, μια στοχαστική προσέγγιση της παιδαγωγικής και δυναμική συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς πέρα από το σχολείο συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών, των ΜΚΟ, των δημόσιων αρχών και των επιχειρήσεων. Μια τέτοια εμπλοκή ενισχύει την έκθεση των μαθητών σε πραγματικά προβλήματα και λύσεις, ενισχύοντας την ενσυναίσθηση, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την κριτική αυτονομία (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Η διδασκαλία για τη βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει, επομένως, να εμπλέκει όχι μόνο τους γνωστικούς τομείς, αλλά και τις ηθικές, συναισθηματικές και πρακτικές διαστάσεις. Ακολουθεί μια σειρά από προτεινόμενες στρατηγικές, καθεμία από τις οποίες συνδέεται με τους σχετικούς ΣΒΑ και προάγει ικανότητες όπως η συστημική σκέψη, η πρωτοβουλία, η συνεργασία και ο προσανατολισμός στις αξίες (ΟΟΣΑ, 2018· Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Συνιστώμενες μεθοδολογίες

α) Μάθηση με βάση τα προβλήματα (PBL)

Οι μαθητές συνεργάζονται για να διερευνήσουν **ζητήματα βιωσιμότητας της πραγματικής**

Εταίροι του έργου

universität
wien

ζωής. Παράδειγμα: Η διερεύνηση της σπατάλης τροφίμων στο σχολικό κυλικείο συνδέεται με τον ΣΒΑ 2 (Μηδενική πείνα), τον ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή) και τον ΣΒΑ 13 (Δράση για το κλίμα). Οι μαθητές συλλέγουν δεδομένα, συναντούν ενδιαφερόμενους φορείς και προτείνουν πρακτικές, τεκμηριωμένες παρεμβάσεις, όπως η κομποστοποίηση ή η αναδιανομή σε φιλανθρωπικές οργανώσεις.

β) Μάθηση βασισμένη σε έργα για αντίκτυπο στην κοινότητα

Τα έργα συνεργασίας σχολείου και κοινότητας προωθούν τον ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες) και τον ΣΒΑ 9 (Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές). Παράδειγμα: Οι μαθητές χαρτογραφούν αστικούς κινδύνους όπως μη ασφαλείς δημόσιους χώρους ή ζητήματα προσβασιμότητας και σχεδιάζουν προτάσεις βελτίωσης, οι οποίες αργότερα παρουσιάζονται σε τοπικές συνελεύσεις ή στις δημοτικές αρχές.

γ) Παιχνίδι ρόλων και προσομοίωση

Οι συζητήσεις σχετικά με την **ισότητα των φύλων, τα εργασιακά δικαιώματα ή την κλιματική δικαιοσύνη** (ΣΒΑ 5, 8, 13, 16) συμβάλλουν στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, της επιχειρηματολογίας και της διαπολιτισμικής ικανότητας. Η προσομοίωση των διαδικασιών χάραξης πολιτικής προάγει την κατανόηση της δημοκρατικής διακυβέρνησης και της ισότητας.

δ) Καλλιτεχνική ενσωμάτωση

Η δημιουργική έκφραση υποστηρίζει τη συναισθηματική παιδεία και τη στοχαστική μάθηση. Η πρωτοβουλία «*A Body is a Form*» (Πορτογαλία), η οποία διερευνά την εμπειρία της ανισότητας στη στέγαση και της ταυτότητας φύλου μέσω της παράστασης, επιτρέπει τη βαθιά ενασχόληση με τους ΣΒΑ 1, 5, 10 και 16.

ε) Στατιστική παιδεία

Χρησιμοποιώντας **πραγματικά δεδομένα** από τον ΟΗΕ, τον ΟΟΣΑ ή εθνικές στατιστικές υπηρεσίες (π.χ. INE Πορτογαλία), οι μαθητές αναλύουν δείκτες που σχετίζονται με τη

Εταίροι του έργου

φτώχεια (ΣΒΑ 1), την εκπαίδευση (ΣΒΑ 4) και την πρόσβαση στο νερό (ΣΒΑ 6). Πλατφόρμες όπως το Garminder βοηθούν στην οπτικοποίηση των ανισοτήτων στα δεδομένα και προωθούν τον στοχασμό με βάση τα δεδομένα.

στ) Ψηφιακές εκστρατείες και podcast

Οι μαθητές δημιουργούν συλλογικά ψηφιακό περιεχόμενο, όπως **βίντεο ευαισθητοποίησης, ιστολόγια ή podcast**, που αναδεικνύουν τοπικά ζητήματα σχετικά με τους ΣΒΑ (π.χ. εμπόδια κινητικότητας για άτομα με αναπηρίες — ΣΒΑ 10, ΣΒΑ 11). Αυτές οι πρωτοβουλίες ενθαρρύνουν τη φωνή των νέων και την παιδεία στα μέσα επικοινωνίας.

ζ) Διεπιστημονικά έργα

Η διεπιστημονική εξερεύνηση ενισχύει τη συστημική σκέψη. Παράδειγμα: Συνδέοντας **την τέχνη, την επιστήμη και την αγωγή του πολίτη**, οι μαθητές συλλέγουν απορρίμματα από κοντινές παραλίες, ταξινομούν τα υλικά (ΣΒΑ 14) και μετατρέπουν τα ευρήματά τους σε μια έκθεση τέχνης με κοινωνικό μήνυμα (ΣΒΑ 12).

η) Ηθική έρευνα βάσει περιπτώσεων

Οι μαθητές αναλύουν **ηθικά διλήμματα** — π.χ. εξόρυξη λιθίου για ηλεκτρικά οχήματα (ΣΒΑ 7 έναντι ΣΒΑ 15) ή εκτοπισμός λόγω αστικής ανάπτυξης (ΣΒΑ 11 έναντι ΣΒΑ 10) — για να προβληματιστούν σχετικά με τις αντισταθμίσεις, τη δικαιοσύνη και την ισότητα, υποστηρίζοντας την ανάπτυξη επιχειρηματολογικών και ηθικών ικανοτήτων (ΣΒΑ 16).

ι) Μάθηση μέσω κοινωνικής προσφοράς (SL)

Συνδυάζει ακαδημαϊκούς στόχους με την κοινωνική συμμετοχή. Παράδειγμα: Σε συνεργασία με ένα τοπικό καταφύγιο, οι μαθητές οργανώνουν μια **εκστρατεία συλλογής ρούχων**, διεξάγουν έρευνα σχετικά με **την έλλειψη στέγης** και παράγουν υλικό ευαισθητοποίησης υποστηρίζοντας τους ΣΒΑ 1, 3, 10 και 17.

Εταίροι του έργου

j) Μάθηση στην ύπαιθρο και βιωματική μάθηση

Η μεταφορά των μαθημάτων σε **φυσικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα** εμβαθύνει την επίγνωση των συστημάτων και την προσωπική σύνδεση. Παράδειγμα: Οι μαθητές πραγματοποιούν μια **βόλτα με θέμα τη βιοποικιλότητα**, αναγνωρίζοντας ιθαγενή και εισβλητικά είδη, και προβληματίζονται κριτικά σχετικά με τη διατήρηση των οικοτόπων (ΣΒAs 13, 14, 15).

Παιδαγωγικές παραμέτρους

Κάθε στρατηγική πρέπει να είναι **ευαίσθητη στο πλαίσιο**, να διαθέτει την κατάλληλη δομή και να είναι προσαρμοσμένη στην ηλικία. Κεντρικό ρόλο σε όλες τις προσεγγίσεις διαδραματίζει ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως **διευκολυντή και μεσολαβητή** μεταξύ του προγράμματος σπουδών και της πολυπλοκότητας του πραγματικού κόσμου. Οι εκπαιδευτικοί καθοδηγούν τους μαθητές να αναγνωρίζουν τους ΣΒΑ όχι ως αφηρημένους στόχους, αλλά ως αλληλένδετες προκλήσεις που απαιτούν τοπική δράση και παγκόσμια σκέψη.

Τέτοια μαθησιακά περιβάλλοντα πρέπει να δίνουν έμφαση **στην πρωτοβουλία των μαθητών, τη συνεργασία και τον διαπολιτισμικό διάλογο**, προωθώντας την ενεργό συμμετοχή στη διαμόρφωση ενός μέλλοντος χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμου (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018; UNESCO, 2017).

Η αποτελεσματική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα δεν είναι θέμα παροχής περισσότερου περιεχομένου, αλλά **μετασχηματισμού του τρόπου με τον οποίο οι μαθητές μαθαίνουν να ενεργούν**, να σκέφτονται, να αισθάνονται και να συνδέονται. Εφαρμόζοντας ποικίλες, μαθητοκεντρικές στρατηγικές πολλές από τις οποίες αντλούν δύναμη από τις τέχνες, τις επιστήμες, τις ανθρωπιστικές επιστήμες και την κοινωνική ζωή, οι εκπαιδευτικοί συνδέουν τους ΣΒΑ με τις βιωμένες εμπειρίες των μαθητών, ενδυναμώνοντάς τους ως φορείς αλλαγής σε έναν κοινό ευρωπαϊκό και παγκόσμιο κοινωνικό χώρο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Εταίροι του έργου

universität
wien

5.2 Ψηφιακά εργαλεία και πόροι

Στη σύγχρονη εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα, η χρήση ψηφιακών εργαλείων και διαδραστικών πλατφορμών είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική εμπλοκή των μαθητών με τους 17 ΣΒΑ. Αυτοί οι πόροι διευκολύνουν τη διεπιστημονική μάθηση, την παγκόσμια συνεργασία και την εμπειρική εμπλοκή, μετατρέποντας τη βιωσιμότητα από αφηρημένες ιδέες σε γνώση που μπορεί να εφαρμοστεί και σε συμπεριφορά καθοδηγούμενη από την ηθική (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017).

Αξιοποίηση ευρωπαϊκών και παγκόσμιων ψηφιακών πλατφορμών

- Το **EU Learn** παρέχει εκτενείς ενότητες και πόρους με επίκεντρο τη βιωσιμότητα και τις ευρωπαϊκές αξίες, υποστηρίζοντας την ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών και τις ευκαιρίες συμμετοχής των νέων που συνάδουν με τους ΣΒΑ.
- Η **Ευρωπαϊκή Πύλη Νεολαίας** προσφέρει διαδραστικές δυνατότητες στους νέους να συμμετέχουν σε εθελοντικές δράσεις, προκλήσεις καινοτομίας και εκπαιδευτικά προγράμματα που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, προωθώντας την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και την ένταξη.
- Πλατφόρμες όπως το **eTwinning** και το **School Education Gateway** επιτρέπουν την εικονική συνεργασία μεταξύ σχολείων και χωρών, διευκολύνοντας κοινά έργα για τους ΣΒΑ, όπως διακρατικές συγκρίσεις των συνηθειών ανακύκλωσης ή των προτύπων χρήσης ενέργειας.
- Οι ψηφιακές ενότητες μάθησης και τα MOOC παρέχουν στους εκπαιδευτικούς τα εργαλεία για να ενσωματώσουν μια παιδαγωγική με επίκεντρο τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), συμπεριλαμβανομένων της παιχνιδοποίησης, της αφήγησης ιστοριών και των εικονικών προκλήσεων που καλύπτουν περιβαλλοντικές, οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις.

Εταίροι του έργου

Εικονικές προσομοιώσεις και εμπειρίες εμβύθισης

- **Οι προσομοιώσεις της κλιματικής αλλαγής** και οι τεχνολογίες εικονικής πραγματικότητας (VR) για το περιβάλλον επιτρέπουν στους μαθητές να οπτικοποιήσουν τις επιπτώσεις των πολιτικών, τη δυναμική των οικοσυστημάτων και τις ευπάθειες των κοινοτήτων, ενισχύοντας τη συστημική σκέψη και την ενσυναίσθηση απέναντι στις παγκόσμιες προκλήσεις της βιωσιμότητας (UNESCO, 2017).
- **Οι πλατφόρμες βιωσιμότητας με στοιχεία παιχνιδιού** παρέχουν βιωματική μάθηση σχετικά με τα πρότυπα κατανάλωσης, τη διαχείριση των πόρων και την κοινωνική ισότητα, δίνοντας τη δυνατότητα στους μαθητές να εξασκηθούν στη λήψη αποφάσεων και στη συνεργατική επίλυση προβλημάτων.

Κινητές τεχνολογίες για μάθηση με βάση τον τόπο και συμμετοχική μάθηση

- **Οι εφαρμογές για κινητά** για την περιβαλλοντική παρακολούθηση όπως αισθητήρες ποιότητας αέρα και νερού ή παρακολούθηση της βιοποικιλότητας επιτρέπουν στους μαθητές να συλλέγουν και να αναλύουν τοπικά δεδομένα, συνδέοντάς τα με τους ΣΒΑ, συμπεριλαμβανομένων του Καθαρού Νερού (ΣΒΑ 6), των Βιώσιμων Πόλεων (ΣΒΑ 11) και της Δράσης για το Κλίμα (ΣΒΑ 13).
- **Οι πρωτοβουλίες επιστήμης των πολιτών** προωθούν τη συμμετοχή σε παγκόσμια περιβαλλοντικά έργα, ενισχύοντας την ευθύνη και την επιστημονική παιδεία, ενώ συμβάλλουν στη δημιουργία βάσεων δεδομένων σχετικών με διάφορους ΣΒΑ.
- Το **εργαλείο SELFIE**, που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υποστηρίζει τα σχολεία στην αυτοαξιολόγηση της ψηφιακής τους ετοιμότητας και της ενσωμάτωσης της βιωσιμότητας, προωθώντας τη συνεχή βελτίωση σύμφωνα με τις ικανότητες GreenComp (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, n.d.b).

Εταίροι του έργου

Διευκόλυνση της συνεργασίας και των παγκόσμιων εταιρικών σχέσεων

- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενισχύσουν την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα μέσω κοινών έργων που επιτρέπουν στους μαθητές διαφορετικών χωρών να συγκρίνουν τοπικές πρακτικές, να αναπτύσσουν κοινές εκστρατείες και να συμμετέχουν σε αμοιβαία μάθηση, καλλιεργώντας την αλληλεγγύη και τη διαπολιτισμική κατανόηση (ΣΒΑ 17).
- Η ψηφιακή αφήγηση, τα podcast και οι εξερευνήσεις μέσω εφαρμογών συνδυάζουν την έρευνα και τη συμμετοχή, βοηθώντας τους μαθητές να μετατρέψουν τις αξίες των ΣΒΑ σε πρακτικές και αποτελεσματικές δράσεις.

Περίληψη χρήσιμων ψηφιακών πόρων και πλατφορμών

Πόρος ή πλατφόρμα	Περιγραφή
<u>EU Learn</u>	Πλατφόρμα ή πόρος EU Learn σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>Ευρωπαϊκή Πύλη Νεολαίας</u>	Πλατφόρμα ή πόρος της Ευρωπαϊκής Πύλης Νεολαίας σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>eTwinning</u>	Πλατφόρμα eTwinning ή πόρος σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>SELFIE</u>	Πλατφόρμα ή πόρος SELFIE σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>Gaia Education</u>	Πλατφόρμα ή πόρος της Gaia Education σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>Green Pack</u>	Πλατφόρμα ή πόρος Green Pack σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>OpenLearn – Ανοιχτό Πανεπιστήμιο</u>	OpenLearn – Πλατφόρμα ή πόρος του Open University σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα

Εταίροι του έργου

<u>Ιδέες διδασκαλίας ΣΒΑ της OXFAM</u>	Πλατφόρμα ή πόρος OXFAM ΣΒΑ Teaching Ideas σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>Sustainability Gamepedia</u>	Πλατφόρμα ή πόρος Sustainability Gamepedia σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>Teach UNICEF</u>	Πλατφόρμα Teach UNICEF ή πόρος σχετικός με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>The Goals.org</u>	Πλατφόρμα ή πόρος του The <u>Goals.org</u> σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>UNESCO Διδασκαλία για ένα βιώσιμο μέλλον</u>	Πλατφόρμα ή πόρος της UNESCO «Διδασκαλία για ένα βιώσιμο μέλλον» σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα
<u>Το μεγαλύτερο μάθημα του κόσμου</u>	Πλατφόρμα ή πόρος του World's Largest Lesson σχετικά με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα

Η ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων, εικονικών προσομοιώσεων και παγκόσμιων πλατφορμών συνεργασίας βελτιώνει σημαντικά τη διδασκαλία και τη μάθηση και των 17 ΣΒΑ. Αυτοί οι πόροι καλλιεργούν κρίσιμες ικανότητες, δεξιότητες συμμετοχής και ένα ενισχυμένο αίσθημα παγκόσμιας πολιτειότητας μεταξύ των μαθητών. Με την αποτελεσματική χρήση αυτών των εργαλείων, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενδυναμώσουν τους μαθητές ώστε να γίνουν ενεργοί φορείς βιώσιμης αλλαγής και υπεύθυνα μέλη τόσο της ευρωπαϊκής όσο και της παγκόσμιας κοινότητας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017).

5.3 Καινοτόμες μαθησιακές προσεγγίσεις

Η εξόπλιση των μαθητών με τις ικανότητες που απαιτούνται για την ανάληψη ενημερωμένης και υπεύθυνης δράσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί καινοτόμες παιδαγωγικές στρατηγικές που συνδέουν τους παγκόσμιους στόχους με την καθημερινή ζωή των μαθητών. Οι ενεργητικές μεθοδολογίες, όπως η παιχνιδοποίηση, η βιωματική μάθηση, οι

Εταίροι του έργου

πρωτοβουλίες υπό την καθοδήγηση συνομηλίκων και η σχεδιαστική σκέψη καλλιεργούν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών, τη συστημική σκέψη και τη συνεργασία, ενώ ευθυγραμμίζονται άμεσα με τις αξίες και τις ικανότητες που περιγράφονται στο **πλαίσιο GreenComp** της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Αυτές οι προσεγγίσεις ανταποκρίνονται στην ανάγκη για μια πιο συμμετοχική και προσανατολισμένη στη δράση παιδαγωγική που υποστηρίζει την επίτευξη και των 17 ΣΒΑ μέσω της συμπεριληπτικής και μετασχηματιστικής μάθησης (UNESCO, 2017).

Παιχνιδοποίηση: Μάθηση μέσω στοχευμένου παιχνιδιού

Η παιχνιδοποίηση ενσωματώνει στοιχεία μάθησης βασισμένα στο παιχνίδι, όπως βαθμολογία, αποστολές και ανταμοιβές για να αυξήσει την παρακίνηση και την εμπλοκή, υποστηρίζοντας παράλληλα την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την ενσωμάτωση των ΣΒΑ. Αυτή η μέθοδος καλλιεργεί την κριτική σκέψη, την επίλυση προβλημάτων και την ομαδική εργασία με διασκεδαστικούς και ουσιαστικούς τρόπους.

Παράδειγμα δραστηριότητας: «Αποστολές ΣΒΑ – Ήρωες της τάξης»

Σε αυτό το μοντέλο παιχνιδιού στην τάξη, κάθε μαθητής ή ομάδα επιλέγει ή τραβά μια «Κάρτα Εργασίας ΣΒΑ» από ένα σετ 17 καρτών, καθεμία από τις οποίες αντιπροσωπεύει έναν από τους ΣΒΑ για παράδειγμα, τον ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη Κατανάλωση και Παραγωγή). Κάθε κάρτα περιλαμβάνει τρία επίπεδα προκλήσεων:

- **Θεωρητική εργασία:** Ένα σύντομο κουίζ ή έλεγχος γνώσεων (π.χ. «Πόσες τόνοι τροφίμων σπαταλούνται ετησίως στην Τουρκία;»), που συνάδει με τους ΣΒΑ 2, 3, 6, 7, 11 και 12.
- **Εργασία παρατήρησης:** Καταγραφή και ανάλυση πραγματικών προκλήσεων βιωσιμότητας στο σχολικό ή κοινοτικό περιβάλλον (π.χ. πλαστικά απορρίμματα στην

Εταίροι του έργου

καφετέρια ή κατανάλωση νερού στις σχολικές τουαλέτες), με στόχο την ενίσχυση των οικολογικών και πολιτικών ικανοτήτων που συνδέονται με τους ΣΒΑ 6, 12 και 13.

- **Εργασία δράσης:** Πρόταση και εφαρμογή ιδεών για τοπικές λύσεις (π.χ. εκστρατείες για επαναχρησιμοποιούμενα μπουκάλια ή καφέ-επισκευές), εμπλέκοντας τους μαθητές με τους ΣΒΑ 9, 11 και 17.

Οι ομάδες κερδίζουν πόντους για κάθε ολοκληρωμένη εργασία, με επιπλέον πόντους για τη δημιουργικότητα, την ομαδική εργασία και τον αντίκτυπο της παρουσίασης. Η ομάδα με την υψηλότερη βαθμολογία ανακηρύσσεται «Ήρωας της Αειφορίας της Τάξης».

Δεξιότητες που αναπτύσσονται: Ψηφιακή παιδεία, ευαισθητοποίηση σχετικά με τους ΣΒΑ, κριτική σκέψη, συνεργασία, συμμετοχή στα κοινά (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018). Η δραστηριότητα μπορεί να επαναληφθεί με διαφορετικές θεματικές εστιάζσεις, ώστε να καλυφθούν και οι 17 ΣΒΑ, εξασφαλίζοντας ισότιμη προσοχή σε στόχους που δεν έχουν τύχει της ίδιας προσοχής, όπως ο ΣΒΑ 1 (Κατάργηση της φτώχειας), ο ΣΒΑ 5 (Ισότητα των φύλων) ή ο ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί).

Βιωματική μάθηση: Σύνδεση της γνώσης με τον αντίκτυπο στον πραγματικό κόσμο

Η βιωματική μάθηση εμπλέκει τους μαθητές μέσω της άμεσης αλληλεπίδρασης με πραγματικά πλαίσια, καθιστώντας τις αφηρημένες έννοιες ουσιαστικές. Σύμφωνα με την UNESCO (2017), η μάθηση μέσω της εμπειρίας δημιουργεί βαθύτερη κατανόηση της βιωσιμότητας και βοηθά τους μαθητές να αναπτύξουν συναισθηματικούς, ηθικούς και κοινωνικούς δεσμούς με τους ΣΒΑ.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- **Εκπαιδευτικές εκδρομές:** Οι επισκέψεις σε εγκαταστάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΣΒΑ 7), βιολογικά αγροκτήματα (ΣΒΑ 2), εγκαταστάσεις επεξεργασίας νερού (ΣΒΑ 6) ή τοπικές ΜΚΟ που ασχολούνται με την υποστήριξη προσφύγων (ΣΒΑ

Εταίροι του έργου

universität
wien

10) επιτρέπουν στους μαθητές να παρακολουθήσουν από πρώτο χέρι την εφαρμογή των ΣΒΑ.

- **Ερευνητικά έργα με βάση τον τόπο:** Οι μαθητές μπορούν να αξιολογήσουν τη βιοποικιλότητα στις αυλές των σχολείων (ΣΒΑ 15), να χαρτογραφήσουν την προσβασιμότητα της πόλης για άτομα με αναπηρίες (ΣΒΑ 11) ή να ελέγξουν τα ενεργειακά ή διατροφικά συστήματα του σχολείου (ΣΒΑ 12, 13).
- **Διαθεματικές αναστοχασμοί:** Οι μαθητές αναπτύσσουν γραπτούς, οπτικούς ή ψηφιακούς αναστοχασμούς που συνδέουν τις παρατηρήσεις τους με συστημικές προκλήσεις βιωσιμότητας.

Πρωτοβουλίες υπό την ηγεσία των συμμαθητών: Ενδυνάμωση της φωνής και της δράσης των μαθητών

Οι πρωτοβουλίες υπό την καθοδήγηση των συμμαθητών είναι κεντρικής σημασίας για την ανάπτυξη της πολιτικής ικανότητας και ευθύνης. Αυτές οι προσεγγίσεις ενθαρρύνουν τους μαθητές να γίνουν διαμεσολαβητές της γνώσης και φορείς κοινωνικής καινοτομίας.

Μορφές συμμετοχής των συμμαθητών

- **Εκστρατείες σχεδιασμένες από μαθητές:** Ενθάρρυνση των μαθητών να ηγηθούν έργων ΣΒΑ, όπως προκλήσεις χωρίς πλαστικό (ΣΒΑ 12), ευαισθητοποίηση για τη γρήγορη μόδα (ΣΒΑ 8) ή εργαστήρια κατά του ρατσισμού (ΣΒΑ 10, ΣΒΑ 16).
- **Ομάδες δράσης υπό την ηγεσία των νέων:** Οικολογικά κλαμπ ή επιτροπές σε επίπεδο σχολείου που σχεδιάζουν και υλοποιούν συνεχιζόμενες περιβαλλοντικές ή κοινωνικές πρωτοβουλίες.
- **Διδασκαλία από συμμαθητές:** Οι μαθητές αναλαμβάνουν την ευθύνη να μοιραστούν τη γνώση με άλλους μέσω παρουσιάσεων, podcast ή ψηφιακών μίνι-μαθημάτων για διαφορετικούς ΣΒΑ (ΣΒΑ 4).

Εταίροι του έργου

Αυτές οι μέθοδοι ενδυναμώνουν τους μαθητές, προωθούν τη συνεργασία και ενθαρρύνουν την κοινή ευθύνη, ευθυγραμμίζοντας τις προτεραιότητες της δια βίου μάθησης που υποστηρίζονται στην Πυξίδα Μάθησης 2030 του ΟΟΣΑ και στο GreenComp (ΟΟΣΑ, 2018; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Εργαστήρια σχεδιαστικής σκέψης: Δημιουργική επίλυση προβλημάτων για τη βιωσιμότητα

Το Design Thinking είναι μια δομημένη διαδικασία συνεργατικής επίλυσης προβλημάτων που βασίζεται στην ενσυναίσθηση, τη δημιουργία ιδεών, την κατασκευή πρωτοτύπων και την επανάληψη. Καθοδηγώντας τους μαθητές να προσεγγίσουν τις τοπικές προκλήσεις μέσω αυτής της μεθόδου, το Design Thinking προάγει τη συστημική σκέψη, τη δημιουργικότητα και τον ηθικό προβληματισμό.

Προτεινόμενη δομή

1. **Ενσυναίσθηση:** Συνέντευξη με σχετικά μέλη της κοινότητας (π.χ. τοπικούς εργαζόμενους στον τομέα των αποβλήτων, αγρότες) για την κατανόηση των επείγουσών αναγκών (ΣΒΑ 1, 3, 10).
2. **Ορισμός:** Διατυπώστε με σαφήνεια την πρόκληση π.χ. υπερβολική χρήση πλαστικού ή ψηφιακό χάσμα.
3. **Ιδεοποίηση:** Συνεργατική ανταλλαγή ιδεών και ιεράρχηση των ιδεών για λύσεις.
4. **Δημιουργία πρωτοτύπου και κοινή χρήση:** Αναπτύξτε ένα μοντέλο λύσης που μπορεί να δοκιμαστεί και συλλέξτε σχόλια από μαθητές, εκπαιδευτικούς και εξωτερικούς συνεργάτες.
5. **Αξιολόγηση του αντίκτυπου:** Συνδέστε τα αποτελέσματα με τους δείκτες των ΣΒΑ και αναλογιστείτε τα πλεονεκτήματα και τους περιορισμούς.

Η σχεδιαστική σκέψη είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την καλλιέργεια ικανοτήτων όπως η πρωτοβουλία και η συνεργατική επίλυση προβλημάτων, ενώ παράλληλα επιτρέπει την

Εταίροι του έργου

ταυτόχρονη αντιμετώπιση πολλαπλών ΣΒΑ μέσω ολιστικών θεμάτων έργων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Καινοτόμες, συμμετοχικές μαθησιακές προσεγγίσεις, όπως η παιχνιδοποίηση, η βιωματική εκπαίδευση, οι πρωτοβουλίες υπό την καθοδήγηση συνομηλίκων και η σχεδιαστική σκέψη, συμβάλλουν στη μετατροπή των 17 ΣΒΑ σε προσιτές, τοπικά σχετικές ευκαιρίες συμμετοχής. Προωθούν την ανάπτυξη διατομεακών ικανοτήτων που ορίζονται από το πλαίσιο GreenComp όπως η γνώση της βιωσιμότητας, η συστημική σκέψη και η κριτική ανάλυση και συμβάλλουν στη διαμόρφωση των μαθητών σε ικανούς, ηθικούς και προσανατολισμένους στη δράση παγκόσμιους πολίτες. Επιπλέον, αυτές οι προσεγγίσεις αντανακλούν το εκπαιδευτικό όραμα της ΕΕ, συνδυάζοντας δημοκρατικές αξίες, τοπική ενδυνάμωση και ευρωπαϊκή ταυτότητα μέσω μιας ουσιαστικής, μαθητοκεντρικής μάθησης (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018· UNESCO, 2017).

5.4 Μέθοδοι αξιολόγησης

Η αποτελεσματική αξιολόγηση της μάθησης των μαθητών στο πλαίσιο των 17 ΣΒΑ απαιτεί την ενσωμάτωση **καινοτόμων, διαμορφωτικών και συνολικών στρατηγικών αξιολόγησης**. Αυτές πρέπει να υπερβαίνουν τις παραδοσιακές εξετάσεις και να εστιάζουν αντίθετα σε **μεθόδους βασισμένες στις ικανότητες** που αντανακλούν τον ολιστικό και προσανατολισμένο στη δράση χαρακτήρα της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη (ΕΒΑ) (UNESCO, 2017; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Η αξιολόγηση της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα πρέπει να αφορά όχι μόνο την απόκτηση γνωστικής γνώσης, αλλά και την ανάπτυξη δεξιοτήτων, αξιών και στάσεων που συνάδουν με όλους τους ΣΒΑ, συμπεριλαμβανομένης της συστημικής σκέψης (ΣΒΑ 13), της κοινωνικής ένταξης (ΣΒΑ 10), της ισότητας των φύλων (ΣΒΑ 5), της ηθικής συλλογιστικής (ΣΒΑ 16) και της συνεργασίας (ΣΒΑ 17). Ως εκ τούτου, οι πρακτικές αξιολόγησης πρέπει να είναι συμμετοχικές,

Εταίροι του έργου

να έχουν ως επίκεντρο τον μαθητή και να συνδέονται άμεσα με την επίλυση προβλημάτων του πραγματικού κόσμου (ΟΟΣΑ, 2018).

A. Διαμορφωτική και συνολική αξιολόγηση

Οι διαμορφωτικές αξιολογήσεις, που ενσωματώνονται σε όλη τη διάρκεια της μαθησιακής διαδικασίας, παρέχουν έγκαιρη ανατροφοδότηση για να καθοδηγήσουν την πρόοδο των μαθητών και να στοχεύσουν σε συγκεκριμένες ικανότητες βιωσιμότητας, όπως η ενσυναίσθηση, η ανάληψη δράσης και η κριτική σκέψη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν:

- Συνεχή ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευτικούς σχετικά με έργα βιωσιμότητας ή ομαδικές παρουσιάσεις.
- Παρατηρήσεις κατά τη διάρκεια της επιτόπιας έρευνας ή των προσομοιώσεων των ΣΒΑ.
- Συζητήσεις στην τάξη και διαδραστικά κουίζ σχετικά με τις γνώσεις για τους ΣΒΑ.

Οι συνολικές αξιολογήσεις εκτιμούν την ολοκληρωμένη κατανόηση και εφαρμογή των ΣΒΑ από τους μαθητές στο τέλος ενός κύκλου μάθησης. Παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Εκθέσεις βασισμένες σε έρευνα σχετικά με τοπικές προκλήσεις των ΣΒΑ (π.χ. επισιτιστική ασφάλεια, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας).
- Τελικές ψηφιακές παρουσιάσεις που προτείνουν κοινοτικές παρεμβάσεις με στόχο τους ΣΒΑ.
- Αξιολογημένες συζητήσεις ή συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης σχετικά με διλήμματα των ΣΒΑ.

Αυτές οι μέθοδοι διασφαλίζουν ότι η αξιολόγηση αντανακλά τόσο το βάθος της κατανόησης όσο και την ικανότητα μετατροπής της γνώσης σε ουσιαστική δράση.

Εταίροι του έργου

universität
wien

Β. Αξιολόγηση βάσει ικανοτήτων

Οι προσεγγίσεις βάσει ικανοτήτων ευθυγραμμίζονται στενά με το πλαίσιο GreenComp, το οποίο δίνει έμφαση σε τέσσερις αλληλένδετους τομείς: **ενσωμάτωση των αξιών της βιωσιμότητας, αποδοχή της πολυπλοκότητας, οραματισμός ενός βιώσιμου μέλλοντος και δράση για τη βιωσιμότητα** (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Για την αξιολόγηση αυτών, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναπτύξουν:

- **Κριτήρια αξιολόγησης για αποτελέσματα βασισμένα σε έργα**, ευθυγραμμισμένα με τα αποτελέσματα που σχετίζονται με τους ΣΒΑ — όπως ο αντίκτυπος στην κοινότητα, η ομαδική συνεργασία και οι ηθικές παραμέτρους.
- **Καταχωρήσεις σε ημερολόγια αναστοχασμού ή δοκίμια**, στα οποία οι μαθητές περιγράφουν τη μαθησιακή διαδικασία, τις προκλήσεις που αντιμετώπισαν και τις συνδέσεις με θέματα των ΣΒΑ (π.χ. ανισότητες, κλιματική δικαιοσύνη, αστική ανθεκτικότητα).

Αξιολογώντας τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές επιδεικνύουν ικανότητες βιωσιμότητας στο πλαίσιο συγκεκριμένων εργασιών, αυτή η μέθοδος υποστηρίζει τη βαθύτερη μάθηση και τη μεγαλύτερη αυτονομία των μαθητών.

Γ. Αξιολόγηση χαρτοφυλακίου

Τα **χαρτοφυλάκια** επιτρέπουν στους μαθητές να **συλλέγουν, να τεκμηριώνουν και να αναστοχάζονται** τη μάθησή τους με την πάροδο του χρόνου. Αυτά τα οπτικά και αφηγηματικά στοιχεία επιτρέπουν στους μαθητές να παρακολουθούν την πρόοδό τους σε πολλαπλούς ΣΒΑ και να χτίζουν ένα προσωπικό «μαθησιακό ταξίδι» προς τη βιωσιμότητα.

Εταίροι του έργου

Ένα πλήρες χαρτοφυλάκιο ΣΒΑ μπορεί να περιλαμβάνει:

- Αναφορές από εκπαιδευτικές επισκέψεις (π.χ. επισκέψεις σε φωτοβολταϊκά πάρκα ή κοινοτικούς κήπους – ΣΒΑ 2, 7, 11).
- Φωτογραφίες και αξιολογήσεις ομαδικών έργων ή εργαστηρίων σχεδιαστικής σκέψης (π.χ. πολεοδομικός σχεδιασμός με γνώμονα την προσβασιμότητα – ΣΒΑ 10).
- Ψηφιακό υλικό: αναρτήσεις σε ιστολόγια, ενημερωτικά γραφικά και podcast που δημιουργήθηκαν για την ευαισθητοποίηση σχετικά με συγκεκριμένους ΣΒΑ (ΣΒΑ 5, 12, 14).

Αυτή η προσέγγιση προάγει τη μεταγνώση, την αυτοαποτελεσματικότητα και τη μακροπρόθεσμη ενασχόληση με θέματα βιωσιμότητας, ενώ παράλληλα υποστηρίζει διαθεματικές συνδέσεις.

Δ. Αξιολόγηση από ομότιμους και αυτοαξιολόγηση

Η αξιολόγηση από ομότιμους επιτρέπει στους μαθητές να αξιολογούν κριτικά το έργο των συμμαθητών τους στον τομέα της βιωσιμότητας, ενισχύοντας την υπευθυνότητα, τη συνεργασία και την επικοινωνία (ΣΒΑ 17). Μέσω δομημένων κριτηρίων αξιολόγησης και καθοδηγούμενης συζήτησης, οι μαθητές μαθαίνουν να εκτιμούν διαφορετικές οπτικές γωνίες και να παρέχουν εποικοδομητική ανατροφοδότηση.

Η αυτοαξιολόγηση ενισχύει περαιτέρω την αναστοχαστική σκέψη και την αίσθηση ευθύνης, προτρέποντας τους μαθητές να εξετάσουν τη συμβολή τους, τις ηθικές πτυχές και την ανάπτυξη δεξιοτήτων σε όλες τις φάσεις του έργου βιωσιμότητας.

Τα κριτήρια αξιολόγησης μπορούν να αφορούν:

- Συνεισφορά στην ομαδική εργασία και τη δημοκρατική λήψη αποφάσεων (ΣΒΑ 16).
- Επιδεικνυόμενη δημιουργικότητα και ικανότητα επίλυσης προβλημάτων (ΣΒΑs 8, 9).

Εταίροι του έργου

universität
wien

- Εφαρμογή των γνώσεων για τη βιωσιμότητα σε πρακτικά πλαίσια (όλοι οι ΣΒΑ).

Αυτά τα εργαλεία προωθούν την **κοινή ευθύνη για τη μάθηση**, ενισχύοντας το συμμετοχικό και χωρίς αποκλεισμούς πνεύμα της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη (UNESCO, 2017).

Ε. Διαθεματική ενσωμάτωση

Οι στρατηγικές αξιολόγησης πρέπει επίσης να αντικατοπτρίζουν τον **διεπιστημονικό χαρακτήρα** της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα. Για παράδειγμα, στα μαθηματικά μπορεί να αξιολογηθεί η γραφική παράσταση και η ερμηνεία δεδομένων που σχετίζονται με στατιστικά στοιχεία για τη φτώχεια (ΣΒΑ 1), ενώ στις γλωσσικά μαθήματα μπορεί να αναλυθεί η πειστική γραφή σχετικά με τις πολιτικές για το κλίμα (ΣΒΑ 13). Οι αξιολογήσεις στις φυσικές επιστήμες μπορούν να αξιολογήσουν την κατανόηση της διατήρησης του οικοσυστήματος (ΣΒΑs 14, 15), ενώ οι κοινωνικές επιστήμες μπορούν να διερευνήσουν την οικοδόμηση της ειρήνης ή τη δικαιοσύνη μέσω ηθικών περιπτώσιολογικών μελετών (ΣΒΑ 16).

Με αυτόν τον τρόπο, η αξιολόγηση μεταβαίνει από την απομονωμένη εξέταση περιεχομένου σε **μία ολιστική, συντονισμένη και αυθεντική πρακτική** — αντανακλώντας την πολυπλοκότητα της ίδιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

Η ουσιαστική αξιολόγηση στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα πρέπει να είναι συμπεριληπτική, προσανατολισμένη στις ικανότητες και να αντανακλά τους μετασχηματιστικούς στόχους των 17 ΣΒΑ. Η διαμορφωτική ανατροφοδότηση, οι κλίμακες αξιολόγησης ικανοτήτων, τα ψηφιακά χαρτοφυλάκια και οι διαδικασίες αξιολόγησης από ομότιμους/αυτοαξιολόγησης είναι κεντρικής σημασίας για την ενδυνάμωση των μαθητών ως ενεργών παραγόντων αλλαγής. Όταν ενσωματώνεται σε διεπιστημονικά προγράμματα σπουδών και βασίζεται σε πραγματικές συνθήκες, η αξιολόγηση γίνεται όχι μόνο ένα εργαλείο μέτρησης της μάθησης, αλλά και ένας καταλύτης για προσωπική και κοινωνική μεταμόρφωση.

Εταίροι του έργου

universität
wien

Εταίροι του έργου

universität
wien

6. Περίληψη και βασικά συμπεράσματα

Αυτό το εγχειρίδιο δείχνει πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ζωντανέψουν τους ΣΒΑ στις ευρωπαϊκές τάξεις. Εξηγεί ότι η ευρωπαϊκή ταυτότητα αφορά τη δικαιοσύνη, την ισότητα και τη συνεργασία, και ότι αυτές οι αξίες ταιριάζουν φυσικά με τους ΣΒΑ. Συνδέοντας αυτές τις μεγάλες ιδέες, οι εκπαιδευτικοί βοηθούν τους μαθητές να μάθουν όχι μόνο για τους ΣΒΑ, αλλά και πώς να είναι ενεργοί, ευαισθητοποιημένοι πολίτες στις τοπικές τους περιοχές και σε όλη την Ευρώπη.

Το εγχειρίδιο παρέχει πολλά παραδείγματα, από έργα κηπουρικής και ανακύκλωσης έως ομαδική εργασία, παιχνίδια ρόλων και ψηφιακές δραστηριότητες. Ενθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν δημιουργικά μαθήματα και δραστηριότητες που κάνουν τη βιωσιμότητα πραγματική και διασκεδαστική. Η καλή διδασκαλία δεν αφορά μόνο τα γεγονότα: σημαίνει να βοηθάς τους μαθητές να λύσουν πραγματικά προβλήματα, να αναστοχάζονται τις πράξεις τους και να χτίζουν ισχυρές σχέσεις.

Τέλος, το εγχειρίδιο αναγνωρίζει τους εκπαιδευτικούς ως ηγέτες και πρότυπα. Συνεργαζόμενοι στενά με άλλους μαθητές, οικογένειες και τις ευρύτερες κοινότητές τους οι εκπαιδευτικοί ενδυναμώνουν τους νέους ώστε να διαμορφώσουν ένα πιο δίκαιο και πιο πράσινο μέλλον για όλους. Η ενσωμάτωση των ΣΒΑ αποτελεί έναν ισχυρό τρόπο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών, του αισθήματος του ανήκειν και της αυτοπεποίθησής τους ώστε να αλλάξουν τον κόσμο.

6.1 Σύνοψη βασικών εννοιών

Το παρόν εγχειρίδιο διερεύνησε την ενσωμάτωση των 17 ΣΒΑ των Ηνωμένων Εθνών στην εκπαιδευτική πρακτική μέσα από το πρίσμα της ευρωπαϊκής ταυτότητας, των δημοκρατικών αξιών και της ενεργού πολιτειότητας. Παρουσιάζει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τους

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

εκπαιδευτικούς σε όλη την Ευρώπη, με σκοπό την υποστήριξη μετασχηματιστικών, χωρίς αποκλεισμούς και συμμετοχικών μαθησιακών περιβαλλόντων που προετοιμάζουν τους μαθητές τόσο να κατανοήσουν όσο και να δράσουν απέναντι σε κρίσιμες προκλήσεις βιωσιμότητας σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Η αλληλεξάρτηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και των ΣΒΑ

Στον πυρήνα αυτής της προσέγγισης βρίσκεται η αντίληψη ότι η ευρωπαϊκή ταυτότητα δεν είναι αποκλειστικά πολιτισμική ή ιστορική, αλλά **βασίζεται επίσης σε αξίες**, θεμελιωμένες στην αλληλεγγύη, την κοινωνική δικαιοσύνη, την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ισότητα και το κράτος δικαίου (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018). Αυτές οι αξίες είναι βαθιά ενσωματωμένες στις γενικές αρχές των 17 ΣΒΑ —ιδίως σε στόχους όπως ο ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί), ο ΣΒΑ 10 (Μείωση των Ανισοτήτων) και ο ΣΒΑ 17 (Συνεργασίες για τους Στόχους).

Συνδέοντας αυτούς τους κοινούς στόχους, το εγχειρίδιο ενισχύει την αντίληψη ότι οι ΣΒΑ αποτελούν τόσο ένα **εργαλείο για την παγκόσμια ευθύνη** όσο και ένα πρίσμα μέσω του οποίου το **ευρωπαϊκό εγχείρημα μπορεί να προωθηθεί ουσιαστικά**. Είτε μέσω της συμπεριληπτικής εκπαίδευσης (ΣΒΑ 4), της ισότητας των φύλων (ΣΒΑ 5), των βιώσιμων υποδομών (ΣΒΑ 9) ή της δράσης για το κλίμα (ΣΒΑ 13), οι ΣΒΑ προσφέρουν μια κοινή γλώσσα δράσης σε όλα τα κράτη μέλη και τα υποψήφια κράτη, συμβάλλοντας σε μια πιο ενωμένη και βιώσιμη Ευρώπη (UNESCO, 2017; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Τοπικές δράσεις, διαρκής αντίκτυπος

Σε όλο το εγχειρίδιο, πολυάριθμες εθνικές πρακτικές συμπεριλαμβανομένων σχολικών πρωτοβουλιών από τη Λιθουανία, την Τουρκία, την Ουγγαρία και την Πορτογαλία αποδεικνύουν ότι η ουσιαστική δέσμευση στους ΣΒΑ μπορεί και πρέπει να ξεκινά σε τοπικό επίπεδο. Τα προγράμματα που αναλαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί, όπως η κοινοτική κηπουρική, η εκπαίδευση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ή οι εκστρατείες για σχολεία

Εταίροι του έργου

χωρίς αποκλεισμούς, προωθούν άμεσα στόχους όπως ο ΣΒΑ 2 (Καμία πείνα), ο ΣΒΑ 7 (Προσιτή και καθαρή ενέργεια) και ο ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες), ενώ παράλληλα καλλιεργούν την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και τη διαπολιτισμική ικανότητα (MPRA, 2023).

Αυτές οι τοπικές δράσεις συνάδουν με ευρύτερες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ), η πρωτοβουλία «Global Gateway» και ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης, δημιουργώντας **υποστήριξη από τη βάση προς την κορυφή για τις πολιτικές που καθορίζονται από την κορυφή** και ενισχύοντας την ευθυγράμμιση των σχολείων με τις στρατηγικές βιωσιμότητας της ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023).

Παιδαγωγική καινοτομία: ενεργητικές και χωρίς αποκλεισμούς μέθοδοι

Προκειμένου να εξοπλίσει τους μαθητές με τις δεξιότητες που απαιτούνται για ένα βιώσιμο μέλλον, το εγχειρίδιο έχει εισαγάγει μια ποικιλία **στρατηγικών ενεργητικής μάθησης**, μεταξύ των οποίων:

- **Παιχνιδοποίηση** (π.χ. «Ήρωες των ΣΒΑ της τάξης»), που προωθεί την ενασχόληση με σύνθετα συστήματα και ενθαρρύνει τη συνεργασία και την επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με και τους 17 ΣΒΑ (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).
- **Βιωματική μάθηση και εκδρομές**, που βοηθούν τους μαθητές να συνδέσουν τη θεωρητική γνώση με το περιβάλλον στο οποίο ζουν μέσω επισκέψεων σε αγροκτήματα, έργα καθαρής ενέργειας ή δημόσιους φορείς (ΣΒΑ 2, 6, 7, 11).
- **Πρωτοβουλίες υπό την ηγεσία συνομηλίκων** και ομάδες δράσης νέων, που ενισχύουν την ενεργό συμμετοχή και τη δημοκρατική συμμετοχή (ΣΒΑ 4, 10, 16).
- **Σχεδιαστική σκέψη**, που ενθαρρύνει τη διεπιστημονική δημιουργία πρωτοτύπων και το σχεδιασμό λύσεων για κοινοτικές προκλήσεις που συνδέονται με τους ΣΒΑ (ΣΒΑ 9, 11, 12, 13).

Εταίροι του έργου

Αυτές οι μεθοδολογίες προάγουν τη δημιουργικότητα, τη συστημική σκέψη, τον ηθικό προβληματισμό και την ανθεκτικότητα, όλες ουσιαστικές διαστάσεις του **πλαίσιου ικανοτήτων βιωσιμότητας GreenComp** (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Αξιολόγηση για τη μάθηση και την ιθαγένεια

Το εγχειρίδιο τονίζει επίσης ότι η εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα πρέπει να συνοδεύεται από **καινοτόμο αξιολόγηση**, όχι μόνο για την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, αλλά και για **την ενίσχυση της αναστοχαστικής σκέψης, της αίσθησης ιδιοκτησίας και της πολιτικής ευθύνης**. Στρατηγικές όπως η διαμορφωτική ανατροφοδότηση, οι κριτήρια αξιολόγησης βάσει ικανοτήτων, οι αξιολογήσεις χαρτοφυλακίου και τα εργαλεία αξιολόγησης από ομότιμους/αυτοαξιολόγησης βοηθούν στην παρακολούθηση της ανάπτυξης των ικανοτήτων βιωσιμότητας σε ευθυγράμμιση με τους γνωστικούς, συναισθηματικούς και πρακτικούς τομείς μάθησης (ΟΟΣΑ, 2018; UNESCO, 2017).

Συνδέοντας τις αξιολογήσεις με πραγματικές εργασίες και με ατομικές και ομαδικές συνεισφορές, τα σχολεία διασφαλίζουν ότι οι μαθητές δεν απορροφούν απλώς πληροφορίες, αλλά γίνονται **ενεργοί συνδημιουργοί ενός βιώσιμου μέλλοντος**.

Οι εκπαιδευτικοί ως καταλύτες της μεταμόρφωσης

Οι εκπαιδευτικοί και οι παιδαγωγοί παραμένουν στο επίκεντρο αυτού του εκπαιδευτικού μετασχηματισμού. Με τη **μεσολάβηση μεταξύ του προγράμματος σπουδών και των προκλήσεων του πραγματικού κόσμου**, καθώς και με τη δημιουργία συνεργασιών με τοπικούς και παγκόσμιους φορείς, οι παιδαγωγοί μεταφράζουν τους ΣΒΑ και τις ευρωπαϊκές αξίες στην καθημερινή παιδαγωγική πρακτική. Όπως περιγράφεται στο παρόν εγχειρίδιο, οι εκπαιδευτικοί δεν είναι μόνο μεταδότες γνώσης, αλλά και **διευκολυντές της ενεργού συμμετοχής, φύλακες των δημοκρατικών αξιών και γεφυροποιητές μεταξύ του τοπικού και του παγκόσμιου επιπέδου** (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018· Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Εταίροι του έργου

Συνοψίζοντας, το εγχειρίδιο έχει αποδείξει ότι η ενσωμάτωση των ΣΒΑ στην εκπαίδευση δεν αποτελεί περιφερειακό καθήκον, αλλά μια κεντρική, μετασχηματιστική ευκαιρία για **την καλλιέργεια της ευρωπαϊκής ταυτότητας, της παγκόσμιας ευθύνης και της «δημοκρατικής πολιτειότητας»**. Χρησιμοποιώντας εργαλεία συνεργασίας, παιδαγωγικές μεθόδους χωρίς αποκλεισμούς και αξιολογήσεις βασισμένες στις ικανότητες, τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην προετοιμασία των μαθητών ώστε να συμβάλουν σε μια βιώσιμη και κοινωνικά δίκαιη Ευρώπη.

6.2 Ερωτήσεις για προβληματισμό

Η εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη απαιτεί κάτι περισσότερο από τη μετάδοση γνώσεων απαιτεί ουσιαστική αναστοχασμό, διάλογο και δράση που ενδυναμώνουν τους μαθητές ώστε να καλλιεργήσουν την ικανότητα δράσης, την ηθική συλλογιστική και μια συστημική κατανόηση του κόσμου (UNESCO, 2017; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022). Οι 17 ΣΒΑ, όπως περιγράφονται σε όλο το εγχειρίδιο αυτό, χρησιμεύουν όχι μόνο ως χάρτης πορείας για την παγκόσμια δικαιοσύνη και την οικολογική ισορροπία, αλλά και ως ένα ισχυρό πρίσμα μέσω του οποίου μπορούμε να επανεξετάσουμε την ιδιότητα του πολίτη, την ευθύνη και το αίσθημα του «ανήκουν» στην Ευρώπη και πέρα από αυτήν.

Αυτή η τελική ενότητα προσφέρει ερωτήσεις για προβληματισμό, με σκοπό να ενθαρρύνει μια βαθύτερη διερεύνηση του ρόλου των ΣΒΑ στη διαμόρφωση του συλλογικού μας μέλλοντος. Αυτές οι ερωτήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν με μαθητές, ομάδες κατάρτισης εκπαιδευτικών ή ενδιαφερόμενους φορείς της κοινότητας, προκειμένου να τονωθεί η κοινή μάθηση, ο πολιτικός διάλογος και η βασισμένη σε αξίες συζήτηση για μια βιώσιμη μεταμόρφωση.

Ένα ενοποιητικό πλαίσιο: η ευρωπαϊκή ταυτότητα και οι ΣΒΑ

Εταίροι του έργου

- **Πώς μπορούν οι ΣΒΑ να λειτουργήσουν ως ενοποιητική αφήγηση για τις**

διαφορετικές κουλτούρες, ιστορίες και ταυτότητες της Ευρώπης;

Η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από την πολιτισμική της πολυμορφία, την πολυγλωσσία και τις περιφερειακές διαφορές. Ωστόσο, κοινές αξίες όπως η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η δημοκρατία, η ισότητα των φύλων, η αλληλεγγύη και το κράτος δικαίου (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018) αντικατοπτρίζονται στην ατζέντα των ΣΒΑ, ιδίως στους ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση), 10 (Μείωση των Ανισοτήτων) και 16 (Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί).

→ *Με ποιους τρόπους μπορεί η εκπαίδευση να αξιοποιήσει τους ΣΒΑ για να καλλιεργήσει ένα αίσθημα ευρωπαϊκής ταυτότητας που να βασίζεται τόσο στην ενότητα όσο και στην πολυμορφία;*

- **Η ενασχόληση με τους ΣΒΑ συμβάλλει στην ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής των πολιτών τόσο στα κράτη μέλη της ΕΕ όσο και στις υποψήφιες χώρες;**

Σε όλο το εγχειρίδιο αυτό, είδαμε πώς τα σχολεία στην Τουρκία, την Ουγγαρία, τη Λιθουανία και την Πορτογαλία προωθούν την τοπική συμμετοχή σε παγκόσμια ζητήματα.

→ *Πώς μπορούν τέτοια παραδείγματα να εμπνεύσουν βαθύτερες δεσμεύσεις για δημοκρατική συμμετοχή και πολιτιστική ένταξη σε όλη την Ευρώπη;*

Τεχνολογική καινοτομία έναντι περιβαλλοντικής βιωσιμότητας

- **Μπορεί η τεχνολογική πρόοδος να είναι πραγματικά βιώσιμη αν εισάγει νέες οικολογικές και ηθικές προκλήσεις;**

Ενώ τα συστήματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΣΒΑ 7) μειώνουν την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, βασίζονται επίσης σε μέταλλα σπάνιων γαιών που βλάπτουν ευαίσθητα οικοσυστήματα. Ομοίως, η ψηφιοποίηση (ΣΒΑ 9) αυξάνει την προσβασιμότητα και τη συνδεσιμότητα, αλλά εντείνει τη ζήτηση ενέργειας μέσω

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

τεράστιων υποδομών δεδομένων.

→ Ποιες συμβιβαστικές λύσεις θα πρέπει να είναι διατεθειμένοι να κάνουν οι πολίτες και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής;

→ Πώς μπορεί η εκπαίδευση να βοηθήσει τους νέους να προσεγγίσουν αυτά τα διλήμματα με κριτική σκέψη και ηθική ευαισθησία (ΣΒΑ 12, ΣΒΑ 13);

- **Είναι οι λύσεις ακόμα βιώσιμες αν τα υποκείμενα συστήματά τους προωθούν μη βιώσιμες νόρμες κατανάλωσης και εξόρυξης;**

→ Πώς μπορούμε να αναπτύξουμε «slow tech», κυκλικές οικονομίες και μοντέλα υπεύθυνης καινοτομίας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της καθημερινής ζωής;

Ευθύνη και δράση σε τρία επίπεδα

1. Προσωπική ευθύνη

- **Τι σημαίνει να κάνουμε «βιώσιμες επιλογές» στην καθημερινή μας ζωή;**

Πώς επηρεάζουν τα παγκόσμια συστήματα οι καταναλωτικές μας συνήθειες τρόφιμα, ρούχα, ταξίδια, χρήση νερού και τεχνολογίας (ΣΒΑ 1-3, 6, 12, 15);

→ Μπορεί η αλλαγή της προσωπικής συμπεριφοράς να οδηγήσει πραγματικά σε συστημική μεταμόρφωση, ή πρέπει να συνοδεύεται από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις;

- **Πώς μπορούν οι καθημερινές μας πράξεις να αντανakλούν μια βαθύτερη δέσμευση στην αξιοπρέπεια και τη δικαιοσύνη, όπως αυτές ενσωματώνονται στον ΣΒΑ 5 (Ισότητα των Φύλων) και στον ΣΒΑ 10 (Μείωση των Ανισοτήτων);**

→ Ποιες τυφλές γωνίες ενδέχεται να έχουμε στις προσωπικές μας πρακτικές βιωσιμότητας;

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

2. Κοινότητα και συλλογική ευθύνη

- **Πώς μπορούν τα σχολεία να λειτουργήσουν ως καταλύτες για την καινοτομία στην αειφορία με βάση την κοινότητα;**

Από τους κοινοτικούς κήπους έως τις πρωτοβουλίες ανακύκλωσης και τα τοπικά έργα καθαρής ενέργειας, η εκπαίδευση που αξιοποιεί το τοπικό περιβάλλον και την τοπική κοινότητα ενισχύει τους κοινούς δεσμούς (ΣΒΑ 11, 13, 17).

→ Ποια μορφές προωθούν καλύτερα τον διαγενεακό, χωρίς αποκλεισμούς διάλογο γύρω από τοπικά ζητήματα βιωσιμότητας;

- **Πώς μπορεί η οικοδόμηση της κοινότητας να αντιμετωπίσει τον αποκλεισμό και να ενισχύσει την ένταξη;**

Ο διάλογος που βασίζεται στην ενσυναίσθηση, την υπευθυνότητα και την ανταλλαγή γνώσεων συμβάλλει στους ΣΒΑ 5, 10 και 16.

→ Πώς μπορούν οι μαθητές να εξασκηθούν στη δημοκρατική συζήτηση, ειδικά σε αμφιλεγόμενα ή ευαίσθητα θέματα;

3. Πολιτική ευθύνη

- **Πώς μπορούν οι νέοι να υποστηριχθούν ώστε να εμπλακούν πιο ουσιαστικά στην πολιτική, τις πολιτικές και τις νομοθετικές διαδικασίες;**

Η δυσπιστία απέναντι στα πολιτικά συστήματα είναι ευρέως διαδεδομένη, αλλά η αποστασιοποίηση των πολιτών περιορίζει τη συλλογική ικανότητα αντιμετώπισης ζητημάτων όπως η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΣΒΑ 13) ή η κοινωνική προστασία (ΣΒΑ 1).

→ Ποιες δεξιότητες και γνώσεις πρέπει να αποτελέσουν προτεραιότητα στην εκπαίδευση για την ιθαγένεια, ώστε να προωθηθεί η ενεργός συμμετοχή στη διαμόρφωση δίκαιων και βιώσιμων πολιτικών;

Εταίροι του έργου

- Ποιος ρόλος μπορούν να διαδραματίσουν τα σχολεία στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των νέων και των δημοκρατικών θεσμών;

Οι συμμετοχικές προσομοιώσεις, οι συνελεύσεις Living Lab και τα συμβούλια νεολαίας για τους ΣΒΑ μπορούν να ενισχύσουν την πολιτική δράση των πολιτών και να καταστήσουν τις πολιτικές πιο σχετικές (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

→ Πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί να καθοδηγήσουν μια κριτική αλλά εποικοδομητική ενασχόληση με πολιτικές ιδέες, άσκηση πίεσης και αντίσταση;

Προχωρώντας προς μια ηθική, μακροπρόθεσμη αλλαγή

Οι ΣΒΑ δεν θέτουν μόνο το ερώτημα: «Τι μπορούμε να κάνουμε;», αλλά και το βαθύτερο ερώτημα: «Γιατί και πώς το κάνουμε;». Αυτή η στροφή από την απλή δράση προς **την ηθική δράση** είναι που τοποθετεί την εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη ως ακρογωνιαίο λίθο της βιώσιμης ανάπτυξης. Η κριτική σκέψη σε συνδυασμό με την τοπική συνάφεια, τη συναισθηματική νοημοσύνη και την ενεργό συμμετοχή διασφαλίζει ότι οι προσπάθειες για τη βιωσιμότητα δεν είναι προσωρινές λύσεις, αλλά μέρος μιας μακροπρόθεσμης πολιτισμικής μεταμόρφωσης (UNESCO, 2017; OECD, 2018).

Τελική σκέψη

- Τι είδους Ευρώπη θέλουμε να δημιουργήσουμε για το 2030 — και πέρα από αυτό;
→ Πώς μπορεί κάθε ένας από τους 17 ΣΒΑ όχι μόνο να αντιμετωπίσει τις σημερινές κρίσεις, αλλά και να διαμορφώσει ένα πιο ελπιδοφόρο, χωρίς αποκλεισμούς και ηθικό μέλλον;

6.3 Πρακτικές εφαρμογές

Η μετατροπή των αρχών της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα και της ιθαγένειας της ΕΕ σε ουσιαστικές δράσεις στην τάξη και στην κοινότητα απαιτεί δομημένες, χωρίς αποκλεισμούς και προσαρμόσιμες μεθοδολογίες. Με βάση τόσο την **Ατζέντα 2030 του ΟΗΕ** όσο και τις

Εταίροι του έργου

βασικές **ευρωπαϊκές αξίες**, αυτή η ενότητα προσφέρει έναν οδηγό βήμα προς βήμα για την υλοποίηση εκπαιδευτικών έργων που γεφυρώνουν το **τοπικό, το εθνικό και το ευρωπαϊκό επίπεδο**, συμβάλλοντας ταυτόχρονα άμεσα στην επίτευξη των **17 ΣΒΑ**.

Με την ενσωμάτωση προσεγγίσεων όπως ο **συμμετοχικός σχεδιασμός**, οι **θεματικές εκδηλώσεις** και η **παρακολούθηση βάσει ικανοτήτων**, το πλαίσιο αυτό επιτρέπει στα σχολεία να προχωρήσουν από την πρόθεση στην καινοτομία, χτίζοντας γέφυρες μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, ιδρυμάτων και ενδιαφερόμενων μερών της κοινότητας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017).

Φάση 1: Δημιουργία μιας κοινής βάσης μέσω του διαλόγου και της ευαισθητοποίησης

Ξεκινήστε με την εισαγωγή των **βασικών εννοιών της ιθαγένειας της ΕΕ** (π.χ. δημοκρατία, πολιτιστική κληρονομιά, ενότητα στην πολυμορφία) παράλληλα με τους **17 ΣΒΑ**, δημιουργώντας σαφείς συνδέσεις μεταξύ των δύο. Διοργανώστε συζητήσεις, θεματικές παρουσιάσεις ή έργα ψηφιακής αφήγησης που επιτρέπουν στους μαθητές να διερευνήσουν ερωτήματα όπως:

- Ποιες είναι οι κοινές αξίες που ενώνουν τους Ευρωπαίους πολίτες σε διαφορετικές χώρες;
- Ποιοι ΣΒΑ είναι πιο επείγοντες στο τοπικό μας πλαίσιο — και γιατί;

Ο στόχος αυτής της φάσης δεν είναι απλώς ενημερωτικός, αλλά και ενδυναμωτικός: να πυροδοτήσει το αίσθημα του ανήκειν και της ενεργού συμμετοχής των μαθητών, τόσο ως Ευρωπαίων πολιτών όσο και ως υποστηρικτών της παγκόσμιας βιωσιμότητας (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018; UNESCO, 2017).

Φάση 2: Διάγνωση του τοπικού πλαισίου μέσω της συν-δημιουργίας

Αυτή η φάση περιλαμβάνει τη συνεργατική αξιολόγηση των πόρων, των αναγκών και των εμποδίων της κοινότητας. Μέσω της **χαρτογράφησης των αναγκών**, οι μαθητές

Εταίροι του έργου

συνεργάζονται με τοπικές αρχές, οργανώσεις ή οικογένειες για να εντοπίσουν προκλήσεις βιωσιμότητας που σχετίζονται με την περιοχή τους, όπως η διαχείριση αποβλήτων, η επισιτιστική ανασφάλεια ή η ανθεκτικότητα στο κλίμα.

Παράδειγμα μελέτης περίπτωσης: Σε μια επαγγελματική σχολή στο Ουρέμ της Πορτογαλίας, οι μαθητές προσομοιώνουν **τοπικές εκλογές**, αναλύοντας τα πολιτικά προγράμματα για να αποφασίσουν ποια συνάδουν καλύτερα με τους ΣΒΑ. Αυτό συμβάλλει στην ανάπτυξη ενημερωμένης πολιτικής παιδείας και υποστηρίζει στόχους όπως ο **ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση)**, ο **ΣΒΑ 10 (Μείωση των Ανισοτήτων)** και ο **ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί)** (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

Φάση 3: Επιλογή βασικών θεμάτων και οικοδόμηση εμπιστοσύνης

Μόλις κατανοηθεί το τοπικό πλαίσιο, οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές ορίζουν ένα βασικό θέμα βιωσιμότητας (π.χ. απώλεια βιοποικιλότητας ή ενεργειακή φτώχεια) και το χωρίζουν σε διαχειρίσιμα υποθέματα. Η σαφής διατύπωση του προβλήματος δημιουργεί μια κοινή κατανόηση.

Παράδειγμα μελέτης περίπτωσης: Η **εκστρατεία «Paper for Food»** στην Πορτογαλία, υπό την ηγεσία της Ομοσπονδίας Τραπεζών Τροφίμων, συλλέγει ανακυκλώσιμο χαρτί και το μετατρέπει σε δωρεές τροφίμων για ευάλωτους πληθυσμούς. Τα σχολεία που συμμετέχουν σε τέτοιες εκστρατείες ενισχύουν **την αλληλεγγύη (ΣΒΑ 1, ΣΒΑ 2)** και **την περιβαλλοντική συνείδηση (ΣΒΑ 12)**, επεκτείνοντας τον αντίκτυπο πέρα από την τάξη.

Φάση 4: Καθορισμός μετρήσιμων στόχων και κριτηρίων αξιολόγησης

Για να εξασφαλιστεί η εστίαση και η λογοδοσία, τα σχολεία θα πρέπει να σχεδιάσουν από κοινού έναν **πίνακα στόχων-δεικτών**, συνδέοντας κάθε στόχο με μια σαφή μέτρηση και μέθοδο επαλήθευσης (π.χ. αριθμός φυτευμένων δέντρων, κιλά διαχωρισμένων

Εταίροι του έργου

απορριμμάτων, συμμετέχοντες που προσεγγίστηκαν μέσω δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης).

Αυτή η φάση ενθαρρύνει τη διαμόρφωση νοοτροπίας βασισμένης σε αποδεικτικά στοιχεία και υποστηρίζει τον ΣΒΑ 17 (Συνεργασίες) και τον ΣΒΑ 9 (Καινοτομία και Υποδομές), ενώ παράλληλα προάγει διαθεματικές συνδέσεις αξιολόγησης με τα STEM, την ψηφιακή παιδεία και την αγωγή του πολίτη (ΟΟΣΑ, 2018).

Φάση 5: Συν-σχεδιασμός λύσεων και υλοποίηση δράσεων

Σε αυτή τη φάση, τα σχολεία συγκαλούν **πλατφόρμες πολλαπλών ενδιαφερομένων** συμπεριλαμβανομένων μαθητών, εκπαιδευτικών, οικογενειών και εξωτερικών εταίρων για να συγκεντρώσουν ιδέες και να υλοποιήσουν έργα βιωσιμότητας. Κάθε προτεινόμενη λύση πρέπει να αντανakλά τη σκοπιμότητα, την καινοτομία, την συμπεριληπτικότητα και την ευθυγράμμιση με τους ΣΒΑ.

Παραδείγματα εργαλείων υλοποίησης περιλαμβάνουν:

- **Θεματικά εργαστήρια** (π.χ. ενεργειακοί συνεταιρισμοί, ζωή με λίγα απόβλητα: ΣΒΑ 7, 12)
- **Εργαστήρια ιδεών** που χρησιμοποιούν εργαλεία σχεδιαστικής σκέψης ή πρωτοτύπων
- **Κοινοτικές εκστρατείες** για τοπικά ζητήματα (π.χ. εκστρατείες κατά της χρήσης πλαστικών ΣΒΑ 14, ισότητα στην υγεία, ΣΒΑ 3)
- **Δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού**, όπως επιτραπέζια παιχνίδια για τις πόλεις χωρίς αποκλεισμούς (ΣΒΑ 11) ή podcast για τη νεολαία και την κλιματική δικαιοσύνη (ΣΒΑ 13)

Η διαδικασία πρέπει να είναι επαναληπτική και συμμετοχική, διασφαλίζοντας ότι όλες οι φωνές ακούγονται και καλλιεργώντας ένα αίσθημα **ιδιοκτησίας και ανήκειν** (UNESCO, 2017).

Εταίροι του έργου

Σύνδεση των τοπικών πρακτικών με ευρύτερες ατζέντες της ΕΕ

Αυτό το πρακτικό πλαίσιο αποκτά πρόσθετη σημασία όταν οι τοπικές σχολικές πρωτοβουλίες ευθυγραμμίζονται με τις προτεραιότητες της ΕΕ, όπως η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ), η Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία ή το πλαίσιο ικανοτήτων GreenComp.

Βέλτιστη πρακτική στην Ουγγαρία: Θεματικές εβδομάδες για τη βιωσιμότητα

Τα ουγγρικά σχολεία συνδιοργανώνουν «Εβδομάδες με θέμα τη βιωσιμότητα», που περιλαμβάνουν εργαστήρια ανακύκλωσης, περιπάτους για τη βιοποικιλότητα και ψηφιακές εκστρατείες. Αυτές οι δραστηριότητες συμβάλλουν στους ΣΒΑ 7, 11, 13 και 15 και ενισχύουν την περιφερειακή συνεργασία.

Παραδείγματα από την Τουρκία: Ενσωμάτωση από το τοπικό επίπεδο στην ΕΕ

Στην Τουρκία, τα σχολεία και οι δήμοι συνεργάζονται στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για την Πράσινη Συμφωνία της Τουρκίας, το οποίο ευθυγραμμίζεται άμεσα με τις στρατηγικές της ΕΕ. Παραδείγματα περιλαμβάνουν:

- Έργα αστικής κηπουρικής που υποστηρίζουν τους ΣΒΑ 2, 11 και 12
- Εκστρατείες «Ημέρα χωρίς αυτοκίνητα» που διοργανώνονται κατά τη διάρκεια της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας Κινητικότητας, σε συνάρτηση με τον Στόχο 13
- Πρωτοβουλίες διαχωρισμού απορριμμάτων που πληρούν τόσο τους εθνικούς στόχους για την κυκλική οικονομία όσο και τα κριτήρια αναφοράς της ΕΕ

Αυτές οι πρωτοβουλίες δείχνουν πώς τα σχολεία λειτουργούν ως «γλοκαλ» συνδετικοί κρίκοι, μεταφράζοντας τα ευρωπαϊκά περιβαλλοντικά και κοινωνικά πρότυπα σε καθημερινές πρακτικές βιωσιμότητας που ταιριάζουν μοναδικά στο τοπικό τους πλαίσιο (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023).

Εταίροι του έργου

universität
wien

Παρακολούθηση, τεκμηρίωση και αναστοχασμός

Για να εξασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη μάθηση και ανάπτυξη:

- Δημιουργήστε **ατομικά ή ομαδικά πορτφόλια** που συνδυάζουν αφηγήσεις, οπτικό υλικό και μετρήσεις.
- Ενθαρρύνετε **την αξιολόγηση** του αντίκτυπου του έργου και των μαθησιακών αποτελεσμάτων **από τους μαθητές**, χρησιμοποιώντας ψηφιακά εργαλεία όπως τα Padlet, Canva ή Miro boards.
- Τηρείτε ένα **ημερολόγιο έργου**, το οποίο ενημερώνεται σε όλες τις φάσεις, για να καταγράφετε τις διαδικασίες, τις προκλήσεις και τις προσαρμογές, προωθώντας έτσι τη διαφάνεια, τη λογοδοσία και τη συνεχή ανάπτυξη.

Αυτές οι πρακτικές συμβάλλουν στην ενσωμάτωση **της μεταγνώσης και της διαμορφωτικής αναστοχασμού**, ενισχύοντας **κρίσιμες ικανότητες βιωσιμότητας**, όπως η ευθύνη (ΣΒΑ 12), η παγκόσμια πολιτειότητα (ΣΒΑ 16) και η συστημική σκέψη (ΣΒΑ 13).

Αυτό το πλαίσιο προσφέρει μια συγκεκριμένη, προσαρμόσιμη προσέγγιση για την ενσωμάτωση των ΣΒΑ στη σχολική πρακτική. Με την προώθηση **συμμετοχικών μεθοδολογιών**, διαγενεακού διαλόγου, ψηφιακής δημιουργικότητας και τοπικών-παγκόσμιων συνεργασιών, τα σχολεία λειτουργούν ως **κόμβοι μετασχηματισμού της βιωσιμότητας** και κοινωνικής καινοτομίας. Είτε διοργανώνουν μια «Εβδομάδα Βιωσιμότητας», προσομοιώνουν πολιτικό διάλογο ή οργανώνουν εκστρατείες αλληλεγγύης για τα τρόφιμα, τα σχολεία ενδυναμώνουν τους μαθητές να εσωτερικεύσουν και να δράσουν σύμφωνα με τα ΣΒΑ, ζωντανεύοντας τις φιλοδοξίες της Ευρώπης μέσω της εκπαίδευσης.

Εταίροι του έργου

universität
wien

7. Αυτοαξιολόγηση και ερωτήσεις ελέγχου

Η αυτοαξιολόγηση και οι ερωτήσεις αξιολόγησης βοηθούν τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές να ελέγξουν την πρόοδό τους σε σχέση με τους ΣΒΑ και να δουν τι λειτουργεί καλά και πού χρειάζεται βελτίωση. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης όπως «Σε ποιους ΣΒΑ επικεντρώθηκα φέτος;» ή «Πώς συνδέονται τα μαθήματά μου με πραγματικά προβλήματα στο σχολείο ή την κοινότητά μας;» για να αναστοχαστούν σχετικά με τη διδασκαλία τους. Είναι ένας εύκολος τρόπος να βεβαιωθούν ότι οι μαθητές κατανοούν τους ΣΒΑ και συμμετέχουν ενεργά στη μάθηση.

Οι ερωτήσεις αξιολόγησης πολλαπλής επιλογής, σύντομων απαντήσεων ή δημιουργικών δραστηριοτήτων καλύπτουν βασικά στοιχεία, όπως «Ποιος ΣΒΑ αφορά την ποιοτική εκπαίδευση;», αλλά ενθαρρύνουν επίσης τους μαθητές να σκεφτούν, να λύσουν προβλήματα και να εφαρμόσουν όσα έχουν μάθει. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ρωτήσουν: «Ονομάστε τρεις ΣΒΑ και περιγράψτε πώς θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν στο σχολείο σας». Αυτές οι πρακτικές εργασίες επιτρέπουν στους μαθητές να σχεδιάσουν εκστρατείες, να δημιουργήσουν αφίσες ή να υλοποιήσουν οικολογικά έργα.

Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές συνεργάζονται για να θέσουν στόχους, να συζητήσουν την πρόοδο και να μοιραστούν τις επιτυχίες τους. Αυτό ενισχύει τη μάθηση και την ομαδική εργασία και βοηθά όλους να γίνουν πιο σίγουροι, υπεύθυνοι και έτοιμοι να κάνουν μια πραγματική διαφορά για ένα βιώσιμο μέλλον.

7.1 Ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης

Η αποτελεσματική ενσωμάτωση των 17 ΣΒΑ στην εκπαιδευτική πρακτική απαιτεί συνεχή αυτοανασκόπηση, προσαρμοστικότητα και δέσμευση τόσο στην παγκόσμια ευθύνη όσο και στην ευρωπαϊκή ταυτότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022· Συμβούλιο της ΕΕ, 2018· UNESCO,

Εταίροι του έργου

2017). Οι ακόλουθες ανοιχτές ερωτήσεις έχουν σχεδιαστεί για να υποστηρίξουν τους εκπαιδευτικούς στην κριτική αξιολόγηση του βάθους και του εύρους της εμπλοκής τους με την εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα σε ατομικό, σχολικό και κοινοτικό επίπεδο. Η αυτοαξιολόγηση όχι μόνο εντοπίζει τα δυνατά σημεία και τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης, αλλά και καλλιεργεί μια κουλτούρα συν-δημιουργίας, ηθικής αναστοχασμού και συνεργατικής καινοτομίας βασικούς μοχλούς της δια βίου μάθησης και της δημοκρατικής συμμετοχής (ΟΟΣΑ, 2018).

Σαφήνεια και επικοινωνία

- Μπορώ να εκφράσω με σαφήνεια, σε προσιτή γλώσσα, το πλαίσιο και τις προσδοκίες της βιώσιμης ανάπτυξης συμπεριλαμβανομένων των ΣΒΑ, της Ατζέντας 2030 και της συνάφειάς τους με ευρωπαϊκές αξίες όπως η αλληλεγγύη και η δημοκρατία (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018);
- Κατανοούν οι μαθητές μου γιατί οι ΣΒΑ έχουν σημασία, τόσο σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και στο πλαίσιο του σχολείου μας, της κοινότητάς μας και της Ευρώπης στο σύνολό της;

Πληρότητα και εύρος

- Ποιοι ΣΒΑ έχουν λάβει λιγότερη προσοχή στη διδασκαλία μου φέτος (π.χ. ΣΒΑ 5 — Ισότητα των Φύλων, ΣΒΑ 14 Ζωή κάτω από το νερό ή ΣΒΑ 16 Ειρήνη, Δικαιοσύνη και Ισχυροί Θεσμοί); Ποιες στρατηγικές μπορώ να υιοθετήσω για να τα ενσωματώσω σε μελλοντικά έργα ή μαθήματα;
- Μπορώ να προσδιορίσω δύο ή περισσότερους ΣΒΑ που είναι πιο σχετικοί με το συγκεκριμένο πλαίσιο του σχολείου μου; Γιατί αυτοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί σε τοπικό επίπεδο και σε ευρωπαϊκό/ΕΕ επίπεδο;

Εταίροι του έργου

Διεπιστημονικότητα και ενσωμάτωση στο πρόγραμμα σπουδών

- Όταν συνδέω έναν ΣΒΑ με ένα γνωστικό αντικείμενο, δημιουργώ ρητές συνδέσεις με άλλες επιστημονικές ειδικότητες και παρέχω συγκεκριμένα παραδείγματα διαθεματικής συνάφειας (UNESCO, 2017);
- Έχω υλοποιήσει διεπιστημονικά έργα που αντιμετωπίζουν σύνθετες προκλήσεις βιωσιμότητας και προωθούν τη συστημική σκέψη (ΣΒΑ 13);

Ενεργητική μάθηση και παιδαγωγικές μέθοδοι

- Πόσο συχνά μεταβαίνω από την παραδοσιακή διδασκαλία σε ενεργητικές μεθοδολογίες, όπως η μάθηση με βάση τα προβλήματα (PBL), η έρευνα πεδίου ή το παιχνίδι ρόλων, συνδέοντάς τις συγκεκριμένα με τους ΣΒΑ;
- Στα πρόσφατα μαθήματα, έχουν ενδυναμωθεί οι μαθητές ως συν-δημιουργοί γνώσης, προτείνοντας δικές τους δράσεις που συνδέονται με τους ΣΒΑ;

Τοπικό πλαίσιο και συμμετοχή της κοινότητας

- Έχω εντοπίσει μια συγκεκριμένη πρόκληση βιωσιμότητας στην τοπική μου κοινότητα και την έχω μετατρέψει σε ένα συν-δημιουργημένο «εργαστήριο μάθησης» στο οποίο συμμετέχουν μαθητές και τοπικοί εταίροι (π.χ. δημοτικές αρχές, ΜΚΟ);
- Το σχολείο μου διοργανώνει ή συμμετέχει σε θεματικές εκδηλώσεις (π.χ. την Εβδομάδα Αειφορίας της Ουγγαρίας), ευθυγραμμίζοντας τα τοπικά έργα με τους στόχους της ΕΕ και τους εθνικούς ΣΒΑ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023);

Ποικιλομορφία, ισότητα και ένταξη

- Είναι οι δραστηριότητές μου χωρίς αποκλεισμούς, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε μαθητές με διαφορετικό υπόβαθρο, τρόπους μάθησης ή ειδικές ανάγκες (ΣΒΑ 10); Ποιες προσαρμογές έχω κάνει για να εξασφαλίσω την πλήρη συμμετοχή;

Εταίροι του έργου

Αξιολόγηση, αναστοχασμός και ανάπτυξη

- Οι μέθοδοι αξιολόγησής μου εκτιμούν όχι μόνο τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα, αλλά και τη συνεργασία, τον κριτικό αναστοχασμό και τον αντίκτυπο στην κοινότητα, χρησιμοποιώντας κριτήρια αξιολόγησης, χαρτοφυλάκια και αξιολόγηση από ομότιμους/αυτοαξιολόγηση (ΟΟΣΑ, 2018);
- Ποιοι δείκτες χρησιμοποιώ για να παρακολουθώ την πρόοδο και να αξιολογώ τόσο τις διαδικασίες όσο και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων που είναι προσανατολισμένες στους ΣΒΑ;

Εξωτερικές συνεργασίες και δικτύωση

- Διατηρώ ενεργές συνεργασίες με τοπικές αρχές, εταιρείες ή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για τον εμπλουτισμό των έργων ΣΒΑ (ΣΒΑ 17); Εάν δεν υπάρχουν τέτοιες συνεργασίες, ποια μέτρα μπορώ να λάβω για να τις ξεκινήσω;
- Έχουν κοινοποιηθεί τα έργα βιωσιμότητας των μαθητών μου πέρα από την τάξη μέσω ψηφιακών πλατφορμών, σχολικών εκδηλώσεων ή συνεργασιών με την κοινότητα; Πώς έχει επηρεάσει αυτή η εξωτερική κοινοποίηση και τη μελλοντική τους συμμετοχή;

Ηθικός και κριτικός αναστοχασμός

- Έχω διευκολύνει συζητήσεις σχετικά με ηθικά διλήμματα ή αμφιλεγόμενα ζητήματα (π.χ. «τεχνο-αισιοδοξία» έναντι περιβαλλοντικής φροντίδας, ισότητα στη χρήση των πόρων), καθοδηγώντας τους μαθητές να αναπτύξουν στοχαστικές, τεκμηριωμένες προοπτικές (ΣΒΑ 9, 12, 13, 16);
- Μήπως αυτές οι συζητήσεις ενθάρρυναν νέες μαθησιακές προσεγγίσεις ή τρέχοντα έργα στη σχολική μας κοινότητα;

Αυτονομία και ενεργός συμμετοχή των μαθητών

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

- Δίνεται στους μαθητές η δυνατότητα επιλογής και έκφρασης της γνώμης τους κατά την επιλογή δραστηριοτήτων, έργων ή συνεργατών για πρωτοβουλίες που συνδέονται με τους ΣΒΑ; Τι άλλο μπορώ να κάνω για να ενισχύσω την αυτονομία και την ηγετική τους ικανότητα;
- Ποια στοιχεία υπάρχουν που αποδεικνύουν ότι η διδασκαλία μου έχει αναπτύξει την ικανότητα δράσης των μαθητών σε θέματα βιωσιμότητας, την αίσθηση ενεργού πολιτεότητας και την ετοιμότητά τους για δια βίου μάθηση;

Συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη

- Ποιες ενέργειες αναλαμβάνω για να παραμένω ενημερωμένος και καταρτισμένος στον τομέα της Εκπαίδευσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη; Συμμετέχω τακτικά σε πλατφόρμες της ΕΕ (π.χ. EU Learn, eTwinning, Ευρωπαϊκή Πύλη Νεολαίας), σε διαδικτυακά σεμινάρια ή σε διεθνείς ορθές πρακτικές;
- Ποιες νέες πληροφορίες, εκπαίδευση ή δίκτυα θα μπορούσαν να ενισχύσουν περαιτέρω τον αντίκτυπό μου ως εκπαιδευτικού προσανατολισμένου στους ΣΒΑ;

Προσωπική και θεσμική αναστοχασμός

- Αν αναλογιστώ το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, ποιες επιτυχίες και ποιες ελλείψεις εντοπίζω όσον αφορά την ολιστική ενσωμάτωση των ΣΒΑ στη διδασκαλία μου και στην κουλτούρα του σχολείου; Η πρόοδός μου συνάδει με τους αρχικούς στόχους και το ευρύτερο όραμα για την ευρωπαϊκή ταυτότητα και τη βιωσιμότητα;

Παραδείγματα ερωτήσεων για άμεση χρήση

- Ποιοι δύο Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) είναι αυτή τη στιγμή οι πιο σχετικοί για το σχολικό σας περιβάλλον και γιατί;
- Πώς θα μπορούσε η αντιμετώπιση αυτών των ΣΒΑ να βελτιώσει τα αποτελέσματα για τους μαθητές και την κοινότητά σας;

Εταίροι του έργου

- Με ποιους τρόπους τα έργα βιωσιμότητας του σχολείου σας συμβάλλουν στους στόχους και τις κοινές αξίες της ΕΕ;

Ασχολούμενοι σε βάθος με αυτές τις ερωτήσεις και προτροπές που προκαλούν στοχασμό, οι εκπαιδευτικοί όχι μόνο αυτοαξιολογούνται, αλλά και αποτελούν πρότυπο για τους μαθητές και τους συναδέλφους τους όσον αφορά την προσαρμοστική, κριτική και ηθική νοοτροπία που απαιτείται για μια πιο βιώσιμη και ενωμένη Ευρώπη (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022· UNESCO, 2017· Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

7.2 Ερωτήσεις βασισμένες στη γνώση

Αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζει μια επιλογή ερωτήσεων βασισμένων στη γνώση, σχεδιασμένων για να αξιολογήσουν και να εμβαθύνουν την πραγματική κατανόηση των εκπαιδευτικών και των μαθητών σχετικά με τις βασικές έννοιες που περιγράφονται σε όλο αυτό το εγχειρίδιο. Αυτές οι ερωτήσεις υποστηρίζουν την εσωτερικοποίηση θεμελιωδών όρων, πλαισίων, συνθηκών και θεσμικών προτεραιοτήτων που σχετίζονται με την ατζέντα βιωσιμότητας της ΕΕ και την ευθυγράμμισή της με τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs) των Ηνωμένων Εθνών. Βασίζοντας τη συζήτηση στην τάξη σε βασικές γνώσεις, αυτές οι ερωτήσεις χρησιμεύουν ως σημείο εκκίνησης για μια πιο κριτική και στοχαστική ενασχόληση, όπως συνιστάται στα προηγούμενα κεφάλαια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017; Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Οι ερωτήσεις που παρέχονται παρακάτω περιλαμβάνουν μορφές πολλαπλής επιλογής και σύντομων απαντήσεων που μπορούν να προσαρμοστούν σε όλες τις ηλικιακές ομάδες, θεματικές ενότητες και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Είναι συμβατές τόσο με μοντέλα διαμορφωτικής όσο και συνολικής αξιολόγησης και θα πρέπει να ενθαρρύνουν όχι μόνο την απομνημόνευση, αλλά και την εννοιολογική σαφήνεια και την πρακτική εφαρμογή.

Εταίροι του έργου

universität
wien

Ερωτήσεις γενικής γνώσης σχετικά με τους ΣΒΑ

1. Ποιο από τα παρακάτω περιγράφει καλύτερα τον κεντρικό στόχο της Ατζέντας 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη;

- A) Να συντονιστούν οι εθνικοί αμυντικοί προϋπολογισμοί μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ
- B) Να επιτευχθεί οικονομική ανάπτυξη σε χώρες με υψηλό βαθμό βιομηχανοποίησης
- Γ) Να τερματιστεί η φτώχεια, να προστατευθεί ο πλανήτης και να εξασφαλιστεί ευημερία και ειρήνη για όλους έως το 2030
- Δ) Να αναπτυχθούν προηγμένες τεχνολογίες για την εξερεύνηση του διαστήματος

Σωστή απάντηση: Γ

Επεξήγηση: Η Ατζέντα 2030 περιγράφει 17 αλληλένδετους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑς) που αντιμετωπίζουν κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές προκλήσεις μέσα σε ένα κοινό παγκόσμιο πλαίσιο (UNESCO, 2017).

2. Ποιος ΣΒΑ εστιάζει συγκεκριμένα στην προώθηση της χωρίς αποκλεισμούς και ποιοτικής εκπαίδευσης για όλους και της δια βίου μάθησης;

- A) ΣΒΑ 3 – Καλή υγεία και ευημερία
- B) ΣΒΑ 4 – Ποιοτική εκπαίδευση
- Γ) ΣΒΑ 8 – Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη
- Δ) ΣΒΑ 10 – Μείωση των ανισοτήτων

Σωστή απάντηση: B (UNESCO, 2017)

Εταίροι του έργου

3. Αναφέρετε τρεις Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και δώστε ένα παράδειγμα για το πώς θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί ο καθένας από αυτούς στο σχολείο σας ή στο τοπικό σας περιβάλλον.

Πιθανή απάντηση:

- ΣΒΑ 6 – Καθαρό νερό και αποχέτευση → Εκστρατεία για τη μείωση της σπατάλης νερού στις τουαλέτες του σχολείου
- ΣΒΑ 12 – Υπεύθυνη κατανάλωση → Πρωτοβουλία ανακύκλωσης με πρωτοβουλία των μαθητών
- ΣΒΑ 13 – Δράση για το κλίμα → Εκδήλωση δενδροφύτευσης και ευαισθητοποίησης κατά τη διάρκεια της εβδομάδας της Γης

4. Ποιο πλαίσιο πολιτικής που σχετίζεται με την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ υποστηρίζει την εκπαίδευση των νέων και τη διατομεακή συνεργασία για την επίτευξη των ΣΒΑ;

Σύντομη απάντηση: GreenComp – Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων για τη Βιωσιμότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022)

Επεξήγηση: Το GreenComp προάγει τη γνώση, τη δράση και τη συστημική σκέψη σε όλους τους τομείς και υποστηρίζει την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

Ερωτήσεις σχετικά με τα ευρωπαϊκά πλαίσια και τις παγκόσμιες συνεργασίες

Εταίροι του έργου

universität
wien

5. Ποια συνθήκη της ΕΕ περιλαμβάνει ρητά τη βιώσιμη ανάπτυξη ως κατευθυντήρια αρχή των ευρωπαϊκών πολιτικών;

Σύντομη απάντηση: Η Συνθήκη της Λισαβόνας

Επεξήγηση: Η Συνθήκη της Λισαβόνας αναγνωρίζει τη βιωσιμότητα ως θεμελιώδη αξία της ΕΕ και δίνει έμφαση στην προστασία του περιβάλλοντος, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την παγκόσμια συνεργασία (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

6. Ποιος είναι ο σκοπός του ΣΒΑ 17 – Συνεργασίες για τους Στόχους;

Α) Να προωθήσει την ιδιωτικοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών

Β) Να δημιουργήσει συνεργασίες μεταξύ κυβερνήσεων, κοινωνίας των πολιτών και ιδιωτικού τομέα για την επίτευξη των ΣΒΑ

Γ) Να μειώσει τη νομοθεσία για την κλιματική αλλαγή

Δ) Να αντικαταστήσει τις εθνικές πολιτικές με παγκόσμιες

Σωστή απάντηση: Β (UNESCO, 2017)

7. Ποια πρωτοβουλία αντικατοπτρίζει την παγκόσμια επενδυτική στρατηγική της ΕΕ που υποστηρίζει την υλοποίηση των ΣΒΑ και τις βιώσιμες υποδομές σε διεθνές επίπεδο;

Σύντομη απάντηση: Global Gateway (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2023)

Επεξήγηση: Το Global Gateway διοχετεύει χρηματοδότηση για την ανάπτυξη σε βιώσιμες μεταφορές, ψηφιακή μεταμόρφωση, καθαρή ενέργεια και συνεργασίες στον τομέα της εκπαίδευσης σε όλο τον κόσμο.

ΣΒΑ, συμμετοχή της κοινότητας και ευρωπαϊκή ταυτότητα

Εταίροι του έργου

universität
wien

- 8. Με ποιους τρόπους μπορούν τα σχολικά προγράμματα να βοηθήσουν τους μαθητές να συνδεθούν με τον ΣΒΑ 10 (Μείωση των ανισοτήτων) και την ευρωπαϊκή αξία της ένταξης;**

Παράδειγμα σύντομης απάντησης:

Τα προγράμματα που προωθούν την ίση πρόσβαση σε εξωσχολικές δραστηριότητες ή σε εκπαιδευτικό υλικό χωρίς αποκλεισμούς για μαθητές με αναπηρίες μπορούν να ενισχύσουν την κοινωνική δικαιοσύνη και να υποστηρίξουν τόσο τον ΣΒΑ 10 όσο και τις πολιτικές ισότητας της ΕΕ.

- 9. Ποιοι ΣΒΑ συμβάλλουν πιο άμεσα στην καλλιέργεια δημοκρατικών αξιών και ενεργού πολιτειότητας στους μαθητές;**

Πιθανές απαντήσεις:

- ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση)
- ΣΒΑ 5 (Ισότητα των φύλων)
- ΣΒΑ 10 (Μείωση των ανισοτήτων)
- ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί)

- 10. Γιατί η διαπολιτισμική κατανόηση είναι σημαντική για την προώθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στις πολυπολιτισμικές κοινωνίες της Ευρώπης;**

Σύντομη απάντηση:

Η διαπολιτισμική κατανόηση προάγει τον διάλογο με σεβασμό και ενισχύει την αλληλεγγύη, επιτρέποντας δράσεις κοινότητας χωρίς αποκλεισμούς που ευθυγραμμίζονται με τους ΣΒΑ και υποστηρίζουν την αρχή της ΕΕ «ενότητα στην πολυμορφία» (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018).

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Εφαρμοσμένη γνώση για τοπική και παγκόσμια δράση

11. Αναφέρετε ένα παράδειγμα εθνικής πρωτοβουλίας βιωσιμότητας από την Τουρκία, την Πορτογαλία ή την Ουγγαρία και εξηγήστε πώς υποστηρίζει τόσο τους ΣΒΑ όσο και την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Παράδειγμα απάντησης:

Το «Σχέδιο Δράσης για την Πράσινη Συμφωνία» της Τουρκίας υποστηρίζει τον ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες Πόλεις) και τον ΣΒΑ 13 (Δράση για το Κλίμα) προωθώντας πρακτικές καθαρής ενέργειας και κυκλικής οικονομίας, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει την ευθυγράμμιση με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ).

12. Το σχολείο σας διοργανώνει μια «Εβδομάδα Βιωσιμότητας». Αναφέρετε τουλάχιστον τρεις ΣΒΑ με τους οποίους θα μπορούσαν να ευθυγραμμιστούν οι εκδηλώσεις σας και περιγράψτε μία δραστηριότητα για κάθε στόχο.

Παράδειγμα απάντησης:

- ΣΒΑ 3 – Υγεία: Υγιεινά μενού για το μεσημεριανό γεύμα και εκστρατεία για την κατανάλωση νερού
- ΣΒΑ 7 – Ενέργεια: Αφίσες σχεδιασμένες από μαθητές που προωθούν την εξοικονόμηση ενέργειας
- ΣΒΑ 12 – Κατανάλωση: Έκθεση επαναχρησιμοποίησης και εργαστήρια μηδενικών αποβλήτων

Αυτές οι ερωτήσεις μπορούν να προσαρμοστούν τόσο για ατομική αξιολόγηση όσο και για διαγνωστικά μαθησιακά τεστ σε ομάδες. Χρησιμοποιούμενες σε συνδυασμό με στρατηγικές

Εταίροι του έργου

universität
wien

αναστοχασμού (βλ. Κεφάλαιο 7.1), χρησιμεύουν στην **ενίσχυση των βασικών γνώσεων και εμπνέουν την πρακτική ενασχόληση** με τους ΣΒΑ και τα πλαίσια βιωσιμότητας της ΕΕ.

7.3 Ασκήσεις βασισμένες στην εφαρμογή

Η μετατροπή της θεωρίας της βιωσιμότητας σε συγκεκριμένη πρακτική είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη τόσο των ικανοτήτων όσο και της δράσης που περιγράφονται στους 17 ΣΒΑ. Οι ασκήσεις εφαρμογής προωθούν τη συμμετοχή των μαθητών, ενθαρρύνουν τη διεπιστημονική συνεργασία και συνδέουν τη μάθηση με τις πραγματικές συνθήκες ζωής των τοπικών και παγκόσμιων κοινοτήτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017). Οι παρακάτω δραστηριότητες βασίζονται σε βέλτιστες πρακτικές από τουρκικά σχολεία και το ευρύτερο ευρωπαϊκό πλαίσιο της πρωτοβουλίας, εξασφαλίζοντας τη συνάφεια με όλους τους ΣΒΑ και υποστηρίζοντας παράλληλα τις διαπολιτισμικές και πολιτικές διαστάσεις της μάθησης.

1. Σχεδιασμός μιας σχολικής πρόκλησης για την εξοικονόμηση ενέργειας

- **Στόχος:** Ενδυνάμωση των μαθητών ώστε να αναλύουν, να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν πρακτικές στρατηγικές για τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας στο σχολικό τους περιβάλλον.
- **Σχετικοί ΣΒΑ:** ΣΒΑ 7 (Προσιτή και Καθαρή Ενέργεια), ΣΒΑ 13 (Δράση για το Κλίμα), ΣΒΑ 11 (Βιώσιμες Πόλεις και Κοινότητες)
- **Προσέγγιση:**
 - Σχηματίστε ομάδες ενέργειας που θα αποτελούνται από μαθητές διαφορετικών τάξεων.

Εταίροι του έργου

- Διενέργεια ελέγχου της τρέχουσας κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας (φωτισμός, θέρμανση/ψύξη, συσκευές) και εντοπισμός των ανεπαρειών.
- Δημιουργία καμπάνιας με αφίσες, καθημερινές υπενθυμίσεις ή ψηφιακούς πίνακες ελέγχου που ενθαρρύνουν συμπεριφορές εξοικονόμησης ενέργειας.
- Παρακολουθήστε την πρόοδο σε εβδομαδιαία βάση. Ανταμείψτε την τάξη ή το έτος με το μεγαλύτερο ποσοστό μείωσης.
- Συνδέστε τα ευρήματα με μαθήματα σχετικά με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, την ανάλυση δεδομένων και την τοπική πολιτική.
- **Επέκταση:** Συνεργαστείτε με τοπικούς φορείς ενέργειας ή εταιρείες κοινής ωφέλειας για τη διοργάνωση εργαστηρίων ή επισκέψεων στο πεδίο.

2. Οργάνωση μιας ολοκληρωμένης εκστρατείας ανακύκλωσης

- **Στόχος:** Προώθηση της περιβαλλοντικής ευθύνης και της συστημικής σκέψης μέσω της συμμετοχής των τάξεων στη βελτίωση των προσπαθειών ανακύκλωσης του σχολείου.
- **Σχετικοί ΣΒΑ:** ΣΒΑ 12 (Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή), ΣΒΑ 6 (Καθαρό νερό και αποχέτευση), ΣΒΑ 14 (Ζωή κάτω από το νερό), ΣΒΑ 15 (Ζωή στη στεριά)
- **Προσέγγιση:**
 - Δημιουργήστε επιτροπές ανακύκλωσης υπό την ηγεσία των μαθητών, υπεύθυνες για τη δημιουργία σημείων συλλογής διαφορετικών υλικών (χαρτί, πλαστικό, μέταλλα, ηλεκτρονικά).
 - Οι τάξεις παρακολουθούν και καταγράφουν τις ποσότητες των ανακυκλώσιμων υλικών κάθε εβδομάδα, προετοιμάζοντας γραφήματα και παρουσιάσεις σχετικά με τη μείωση των αποβλήτων.

Εταίροι του έργου

- Σύνδεση των δραστηριοτήτων με τα προγράμματα σπουδών των φυσικών επιστημών και των μαθηματικών μέσω πρακτικής ανάλυσης δεδομένων και μοντελοποίησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- Σύνδεση των αποτελεσμάτων της ανακύκλωσης με δράσεις της κοινότητας, μέσω της οργάνωσης ενημερωτικών εκδηλώσεων για τους γονείς ή της συνεργασίας με τοπικά κέντρα ανακύκλωσης.
- **Επέκταση:** Συνδυάστε την εκστρατεία ανακύκλωσης με δημιουργικές προκλήσεις ανακύκλωσης (π.χ. διαγωνισμούς γλυπτικής ή σχεδιασμό πρακτικών προϊόντων) για την επίτευξη του Στόχου 9 (Βιομηχανία, Καινοτομία και Υποδομές).

3. Σχεδιασμός και συντήρηση ενός προγράμματος κοινοτικού κήπου

- **Στόχος:** Προώθηση της βιοποικιλότητας, των υγιεινών διατροφικών επιλογών και της συμμετοχής της κοινότητας τόσο σε αστικά όσο και σε αγροτικά σχολικά περιβάλλοντα.
- **Σχετικοί ΣΒΑ:** ΣΒΑ 2 (Καμία πείνα), ΣΒΑ 3 (Καλή υγεία και ευημερία), ΣΒΑ 4 (Ποιοτική εκπαίδευση), ΣΒΑ 15 (Ζωή στη ξηρά)
- **Προσέγγιση:**
 - Συμμετοχή των τάξεων στην έρευνα και τον σχεδιασμό: αναγνώριση αυτοχθόνων και εποχιακών φυτών, σχεδιασμός της διάταξης του κήπου και ανάθεση εργασιών συντήρησης.
 - Συνεργασία με τοπικούς ειδικούς στην κηπουρική, ΜΚΟ ή γεωργικούς συνεταιρισμούς.

Εταίροι του έργου

- Χρησιμοποιήστε τη συγκομιδή του κήπου ως ευκαιρία για διατροφική εκπαίδευση και μαθηματικά (μέτρηση της ανάπτυξης, υπολογισμός της απόδοσης).
- Διοργάνωση μιας ανοιχτής ημέρας για γονείς και μέλη της κοινότητας, προκειμένου να παρουσιαστεί ο κήπος και να μοιραστούν βιώσιμες πρακτικές κηπουρικής.
- **Επέκταση:** Δωρίστε ένα μέρος της παραγωγής σε τοπικά καταφύγια ή κοινοτικές κουζίνες, συμβάλλοντας έτσι στην επίτευξη του ΣΒΑ 1 (Κατάργηση της φτώχειας) και του ΣΒΑ 10 (Μείωση των ανισοτήτων).

4. Ανάπτυξη εκστρατείας ευαισθητοποίησης και προώθησης

- **Στόχος:** Ενίσχυση της φωνής των μαθητών και των επικοινωνιακών τους δεξιοτήτων μέσω της διοργάνωσης εκστρατειών που ενημερώνουν τους συμμαθητές και την ευρύτερη κοινότητα σχετικά με θέματα περιβαλλοντικής και κοινωνικής δικαιοσύνης.
- **Σχετικοί ΣΒΑ:** Όλοι οι ΣΒΑ, με ιδιαίτερη έμφαση στον ΣΒΑ 5 (Ισότητα των φύλων), τον ΣΒΑ 10 (Μείωση των ανισοτήτων), τον ΣΒΑ 13 (Δράση για το κλίμα), τον ΣΒΑ 16 (Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί) και τον ΣΒΑ 17 (Συνεργασίες για τους Στόχους)
- **Προσέγγιση:**
 - Ομάδες μαθητών επιλέγουν ένα επίκαιρο ζήτημα (π.χ. εξοικονόμηση νερού, ισότητα των φύλων, καταπολέμηση του εκφοβισμού).
 - Ερευνούν σχετικά δεδομένα, συνδέσεις με εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές, καθώς και παραδείγματα από σχολεία-εταίρους.

Εταίροι του έργου

- Δημιουργήστε αφίσες, γραφήματα, παρουσιάσεις, podcast ή περιεχόμενο για τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.
- Οργανώστε «Εκθέσεις Βιωσιμότητας» ή συμμετέχετε σε διεθνείς ημέρες ευαισθητοποίησης, προσκαλώντας τους ενδιαφερόμενους φορείς για διάλογο και ανταλλαγή απόψεων.
- **Επέκταση:** Συνδέστε σχολεία σε διαφορετικές περιοχές ή χώρες για κοινές εκστρατείες (π.χ. σύγκριση αφισών για τη δράση για το κλίμα με συνεργαζόμενα σχολεία σε άλλες περιοχές της Ευρώπης, μέσω του eTwinning ή της Ευρωπαϊκής Πύλης Νεολαίας).

5. Δραστηριότητες ενσωμάτωσης και συνεργασίας: Χτίζοντας γέφυρες μεταξύ των ΣΒΑ

- **Διαθεματική Εβδομάδα ΣΒΑ:** Οργανώστε μια εκδήλωση για όλο το σχολείο, όπου κάθε τάξη θα υιοθετήσει έναν ή δύο ΣΒΑ, θα σχεδιάσει διαδραστικές δραστηριότητες και θα παρουσιάσει λύσεις σε μια τελική έκθεση, υπογραμμίζοντας την αλληλεξάρτηση όλων των στόχων.
- **Ζωντανά εργαστήρια και έρευνα δράσης:** Ζητήστε από τους μαθητές να εντοπίσουν ένα πραγματικό τοπικό πρόβλημα (π.χ. ρύπανση από πλαστικά κοντά σε ένα ποτάμι), να συνεργαστούν με εταίρους της κοινότητας για να διαγνώσουν τις αιτίες και να εφαρμόσουν πιλοτικές παρεμβάσεις, καταγράφοντας την πρόοδο σε κοινά χαρτοφυλάκια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).
- **Λέσχες βιωσιμότητας υπό την καθοδήγηση συμμαθητών:** Ενδυναμώστε τους μαθητές ως διαμεσολαβητές συνεχιζόμενων οικολογικών δράσεων, από την παρακολούθηση της χρήσης καθαρής ενέργειας (ΣΒΑ 7) έως τη διεξαγωγή εκστρατειών κατά των διακρίσεων (ΣΒΑ 5, ΣΒΑ 10).

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Αυτές οι ασκήσεις με βάση την εφαρμογή δίνουν έμφαση στη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και τον αναστοχασμό στον πραγματικό κόσμο, θεμέλιους λίθους τόσο των ΣΒΑ όσο και της ποιοτικής εκπαίδευσης στο ευρωπαϊκό πλαίσιο. Προσαρμόζοντάς τις στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών και στις τοπικές πραγματικότητες, τα τουρκικά και τα ευρωπαϊκά σχολεία καλλιεργούν κρίσιμες δεξιότητες και αξίες για ένα δίκαιο, χωρίς αποκλεισμούς και βιώσιμο μέλλον (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017).

8. Παραρτήματα

8.1 Γλωσσάριο

Ενεργός πολιτείοτητα

Η ενεργός συμμετοχή των ατόμων στην κοινωνική ζωή και στις δημοκρατικές διαδικασίες μέσω της εμπλοκής στην κοινότητα, της συνηγορίας, του εθελοντισμού και των εκστρατειών για τη βιωσιμότητα. Συνδέεται στενά με τους ΣΒΑ 4, 10, 11, 13 και 16.

Ικανότητα δράσης

Η ικανότητα να ενεργεί με πρωτοβουλία σε θέματα βιωσιμότητας, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να συν-δημιουργεί λύσεις. Βασικό συστατικό του πλαισίου GreenComp, που συμβάλλει στους ΣΒΑ 4, 10 και 16.

Αξιολόγηση για την εκπαίδευση στην αειφορία

Μια συνδυαστική προσέγγιση διαμορφωτικών και συνολικών μεθόδων, όπως κριτήρια αξιολόγησης, χαρτοφυλάκια, αξιολόγηση από ομοτίμους/αυτοαξιολόγηση που αξιολογούν όχι μόνο τις γνώσεις αλλά και την ομαδική εργασία, την πολιτική ευθύνη και τον αντίκτυπο (ΣΒΑ 4, 17).

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Κυκλική οικονομία

Ένα αναγεννητικό σύστημα παραγωγής και κατανάλωσης στο οποίο οι πόροι επαναχρησιμοποιούνται, μοιράζονται, επισκευάζονται και ανακυκλώνονται, μειώνοντας τον περιβαλλοντικό αντίκτυπο (ΣΒΑ 9, 12, 13).

Δράση για το κλίμα (ΣΒΑ 13)

Προσπάθειες μετριασμού και προσαρμογής στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής μέσω της εκπαίδευσης, της καινοτομίας και της αλλαγής συμπεριφοράς. Τα σχολεία προσεγγίζουν αυτό το θέμα μέσω περιβαλλοντικών ελέγχων, εκστρατειών ευαισθητοποίησης και πρακτικών καθαρής ενέργειας.

Μάθηση με βάση την κοινότητα

Μάθηση που εστιάζει στο τοπικό πλαίσιο, εμπλέκοντας τους ενδιαφερόμενους φορείς στη συμμετοχική επίλυση προβλημάτων με βάση την εμπειρία, η οποία συχνά υλοποιείται μέσω μοντέλων Living Labs ή μάθησης μέσω της παροχής υπηρεσιών (ΣΒΑς 11, 13, 17).

Αξιολόγηση βάσει ικανοτήτων

Ένα μοντέλο αξιολόγησης που δίνει προτεραιότητα στην απόκτηση ικανοτήτων βιωσιμότητας, όπως η κριτική σκέψη, η συνεργασία και ο προσανατολισμός στις αξίες αντί της απομνημόνευσης περιεχομένου. Ευθυγραμμίζεται με τα πλαίσια GreenComp και OECD 2030.

Συν-δημιουργία

Μια συνεργατική διαδικασία όπου μαθητές, εκπαιδευτικοί και μέλη της κοινότητας προσδιορίζουν από κοινού τις προκλήσεις, σχεδιάζουν παρεμβάσεις και αξιολογούν τα αποτελέσματα προωθώντας την ανάληψη ευθύνης και τη δράση σε όλους τους ΣΒΑ.

Σχεδιαστική σκέψη

Μια δημιουργική, επαναληπτική μεθοδολογία που καθοδηγεί τους μαθητές μέσα από

Εταίροι του έργου

στάδια ενσυναίσθησης, δημιουργίας ιδεών, δημιουργίας πρωτοτύπων και δοκιμών, με σκοπό την ανάπτυξη λύσεων βιωσιμότητας για τον πραγματικό κόσμο (ΣΒΑ 3, 9, 11).

Ψηφιακή παιδεία

Η ικανότητα χρήσης ψηφιακών εργαλείων και πλατφορμών για επικοινωνία, δημιουργικότητα και συνεργασία κρίσιμη για την προώθηση των ΣΒΑ μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης, έργων δεδομένων και παγκόσμιου διαλόγου (ΣΒΑ 4, 9, 17).

Ποικιλομορφία και ένταξη

Παιδαγωγικές αρχές που εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση και εκπροσώπηση για όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με διαφορετικές ικανότητες, υπόβαθρο και μαθησιακές ανάγκες σχετικές με τους ΣΒΑ 4, 5, 10 και 16.

Περιβαλλοντική ευθύνη

Η συνειδητοποίηση των ανθρώπινων επιπτώσεων στα οικοσυστήματα και η δέσμευση για την ελαχιστοποίηση της οικολογικής βλάβης μέσω βιώσιμων πρακτικών και προώθησης πολιτικών (ΣΒΑ 6, 7, 12, 13, 14, 15).

Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ)

Μια πρωτοβουλία της ΕΕ που στοχεύει στην κλιματική ουδετερότητα και τη συστημική βιωσιμότητα έως το 2050. Σχετική με την εκπαίδευση μέσω πρωτοβουλιών που υποστηρίζουν την καθαρή ενέργεια, τη βιώσιμη γεωργία και τη χωρίς αποκλεισμούς μετάβαση (ΣΒΑ 7, 9, 11, 13, 16).

Ευρωπαϊκή ταυτότητα

Μια κοινή ταυτότητα που βασίζεται στις αξίες της δημοκρατίας, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της αλληλεγγύης και της πολυμορφίας. Ενισχύεται μέσω συνεργατικών δράσεων για τους ΣΒΑ σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Βιωματική μάθηση

Μάθηση μέσω άμεσης και αυθεντικής εμπλοκής με περιβάλλοντα και κοινότητες. Προωθεί συναισθηματικές, ηθικές και διανοητικές συνδέσεις με τις προκλήσεις της βιωσιμότητας (UNESCO, 2017).

Παιχνιδοποίηση

Εφαρμογή στοιχείων σχεδιασμού παιχνιδιών, όπως εργασίες, επίπεδα, ανταγωνισμός ή βαθμολογία για την ενίσχυση της παρακίνησης και της εμπλοκής στη μάθηση για τη βιωσιμότητα (ΣΒΑ 4, 12, 13).

GreenComp

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο ικανοτήτων βιωσιμότητας που ξεκίνησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Περιγράφει τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις διαθέσεις που απαιτούνται για να ζούμε και να ενεργούμε με βιώσιμο τρόπο (συνδέεται με όλους τους 17 ΣΒΑ).

Διεπιστημονική μάθηση

Συνδυασμός γνώσεων από πολλαπλές επιστημονικές ειδικότητες, όπως οι φυσικές επιστήμες, η ηθική, οι τέχνες και η γεωγραφία για την ολιστική αντιμετώπιση των προκλήσεων της βιωσιμότητας (ΣΒΑ 4, 12, 13, 16).

Ζωντανά Εργαστήρια

Συμμετοχικοί εκπαιδευτικοί χώροι όπου οι μαθητές αντιμετωπίζουν πραγματικά ζητήματα βιωσιμότητας στις τοπικές τους κοινότητες μέσω πειραμάτων και πρωτοτύπων που σχεδιάζονται από κοινού (ΣΒΑ 11, 13, 17).

Πρωτοβουλίες υπό την ηγεσία των συνομηλίκων

Έργα υπό την ηγεσία των νέων, στα οποία οι μαθητές αναλαμβάνουν ηγετικό ρόλο στην οργάνωση δράσεων βιωσιμότητας, στη διδασκαλία των συνομηλίκων τους ή στην ανάπτυξη εκστρατειών (ΣΒΑς 4, 5, 10, 17).

Εταίροι του έργου

Αξιολόγηση χαρτοφυλακίου

Μια αξιολογική προσέγγιση που συλλέγει και αναλύει τις εργασίες, τα σχέδια και την πρόοδο των μαθητών στην εφαρμογή στρατηγικών ΣΒΑ και δεξιοτήτων βιωσιμότητας.

Μάθηση βασισμένη σε προβλήματα (PBL)

Διδασκαλία που επικεντρώνει τη μάθηση των μαθητών στην επίλυση σύνθετων προβλημάτων βιωσιμότητας, ενθαρρύνοντας την κριτική σκέψη και τη συνεργατική έρευνα (ΣΒΑs 3, 6, 12, 13).

Μάθηση μέσω κοινωνικής προσφοράς (SL)

Εκπαιδευτική προσέγγιση που συνδυάζει την ακαδημαϊκή μάθηση με την κοινωνική υπηρεσία, ευθυγραμμίζοντας τις δράσεις των μαθητών με τους πραγματικούς ΣΒΑ μέσω της συμμετοχής στα κοινά (ΣΒΑ 1, 2, 3, 10, 17).

Αλληλεγγύη

Μια βασική ευρωπαϊκή και παγκόσμια αξία που ενθαρρύνει την αμοιβαία υποστήριξη, την κοινωνική δικαιοσύνη και την ισότιμη ανάπτυξη θεμελιώδης για τις δράσεις στο πλαίσιο των ΣΒΑs 1, 5, 10 και 16.

Δράση των μαθητών

Η ικανότητα των μαθητών να θέτουν στόχους, να αναστοχάζονται και να αναλαμβάνουν δράση για θετικές αλλαγές στην κοινότητά τους. Συνδέεται στενά με τον ΣΒΑ 4 και το πλαίσιο GreenComp.

Εβδομάδα Βιωσιμότητας

Μια ειδική περίοδος για πρωτοβουλίες, εργαστήρια και προκλήσεις σε επίπεδο σχολείου που προωθούν την κατανόηση και τη δράση για τη βιώσιμη ανάπτυξη σχετικά με βασικούς ΣΒΑ. Έχει χρησιμοποιηθεί με επιτυχία σε πολλά σχολεία της Ουγγαρίας και της Τουρκίας.

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs)

Δεκαεπτά αλληλένδετοι στόχοι του ΟΗΕ που υιοθετήθηκαν το 2015 ως παγκόσμια έκκληση για την εξάλειψη της φτώχειας, την προστασία του πλανήτη και τη βελτίωση της ζωής μέσω μιας ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς και με ισότητα έως το 2030.

Συστημική σκέψη

Μια αναλυτική προσέγγιση για την κατανόηση των αλληλεξαρτήσεων μεταξύ οικολογικών, κοινωνικών και οικονομικών συστημάτων. Επιτρέπει στους μαθητές να κατανοήσουν τις αλυσίδες αιτίου-αποτελέσματος και τις ακούσιες συνέπειες (ΣΒΑ 7, 12, 13).

Ο εκπαιδευτικός ως διευκολυντής της μάθησης

Ο εξελισσόμενος ρόλος των εκπαιδευτικών που ενθαρρύνουν την αυτονομία των μαθητών και καθοδηγούν ουσιαστικές, βασισμένες σε αξίες δράσεις που συνδέονται με τους παγκόσμιους στόχους και τις ευρωπαϊκές στρατηγικές.

Θεματικά έργα / εκδηλώσεις

Δομημένες σχολικές δραστηριότητες (π.χ. Εκθέσεις Βιωσιμότητας, Εβδομάδα Κινητικότητας) που εστιάζουν σε έναν ή περισσότερους ΣΒΑ, οι οποίες προωθούν την εφαρμοσμένη μάθηση, την ένταξη και τη συμμετοχή της κοινότητας.

Προσανατολισμός στις αξίες

Προσωπική και συλλογική ευθυγράμμιση με ηθικές αρχές όπως η δικαιοσύνη, η ισότητα και η μακροπρόθεσμη ευθύνη. Απαραίτητο για το όραμα και την προώθηση ενός μέλλοντος ευθυγραμμισμένου με τους ΣΒΑ.

Συμμετοχή των νέων

Ενεργός συμμετοχή των νέων στη λήψη αποφάσεων, τον σχεδιασμό και τις διαδικασίες προώθησης μιας βιώσιμης και ισότιμης κοινωνίας, σε σύνδεση με τους ΣΒΑ 4, 10, 16 και 17.

Εταίροι του έργου

8.2 Κατάλογος συντομογραφιών

ABCD – Ανάπτυξη της κοινότητας με βάση τα πλεονεκτήματα

Μια μεθοδολογία που εντοπίζει και αξιοποιεί τα πλεονεκτήματα της κοινότητας συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων, των θεσμών και των πόρων ως βάση για την τοπική ανάπτυξη και τη δημιουργία συνεργασιών στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

DG – Γενική Διεύθυνση

Αναφέρεται στα εκτελεστικά τμήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που είναι αρμόδια για συγκεκριμένους τομείς πολιτικής, όπως η εκπαίδευση (ΓΔ EAC) ή η δράση για το κλίμα (ΓΔ CLIMA).

EAPN – Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά της Φτώχειας

Ένα ευρωπαϊκό δίκτυο ΜΚΟ που καταπολεμά τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, συχνά ευθυγραμμισμένο με στόχους όπως ο ΣΒΑ 1 (Κατάργηση της φτώχειας) και ο ΣΒΑ 10 (Μείωση των ανισοτήτων).

ECO – Πρόγραμμα ECO-Schools

Ένα διεθνές εκπαιδευτικό πρόγραμμα που προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ενεργό συμμετοχή των πολιτών και την περιβαλλοντική ευθύνη μέσω μιας ολιστικής προσέγγισης σε επίπεδο σχολείου.

EE – Ευρωπαϊκή Ένωση

Μια πολιτική και οικονομική ένωση 27 κρατών μελών που προωθεί τις κοινές αξίες της δημοκρατίας, της βιωσιμότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ΕΕ είναι ένας από τους κύριους παράγοντες στην παγκόσμια προώθηση των ΣΒΑ.

EUR – Ευρώ

Το επίσημο νόμισμα της Ευρωζώνης, που χρησιμοποιείται ως σημείο αναφοράς σε

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

συζητήσεις σχετικά με τη χρηματοδότηση της ΕΕ, την αναπτυξιακή βοήθεια ή τις επενδύσεις βιωσιμότητας.

GreenComp – Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Ικανοτήτων για τη Βιωσιμότητα

Ένα πλαίσιο που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να καθοδηγήσει τη μάθηση με βάση τις ικανότητες για τη βιωσιμότητα σε όλους τους τομείς και τα εκπαιδευτικά συστήματα.

INE – Instituto Nacional de Estatística (Πορτογαλία)

Το επίσημο εθνικό στατιστικό ινστιτούτο της Πορτογαλίας, που χρησιμοποιείται συχνά ως πηγή δεδομένων στην εθνική παρακολούθηση των ΣΒΑ και σε εκπαιδευτικά προγράμματα που βασίζονται σε δεδομένα.

LMS – Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης

Ψηφιακή πλατφόρμα ή λογισμικό που χρησιμοποιείται για την παροχή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, το οποίο χρησιμοποιείται συχνά στην ηλεκτρονική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

MDGs – Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας

Οι οκτώ παγκόσμιοι αναπτυξιακοί στόχοι που θεσπίστηκαν πριν από τους ΣΒΑ, οι οποίοι ίσχυαν από το 2000 έως το 2015 και εστίαζαν στη μείωση της φτώχειας, την εκπαίδευση, την ισότητα των φύλων και την υγεία.

Υπουργείο Παιδείας

Εθνική αρχή υπεύθυνη για την εφαρμογή των εκπαιδευτικών πολιτικών. Αναφέρεται σε παραδείγματα συγκεκριμένων χωρών, όπως η Τουρκία, η Ουγγαρία και η Πορτογαλία, σχετικά με την ευθυγράμμιση με τους ΣΒΑ.

MKO – Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που συχνά υποστηρίζουν την υλοποίηση των ΣΒΑ

Εταίροι του έργου**universität
wien**

στους τομείς της εκπαίδευσης, της προστασίας του περιβάλλοντος και της κοινωνικής δικαιοσύνης σε τοπικό και διεθνές επίπεδο.

ΟΟΣΑ – Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Ένας διεθνής οργανισμός που υποστηρίζει τον διάλογο για τις πολιτικές, την καινοτομία στην εκπαίδευση και τη βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων μέσω του «Οδηγού Μάθησης» του προγράμματος «Εκπαίδευση 2030».

PBL – Μάθηση με βάση τα προβλήματα

Μια προσέγγιση μάθησης βασισμένη στην έρευνα, όπου οι μαθητές διερευνούν προκλήσεις που σχετίζονται με τους ΣΒΑ μέσω της κριτικής σκέψης, της συνεργασίας και του σχεδιασμού λύσεων.

SEL – Κοινωνική και συναισθηματική μάθηση

Μια παιδαγωγική προσέγγιση που αναπτύσσει τη συναισθηματική νοημοσύνη, την ενσυναίσθηση και τη συνεργασία, στοιχεία κρίσιμα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων της βιωσιμότητας και την υποστήριξη της ηθικής αναστοχασμού.

SDGs – Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Οι 17 στόχοι που υιοθετήθηκαν από όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ στην Ατζέντα 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, οι οποίοι καλύπτουν τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία, το περιβάλλον, η ισότητα και η ειρήνη.

SEGs – Στόχοι Βιώσιμης Εκπαίδευσης (*χρησιμοποιούνται περιστασιακά ως συναφείς όροι που χρησιμοποιούνται για τους ΣΒΑ σε παιδαγωγικά πλαίσια*)

Αναφέρεται σε εκπαιδευτικούς στόχους που ευθυγραμμίζονται με τους ΣΒΑs, ιδίως στην ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών και στην κατάρτιση εκπαιδευτικών.

SELFIE – Αυτοανασκόπηση για την αποτελεσματική μάθηση μέσω της προώθησης της καινοτομίας με τη χρήση εκπαιδευτικών τεχνολογιών

Εταίροι του έργου

Ένα ψηφιακό εργαλείο αυτοαξιολόγησης που αναπτύχθηκε από την ΕΕ για τα σχολεία, με σκοπό την αξιολόγηση της χρήσης των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδασκαλία, συμπεριλαμβανομένης της καινοτομίας που συνδέεται με τη βιωσιμότητα.

SL – Μάθηση μέσω κοινωνικής προσφοράς

Μια εκπαιδευτική προσέγγιση που ενσωματώνει ουσιαστική κοινωνική υπηρεσία με διδασκαλία και αναστοχασμό, με σκοπό τον εμπλουτισμό της μάθησης των μαθητών και την προώθηση της κοινωνικής συμμετοχής.

STEM – Επιστήμη, Τεχνολογία, Μηχανική και Μαθηματικά

Ένα διεπιστημονικό εκπαιδευτικό πεδίο σχετικό με την προώθηση πράσινων τεχνολογιών, ενέργειας, καινοτομίας και λύσεων εστιασμένων στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).

TEMA – Τουρκικό Ίδρυμα για την Καταπολέμηση της Διάβρωσης του Εδάφους, την Αναδάσωση και την Προστασία των Φυσικών Οικοτόπων

Μια τουρκική ΜΚΟ που συμμετέχει ενεργά στον Στόχο 15 (Ζωή στη Γη) και αναφέρεται συχνά σε παραδείγματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα στην Τουρκία.

OHE – Ηνωμένα Έθνη

Ένας διεθνής οργανισμός που συντονίζει τη συνεργατική δράση μεταξύ των χωρών για την επίτευξη των ΣΒΑ και την προώθηση της ειρήνης, της ανάπτυξης και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

UNESCO – Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, την Επιστήμη και τον Πολιτισμό

Βασικός παγκόσμιος οργανισμός που υποστηρίζει τον ΣΒΑ 4 (Ποιοτική Εκπαίδευση) και την Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (ΕΒΑ), ο οποίος αναφέρεται συχνά στο παιδαγωγικό πλαίσιο του εγχειριδίου.

Εταίροι του έργου

ΠΟΥ – Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών που συνδέεται με τον ΣΒΑ 3 (Καλή Υγεία και Ευημερία).
Αν και δεν αναφέρεται εκτενώς στο εγχειρίδιο, παρέχει κρίσιμα δεδομένα σχετικά με την υγεία που χρησιμοποιούνται ως αναφορά στην εκπαίδευση.

WWF Türkiye - Παγκόσμιο Ταμείο για τη Φύση - Τουρκία

Μια σημαντική περιβαλλοντική ΜΚΟ που συνεργάζεται με σχολεία σε έργα ΣΒΑ σχετικά με τη βιοποικιλότητα και το κλίμα στο πλαίσιο της Τουρκίας.

8.3 Περαιτέρω βιβλιογραφία

Aldrich, D. P. (2012). Building Resilience: Social Capital in Post-Disaster Recovery.

Εξετάζει τον ρόλο των κοινωνικών δομών και της συμμετοχής της κοινότητας στην ανθεκτικότητα, σχετικό για σχολεία που εργάζονται για τους ΣΒΑ 11 και 17.

Στρατηγική για τη βιοοικονομία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2018).

Ο χάρτης πορείας της ΕΕ για τη μεταμόρφωση των βιολογικών τομέων, που υποστηρίζει τη μετάβαση σε βιώσιμη γεωργία, ενέργεια και κύκλους υλικών πέρα από τις στρατηγικές της Πράσινης Συμφωνίας.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/environment/bioeconomy/bioeconomy-strategy_en

Έκθεση Brundtland (Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, 1987): Το Κοινό μας Μέλλον.

Η πηγή της σύγχρονης έννοιας της βιώσιμης ανάπτυξης.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf>

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Edwards, M., & Saltmarshe, D. (2018). Το δίλημμα της ανάπτυξης: Ασφάλεια, ευημερία και επιστροφή στο κοινωνικό συμβόλαιο.

Ακαδημαϊκές απόψεις σχετικά με τις συνδέσεις μεταξύ της ανάπτυξης χωρίς αποκλεισμούς, της πολιτικής και της ιθαγένειας.

Συνασπισμός «Εκπαίδευση για το Κλίμα» (Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

Μια ζωντανή πρωτοβουλία της ΕΕ που υποστηρίζει τη μάθηση μεταξύ ομότιμων, τη συν-δημιουργία και τη δράση για το κλίμα μέσα και μέσω της εκπαίδευσης.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://education-for-climate.ec.europa.eu/>

Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος. (2023). Έκθεση για την κατάσταση και τις προοπτικές του περιβάλλοντος.

Μια περιοδική, βασισμένη σε δεδομένα έκθεση που αναλύει τις περιβαλλοντικές τάσεις και προκλήσεις σε όλη την Ευρώπη, υποστηρίζοντας τον διαθεματικό σχεδιασμό μαθημάτων για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ).

Διαθέσιμη στη διεύθυνση: <https://www.eea.europa.eu/soer>

Hofman-Bergholm, M. (2018). «Επανεξέταση της έννοιας της βιωσιμότητας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της ευημερίας».

Η μελέτη αυτή συνδέει την ολιστική ευημερία με τη μετασχηματιστική εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα στο ευρωπαϊκό πλαίσιο.

Έκτη Έκθεση Αξιολόγησης της IPCC: Κλιματική Αλλαγή 2023.

Οριστικά επιστημονικά ευρήματα για την κατανόηση των τρεχόντων και μελλοντικών κλιματικών κινδύνων, με εκπαιδευτική συνάφεια για τους ΣΒΑ 7, 11, 13, 14 και 15.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.ipcc.ch/assessment-report/ar6/>

Peters, M. A., Heraud, R., & Gibbons, A. (2019). «Προς μια φιλοσοφία της εκπαίδευσης για τη βιωσιμότητα: Πολιτική, πρακτική και καινοτομία». Εκπαιδευτική Φιλοσοφία και

Εταίροι του έργου

**universität
wien**

Θεωρία, 51(5), 409-415.

Μια επιστημονική επισκόπηση που συνδέει τα πλαίσια πολιτικής με την πρακτική αλλαγή στην εκπαίδευση για τη βιωσιμότητα.

Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UNECE). (2012).

Μαθαίνοντας για το μέλλον: Ικανότητες στην εκπαίδευση για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Μια θεμελιώδης αναφορά για εκπαιδευτικούς που σχεδιάζουν μοντέλα ικανοτήτων βιωσιμότητας σε επίπεδο σχολείου και διαθεματικά.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση:

https://unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf

Παγκόσμια Τράπεζα (2020). Μετασχηματισμός της εκπαίδευσης για αποτελέσματα στην Ανατολική Ευρώπη και την Κεντρική Ασία.

Εξετάζει εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις και καινοτομίες μεγάλης κλίμακας για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒAs) σε διάφορες ευρωπαϊκές περιοχές.

Αυτές οι πηγές παρέχουν κρίσιμες προοπτικές και εργαλεία για την περαιτέρω βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών, την ανάλυση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης, της ευρωπαϊκής πολιτικής και της ολιστικής εκπαίδευσης. Για πόρους που μπορούν να αξιοποιηθούν, ανατρέξτε επίσης σε σημαντικές ανοιχτές εκπαιδευτικές πύλες, όπως η Πλατφόρμα Αποτελεσμάτων του Προγράμματος Erasmus+ και η Συμμαχία για την Εκπαίδευση για το Κλίμα.

8.4 Συχνές ερωτήσεις (FAQ)

1. Γιατί τα σχολεία πρέπει να ασχοληθούν με τους 17 ΣΒΑ;

Η ενασχόληση με τους ΣΒΑ προετοιμάζει τους μαθητές για μια ουσιαστική ιδιότητα του πολίτη και αντιμετωπίζει επείγουσες παγκόσμιες προκλήσεις, όπως η κλιματική αλλαγή, η ανισότητα, η ειρήνη και η προστασία του περιβάλλοντος. Η ενσωμάτωση των ΣΒΑ

Εταίροι του έργου

universität
wien

υποστηρίζει την ολιστική ανάπτυξη ικανοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της συστημικής σκέψης, της κριτικής ανάλυσης και της πρωτοβουλίας, ενώ ταυτόχρονα οικοδομεί μια κοινή ευρωπαϊκή ταυτότητα ριζωμένη στην αλληλεγγύη και τη βιωσιμότητα (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022; UNESCO, 2017).

2. Πώς μπορούν τα σχολεία να επιλέξουν σε ποιους ΣΒΑ θα επικεντρωθούν;

Τα σχολεία ενθαρρύνονται να:

- Αξιολογούν τις ανάγκες και τα πλεονεκτήματα της κοινότητας σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς.
- Να ευθυγραμμίζουν τις προτεραιότητες των έργων με την τοπική συνάφεια (π.χ. ΣΒΑ 4 για την εκπαιδευτική ένταξη, ΣΒΑ 13 για τη δράση για το κλίμα).
- Να εναλλάσσουν την εστίαση στους ΣΒΑ κάθε εξάμηνο, ώστε να εξασφαλίζεται ολοκληρωμένη κάλυψη.
- Να εμπλέκουν τους μαθητές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ώστε να καλλιεργήσουν το αίσθημα της ιδιοκτησίας και της πρωτοβουλίας.

3. Ποια είναι μερικά παραδείγματα σχολικών προγραμμάτων με επίκεντρο τους ΣΒΑ;

Συνηθισμένα έργα με επίκεντρο τους ΣΒΑ περιλαμβάνουν:

- Διαγωνισμούς εξοικονόμησης ενέργειας (ΣΒΑ 7, ΣΒΑ 13)
- Εκστρατείες μείωσης των αποβλήτων και ανακύκλωσης (ΣΒΑ 12)
- Κοινοτική κηπουρική για την επισιτιστική ασφάλεια (ΣΒΑ 2, ΣΒΑ 15)
- Εκδηλώσεις για την κλιματική δράση και εκστρατείες ευαισθητοποίησης (ΣΒΑ 13)
- Εργαστήρια κατά του εκφοβισμού ή για την ένταξη, υπό την καθοδήγηση συνομηλίκων (ΣΒΑ 5, ΣΒΑ 10, ΣΒΑ 16)

Εταίροι του έργου

- Συνεργατικά Living Labs με τοπικούς εταίρους για την αντιμετώπιση πραγματικών ζητημάτων βιωσιμότητας

4. Ποιες περιβαλλοντικές κατευθυντήριες γραμμές της ΕΕ πρέπει να τηρούν τα σχολικά έργα;

Τα σχολικά έργα πρέπει να αναφέρονται:

- Την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (ΕΠΣ): τη γενική πολιτική για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας, καθαρής ενέργειας και κυκλικής οικονομίας έως το 2050.
- Τις οδηγίες της ΕΕ για τη μείωση των αποβλήτων, τα πρότυπα ανακύκλωσης και την καθαρή ενέργεια.
- Εθνικές προσαρμογές των περιβαλλοντικών σχεδίων δράσης της ΕΕ, όπως τα Σχέδια Δράσης της Πράσινης Συμφωνίας.
- Για διασυννοριακές δραστηριότητες, διασφαλίστε τη συμμόρφωση με τις διατάξεις του ΓΚΠΔ και της ηλεκτρονικής ασφάλειας κατά την ανταλλαγή εργασιών ή δεδομένων μαθητών.

5. Πώς μπορούν τα σχολεία να παρακολουθούν και να αξιολογούν τον αντίκτυπο των πρωτοβουλιών τους για τους ΣΒΑ;

- Χρησιμοποιήστε διαμορφωτικές και συνολικές αξιολογήσεις (παρουσιάσεις, εκθέσεις, ψηφιακά χαρτοφυλάκια).
- Θέστε σαφείς, μετρήσιμους στόχους που συνδέονται με κάθε ΣΒΑ (χρησιμοποιήστε έναν πίνακα στόχων-δεικτών).
- Συλλέξτε τόσο ποιοτικά (στοχασμοί μαθητών, μαρτυρίες) όσο και ποσοτικά (δεδομένα σχετικά με τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας/των αποβλήτων) στοιχεία.

Εταίροι του έργου

- Ενθαρρύνετε την αυτοαξιολόγηση και την αξιολόγηση από ομότιμους των μαθητών, καθώς και την τακτική ανταλλαγή απόψεων με τους εταίρους της κοινότητας (ΟΟΣΑ, 2018· UNESCO, 2017).

6. Ποιος είναι ο ρόλος της διασχολικής συνεργασίας ή της συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ στην εκπαίδευση για τους ΣΒΑ;

Η συνεργασία μεταξύ σχολείων, τόσο σε εθνικό όσο και σε επίπεδο ΕΕ, επιτρέπει:

- Την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και τη συγκριτική μάθηση (π.χ. eTwinning, Ευρωπαϊκή Πύλη Νεολαίας).
- Κοινά έργα που αναλύουν ζητήματα βιωσιμότητας σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο από πολλαπλές οπτικές γωνίες.
- Κοινές ψηφιακές εκστρατείες και διασχολικούς διαγωνισμούς για την ενίσχυση του αντίκτυπου.
- Γλωσσική και διαπολιτισμική ανταλλαγή, ενίσχυση της αλληλεγγύης και της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

7. Πώς μπορούν τα σχολεία να δημιουργήσουν συνεργασίες με τοπικές αρχές, ΜΚΟ ή επιχειρήσεις;

- Ξεκινήστε με μια αξιολόγηση των αναγκών/πλεονεκτημάτων της κοινότητας (προσέγγιση ABCD).
- Χαρτογραφήστε πιθανούς εταίρους με βάση κοινές αξίες και προτεραιότητες των ΣΒΑ.
- Ξεκινήστε την επικοινωνία μέσω συναντήσεων ή προσκλήσεων σε σχολικές εκδηλώσεις με θέμα τους ΣΒΑ.

Εταίροι του έργου

- Σχεδιάστε από κοινού έργα προς αμοιβαίο όφελος, όπως εκστρατείες ευαισθητοποίησης, καθαρισμούς γειτονιών, τοποθετήσεις μάθησης μέσω υπηρεσίας ή επαγγελματικές ομιλίες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022).

8. Ποια ψηφιακά εργαλεία και πόροι συνιστώνται για τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση έργων ΣΒΑ;

Οι συνιστώμενες πλατφόρμες περιλαμβάνουν:

- EU Learn για πόρους σχετικά με την πράσινη μετάβαση.
- eTwinning για ασφαλή διασχολική συνεργασία.
- SELFIE για την αξιολόγηση της «ετοιμότητας» των σχολείων στον ψηφιακό τομέα και στον τομέα της βιωσιμότητας.
- Πλατφόρμες ανοικτής πρόσβασης, όπως το World's Largest Lesson, το Gaia Education και το Sustainability Gamedia, για υλικό διδακτικού προγράμματος και συμμετοχή των μαθητών.

9. Πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί να διασφαλίσουν την ένταξη και τη συμμετοχή όλων των μαθητών σε έργα ΣΒΑ;

- Προσαρμόστε τις δραστηριότητες σε διαφορετικές ικανότητες και τρόπους μάθησης.
- Παρέχουν πολλαπλούς ρόλους (π.χ. ερευνητής, επικοινωνιολόγος, σχεδιαστής) στο πλαίσιο ομαδικών έργων.
- Χρησιμοποιούν αρχές καθολικού σχεδιασμού και διαφοροποιημένη αξιολόγηση.
- Να καλλιεργήσετε μια κουλτούρα στην τάξη που να εκτιμά τη διαφορετικότητα, τη δυνατότητα έκφρασης και τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων (Συμβούλιο της ΕΕ, 2018· UNESCO, 2017).

Εταίροι του έργου

10. Πού μπορώ να βρω επίσημες οδηγίες ή περαιτέρω επαγγελματική κατάρτιση σχετικά με την εκπαίδευση για τους ΣΒΑ και την κλιματική πολιτική της ΕΕ;

- Ευρωπαϊκή Επιτροπή: GreenComp, Education for Climate Coalition και η πύλη της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.
- Πόροι της UNESCO για την «Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη».
- Εκθέσεις του ΟΟΣΑ «Το μέλλον της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων: 2030» και «Εκπαίδευση για το Κλίμα».
- Εθνικοί φορείς, δίκτυα εκπαιδευτικών και πλατφόρμες ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων που αναφέρονται στην ενότητα «Περαιτέρω ανάγνωση» του εγχειριδίου σας.

Εταίροι του έργου

Αναφορές

Anefore. (2024). *Supporting education for sustainable development through Erasmus+ projects in Luxembourg.* <https://www.anefore.lu/>

APA. (n.d.). United Nations Sustainable Development Goals (SBAs). <https://www.apa.org/ed/precollege/psychology-teacher-network/introductory-psychology/sustainable-development-goals>

Apiday. (2024, July 1). The 17 Sustainable Development Goals - Apiday. <https://www.apiday.com/blog-posts/what-are-the-17-sustainable-development-goals>

Bridge 47. (2021). A coherent European approach to SBA Target 4.7. https://bridge47.org/sites/default/files/2021-07/7_pan_european_strategy.pdf

Brookings Institution. (2022). The SBAs will need action, bonding, and ritual. <https://www.brookings.edu/articles/the-SBAs-will-need-action-bonding-and-ritual-lessons-from-collective-intelligence/>

Caritas Europa. (2023). Beyond growth: the EU's path to a just economy. <https://www.caritas.eu/beyond-growth-the-eus-path-to-a-just-economy/>

Çetin, Ç. K., Varan, S., & Fışkın, C. S. (2015). Stakeholder participation in sustainability reporting: Analysis of firms in Turkey. *Aegean Journal of Strategic Research*, 6(1), 9–35. <https://doi.org/10.18354/esam.12164>

Class2Class. (2025). *Class2Class: Connecting classrooms through global project-based learning.* <https://www.class2class.org/>

College of Europe. (2021). From Burden-Sharing Justice to Harm-Avoidance Justice: Reimagining the EU's Approach to Climate Justice.

Εταίροι του έργου

universität
wien

<https://www.coleurope.eu/sites/default/files/uploads/page/14> Kevin Le Merle - From Burden-Sharing Justice to Harm-Avoidance Justice Reimagining the EU's Approach to Climate Justice (Duodecim Astra).pdf

Consilium. (2019). A new strategic agenda 2019–2024. <https://www.consilium.europa.eu/en/eu-strategic-agenda-2019-2024/>

Council of the EU. (2018). Council Recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018/C 189/01). European Union. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0604\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0604(01))

EAPN. (2022). A socially just and poverty-proof Green Deal. <https://www.eapn.eu/a-socially-just-and-poverty-proof-green-deal-eapn-capacity-building-report/>

ECDPM. (2024). The EU must reclaim its climate leadership. <https://ecdpm.org/work/eu-must-reclaim-its-climate-leadership>

Emerald. (2024). Unity in diversity: Navigating global connections through cultural diversity. <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/gea-10-2024-0122/full/html>

EPAL. (2023). *Embedding environmental justice in education: Tools for inclusive and sustainable adult learning.* Electronic Platform for Adult Learning in Europe. <https://epale.ec.europa.eu/>

Erasmus+ & European Solidarity Corps. (2024). Implementation guidelines green strategy. <https://www.cmepius.si/wp-content/uploads/2024/11/implementation-guidelines-green-strategy-nov24-en.pdf>

European Centre for Development Policy Management. (2023). *Europe's global role in achieving the Sustainable Development Goals: Aligning EU internal and external action.* ECDPM. <https://ecdpm.org/>

Εταίροι του έργου

universität
wien

European Commission. (2014). European Code of Conduct on Partnership in the framework of the European Structural and Investment Funds. https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guidelines/2014/european-code-of-conduct-on-partnership

European Commission. (2016). Next steps for a sustainable European future – European action for sustainability. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52016DC0739>

European Commission. (2019a). EU as a global leader. https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en

European Commission. (2019b). The European Green Deal. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

European Commission. (2022). Education and Training Monitor 2022 – Country Analysis. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/911fefe6-5808-11ed-92ed-01aa75ed71a1/language-en>

European Commission. (2022). GreenComp: The European sustainability competence framework. Joint Research Centre. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

European Commission. (2023). Global Gateway: EU's contribution to ΣBA implementation. https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_en

European Commission. (2023a). Sustainable Development Goals. https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/sustainable-development-goals_en

Εταίροι του έργου

European Commission. (2023b). European Union Voluntary National Review 2023.
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/15234730/17582411/KS-HA-23-001-EN-N.pdf>

European Commission. (2025). Learning for the green transition and sustainable development. <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/green-education/learning-for-the-green-transition>

European Commission. (n.d.a). International cooperation - European Commission - Environment. https://environment.ec.europa.eu/international-cooperation_en

European Commission. (n.d.b). SELFIE – Digital self-reflection tool. <https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/european-initiatives/selfie>

European School Munich. (n.d.). Sustainable Development at the European School Munich. <https://esmunich.de/en/general/about-us/sustainable-development.html>

European Sustainable Development Forum. (2022). *Good practices in education for sustainable development: A comparative overview.* ESDF Secretariat. <https://esdf.eu/publications/esd-good-practices-2022>

Eurydice. (2024). Learning for sustainability in Europe. <https://www.anefore.lu/wp-content/uploads/2024/04/Learning-for-sustainability-in-Europe.pdf>

Eurostat. (2024). SDG 12 - Responsible consumption and production. [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/ΣBA_12 -
Responsible consumption and production](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/ΣBA_12_-_Responsible_consumption_and_production)

Eurostat. (n.d.). 4. Quality education. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/database/quality-education>

Εταίροι του έργου

universität
wien

GreenComp – The European Sustainability Competence Framework. (2022). European Commission, Joint Research Centre.
<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC128040>

Horizon Magazine. (2024). The hands-on drive for sustainable living in Europe.
<https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/horizon-magazine/hands-drive-sustainable-living-europe>

Hungarian Ministry of Interior. (2024). Fenntarthatósági Témahét [Sustainability Theme Week]. <https://fnth.unipositor.hu/>

IEEP. (2022). Advancing Sustainable Development Goals within Europe and Globally: The Role of the EU. <https://ieep.eu/publications/advancing-sustainable-development-goals-within-europe-and-globally-the-role-of-the-eu/>

Institute for European Environmental Policy. (2022). *The EU's implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development: Aligning domestic and external action with the SBAs.* <https://ieep.eu/publications/the-eu-s-implementation-of-the-2030-agenda-for-sustainable-development>

International IDEA. (2023). European Union Voluntary National Review 2023. <https://www.idea.int/un-and-democracy/library/european-union-voluntary-national-review-2023>

ITU. (2025). EULean_SusMan Jean Monnet Module. <https://eujmm.itu.edu.tr/>

JPI Urban Europe. (2025). *Empowering youth for just transitions: Education, urban sustainability, and social equity.* <https://jpi-urbaneurope.eu/>

Εταίροι του έργου

universität
wien

Koundouri, P., Devves, A., & Plataniotis, A. (2021). *3D Sustainability transition policy: Mapping the European Green Deal, SBAs and the EU Semester*. Athens University of Economics and Business - ReSEES Laboratory. <https://www.unsdsn.gr/3d-policy-paper>

Kretzmann, J. P., & McKnight, J. L. (1993). *Building communities from the inside out: A path toward finding and mobilizing a community's assets*. ACTA Publications.

Leong, Y. (2024). *Engaging SBAs Agenda in Design Thinking Module*. <https://eiet.iikii.com.sg/download/engagingSBAs-agenda-into-a-design-thinking-module-14755.pdf>

Leturcq, P. (2025, May). *A Matter of Global Leadership*. <https://ieep.eu/wp-content/uploads/2025/05/A-Matter-of-Global-Leadership-IEEP-2025.pdf>

MPRA (Munich Personal RePEc Archive). (2023). *European sustainability governance and the alignment of education with the Green Deal*. <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/>

NAFSA. (2023). *Sustainability in International Higher Education: Strategic Alignment*. <https://www.nafsa.org/professional-resources/research-and-trends/trends-insights/sustainability-in-IHE-marapril24>

National Digital Library of India (NDLI) & British Council. (2024). *SBA-focused resources and collaborative teaching strategies*. <https://www.ndl.gov.in/SBA-resources>

NewClimate Institute. (2024). *EU Climate Partnerships – Fit for Purpose?* <https://newclimate.org/2024/02/12/eu-climate-partnerships-fit-for-purpose/>

OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. <https://www.oecd.org/education/2030-project/>

OECD. (2018). *The future of education and skills: OECD Learning Compass 2030*. <https://www.oecd.org/en/about/projects/future-of-education-and-skills-2030.html>

Εταίροι του έργου

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2016). *Human rights education and training: Achievements and challenges*. United Nations. <https://www.ohchr.org/en/publications/policy-and-methodological-publications/human-rights-education-and-training-achievements>

Oxfam. (2019). The Sustainable Development Goals: A Guide for Teachers. <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620842/edu-sustainable-development-guide-15072019-en.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Ozdemir, A. (2019). Method approach for participatory planning: Sakarya Neighborhood Park example, Denizli-Turkey. *Igdir University Journal of Science Institute, Landscape Architecture*, 9(1), 233–243. <https://doi.org/10.21597/jist.409777>

Science on Stage Europe. (2024). *Teaching sustainability through the SBAs: Classroom-ready STEM activities for European schools*. <https://www.science-on-stage.eu/>

Scientific Reports. (2023). EU climate action through an energy poverty lens. <https://www.nature.com/articles/s41598-023-32705-2>

Sikri, K. (2025). *Empowering teachers to integrate SBAs through action-based pedagogies*. *Global Citizenship Education Review*, 4(1), 45–56. <https://doi.org/10.1234/gcer.v4i1.2025>

Simply Stakeholders. (n.d.). Stakeholder engagement campaigns. <https://simplystakeholders.com/stakeholder-engagement-campaigns/>

Sommer, B., & Hain, J. (2017). Europe as a Green Leader? A Brief Evaluation. <https://www.uni-flensburg.de/fileadmin/content/seminare/soziologie/dokumente/culture-practice-and-europeanization/vol2.issue2.2017/sommer-and-hain-vol.2-issue-2.pdf>

Εταίροι του έργου

universität
wien

SSRC. (2024). Combating poverty and inequality in the European Union: A unified approach. <https://ssrc.ibu.edu.ba/blog/combating-poverty-and-inequality-in-the-european-union-a-unified-approach>

Stockholm Environment Institute. (2019). *ΣBA synergies: An approach for policy coherence in the 2030 Agenda*. SEI Brief. <https://www.sei.org/publications/ΣBA-synergies-policy-coherence-2030-agenda/>

Sustain Europe. (2016). *EU climate leadership: A shared responsibility*. <https://www.sustaineurope.com/eu-climate-leadership-shared-responsibility-2016.html>

Swisscore. (2025). Shaping sustainability learning across Europe. <https://www.swisscore.org/shaping-sustainability-learning-across-europe/>

Tarım ve Orman Bakanlığı. (n.d.). Su ayak izi. Su Verimliliği Resmi Web Portalı. <https://www.suverimliligi.gov.tr/su-ayak-izi/>

Teaching Interns. (2024). *Teaching Interns: A platform for global collaboration on sustainability education*. <https://www.teachinginterns.org/>

Turner, A. (2024). From Clicks to Progress: Youth Digital Pathways for Sustainable Development. UNESCO. <https://www.unesco.org/en/articles/clicks-progress-youth-digital-pathways-sustainable-development-0>

Twinscience. (2024). *Science for sustainability: Empowering young minds with ΣBA learning tools*. <https://twinscience.com/>

UNDP. (2017). Leaving No One Behind in Implementing the 2030 Agenda: Roma inclusion in Europe. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/eurasia/LeavingNoOneBehindinthe2030Agenda_Roma-inclusion-in-Europe.pdf

Εταίροι του έργου

universität
wien

UNESCO. (2017). Education for sustainable development goals: Learning objectives.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000247444>

UNESCO. (2017). Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives.

[https://stairwaytoΣBA.eu/images/UNESCO Education for Sustainable Development Goals
_ENG.pdf](https://stairwaytoΣBA.eu/images/UNESCO%20Education%20for%20Sustainable%20Development%20Goals%20ENG.pdf)

UNEP. (2025). The EU: A global leader in environmental multilateralism.

[https://www.unep.org/news-and-stories/story/eu-global-leader-environmental-
multilateralism](https://www.unep.org/news-and-stories/story/eu-global-leader-environmental-multilateralism)

United Nations. (2015). The 17 Goals - Sustainable Development Goals.

<http://ΣBA.un.org/goals>

UNSDSN. (2022). European Green Deal Policies and Sustainability. [https://egd-](https://egd-report.unsdn.org/introduction-the-policy-framework-for-implementing-the-european-green-deal/)

[report.unsdn.org/introduction-the-policy-framework-for-implementing-the-european-
green-deal/](https://egd-report.unsdn.org/introduction-the-policy-framework-for-implementing-the-european-green-deal/)

Sommer, B., & Hain, J. (2017). Europe as a Green Leader? A Brief Evaluation. [https://www.uni-](https://www.uni-flensburg.de/fileadmin/content/seminare/soziologie/dokumente/culture-practice-and-europeanization/vol2.issue2.2017/sommer-and-hain-vol.2-issue-2.pdf)

[flensburg.de/fileadmin/content/seminare/soziologie/dokumente/culture-practice-and-
europeanization/vol2.issue2.2017/sommer-and-hain-vol.2-issue-2.pdf](https://www.uni-flensburg.de/fileadmin/content/seminare/soziologie/dokumente/culture-practice-and-europeanization/vol2.issue2.2017/sommer-and-hain-vol.2-issue-2.pdf)

Wikipedia. (2013, February 25). Sustainable Development Goals.

https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainable_Development_Goals

World Summit Awards. (2024). ΣBA 17: Partnerships for the Goals. [https://wsa-](https://wsa-global.org/un_ΣBA/ΣBA-17-partnership-for-the-goals/)

[global.org/un_ΣBA/ΣBA-17-partnership-for-the-goals/](https://wsa-global.org/un_ΣBA/ΣBA-17-partnership-for-the-goals/)

Εταίροι του έργου

universität
wien

